

Protokoll fört vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde måndagen den 17 februari 2020

Tid:

kl. 16:00-21:15

Lokal:

Rådssalen

Närvarande:

Se bilaga

§§1-29

Justerat den 24 februari 2020   Anslaget den 25 februari 2020

Cecilia Brinck

Rana Nasrindotter

Ann-Katrin Åslund

Mats Larsson
Sekreterare

**§ 1
Justering**

Förste vice ordföranden Rana Nasrindotter (S) och andre vice ordföranden Ann-Katrin Åslund (L) justerar dagens protokoll tillsammans med ordföranden Cecilia Brinck (M). Justering sker den 24 februari 2020.

**§ 2
Bordläggning av interpellationer****Beslut**

Kommunfullmäktige bordlägger interpellationerna 46, 47 och 50 för år 2019.

§ 3

**Nr 2019:52 av Clara Lindblom (V) till finansborgarrådet
Anna König Jerlmyr (M) om sociala system**

KS 2019/1287

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Clara Lindblom (V) har ställt en interpellation om sociala system. Kommunfullmäktige beslutade den 2 september 2019 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet König Jerlmyr (M) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig borgarrådet Lindblom, Yvonne Fernell Ingelström, borgarrådet König Jerlmyr, Anette Hellström och Torun Boucher.

§ 4

**Interpellation (2019:53) av Clara Lindblom (V) till
finansborgarrådet Anna König Jerlmyr om
seniorbostäder upplåtna med hyresrätt**

KS 2019/1288

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Clara Lindblom (V) har ställt en interpellation om seniorbostäder upplåtna med hyresrätt. Kommunfullmäktige beslutade den 2 september 2019 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet König Jerlmyr (M) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig borgarråden Lindblom och König Jerlmyr, Bo Sundin samt borgarrådet Slottner.

**§ 5
Bordläggning av interpellationer****Beslut**

Kommunfullmäktige bordlägger interpellationerna 54, 55, 57-60 och 62.

§ 6 Nya interpellationer

Beslut

1. Interpellationerna får ställas.
2. Interpellationerna bordläggs.

Följande interpellationer anmäls:

1. Interpellation av Jan Valeskog (S) till finansborgarrådet König Jerlmyr (M) om löftet att utreda och genomföra en nedgrävning av Centralbron. Rotel I
Dnr KS 2020/124
2. Interpellation av Jan Valeskog (S) till finansborgarrådet König Jerlmyr (M) om "kommunala poliser" eller p-vakter med polisens befogenhet bör införas i Stockholm. Rotel I
Dnr KS 2020/125
3. Interpellation av Jan Valeskog (S) till finansborgarrådet König Jelmyr (M) om hennes syn på otydlighet från staden om luftkvalitet samt aktuellt stopp för mätning av luftkvalitet vid bostäder. Rotel I
Dnr KS 2020/126

§ 7 Frågestund

Fråga 1

Borgarrådet Wanngård (S) ställer en fråga om ekonomiska förutsättningar för skolan.

Borgarrådet König Jerlmyr (M) svarar på frågan.

Fråga 2

Tina Kratz (V) ställer en fråga om situationen på Elma School i Rågsved.

Borgarrådet Edholm (L) svarar på frågan.

Fråga 3

Peter Wallmark (SD) ställer en fråga om etableringstiden för nyanlända i stadens boenden.

Borgarrådet Jönsson (L) svarar på frågan.

Fråga 4

Maria Jansson (Fi) ställer en fråga: Hur säkerställer ni att utlandsfödda kvinnor får rätt arbetsmarknadsstöd och inte diskrimineras?

Borgarrådet Ernlund (C) svarar på frågan.

Fråga 5

Maria-Elsa Salvo (S) ställer en fråga om social dumpning.

Borgarrådet Jönsson (L) svarar på frågan.

Fråga 6

Torun Boucher (V) ställer en fråga om Internationella bibliotekets magasin.

Borgarrådet Naddebo (C) svarar på frågan.

Fråga 7

Linnéa Vinge (SD) ställer en fråga: Vad gör majoriteten för att motverka svenskfientlighet i Stockholms stad?

Borgarrådet König Jerlmyr (M) svarar på frågan.

Fråga 8

Anna Rantala Bonnier (Fi) ställer en fråga om social dumpning.

Borgarrådet Jönsson (L) svarar på frågan.

**§ 8
Anmälningar**

Skrivelser som inkommit till kommunfullmäktige under tiden 28 januari till den 17 februari 2020 och delgivits berörda organ godkänns.

Länsstyrelsen i Stockholms beslut den 11 februari 2020 att utse ny ledamot och nya ersättare i kommunfullmäktige för tiden till och med den 14 oktober 2022 anmäls.

Hassan Jama (V) har utsetts till ny ledamot efter Lars Bäck (V) och Jackie Nylander (V) har utsetts till ny ersättare.

Inga Näslund (S) har utsetts till ny ersättare efter Mathias Tofvesson (S).

**§ 9
Närvaro**

Närvaro antecknas enligt **bilaga 1**.

**§ 10
Justering**

Förste vice ordföranden Rana Nasrindotter (S) och andre vice ordföranden Ann-Katrin Åslund (L) justerar dagens protokoll tillsammans med ordföranden Cecilia Brinck (M). Justering sker den 24 februari 2020.

**§ 11
Valärenden i kommunfullmäktige 2020**

KS 2020/43

Beslut

1. Avsigelser och entlediganden godkänns.
2. Val förrättas för att utse ny person till uppdrag enligt valberedningens förslag.
3. Om inte annat framgår inträder den senast valda ersättaren sist till tjänstgöring för sitt parti.
4. Om en ersättare/suppleant utses till ordinarie ledamot, utses en ny ersättare/suppleant.
5. För avsägelse i kommunfullmäktige hemställs om ny sammanräkning hos länsstyrelsen.
6. Vakanser bordläggs.

Ärendet

Valärende i kommunfullmäktige den 17 februari 2020 behandlas.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens och valberedningens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 12
Reviderat genomförandebeslut gällande Mälarbanan
Huvudprojekt

KS 2019/1659

Beslut

Reviderat genomförandebeslut för Mälarbanans
Huvudprojekt till en total investering om 795 mnkr godkänns.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller reviderat
genomförandebeslut gällande Mälarbanan Huvudprojekt.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är
kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att
kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 13
Stockholms stads barnombudsmans rapport 2019
KS 2019/1742

Beslut

Barnombudsmannens rapport 2019 godkänns.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Stockholms stads barnombudsmans rapport 2019.

I debatten yttrar sig Hanna Gerdes, Maria Ljuslin, Sophia Granswed Baat, Maria Jansson, Anne-Lie Elfvén, Tina Kratz, Karin Gustafsson, Kristin Jacobsson, Anna-Klara Müntzing och Anna Rantala Bonnier.

Förslag till beslut

Anne-Lie Elfvén (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 14**Försäljning av utbildningsfastigheter**

Uppdrag från budget 2019

KS 2019/1717

Beslut

1. Skolfastigheter i Stockholm AB:s förvärv av dotterbolaget Ajerf Fastigheter i Stockholm AB (org. nr 559217-9187) godkänns.
2. Till styrelseledamöter och styrelsesuppleanter i bolaget Ajerf Fastigheter i Stockholm AB (org. nr 559217-9187) utses, till tiden vid slutet av den årsstämma som följer efter nästa val till kommunfullmäktige, Claes Magnusson (OPOL), Mona Fagerlund (OPOL) och Sofia Johansson (OPOL), med Claes Magnusson som ordförande och Mona Fagerlund som ledamot och vice ordförande och Sofia Johansson som suppleant.
3. Till lekmannarevisor och suppleant för denne i bolaget Ajerf Fastigheter i Stockholm AB (org. nr 559217-9187) utses till tiden vid slutet av den årsstämma som följer efter nästa val till kommunfullmäktige, Ulla-Britt Ling-Vannerus (M) och Amanj Mala-Ali (S).
4. Ny bolagsordning, bilaga 1 till utlåtandet, för Ajerf Fastigheter i Stockholm AB (org. nr 559217-9187) godkänns.
5. Begränsningen i Ajerf Fastigheter i Stockholm AB (org. nr 559217-9187) bolagsordnings §14, om att bolagsordningen inte får ändras utan Stockholms kommunfullmäktiges medgivande, tas bort när det av SBB i Norden AB (publ) org.nr 559053-5174 indirekt ägda bolaget Samhäll 55 AB, 559115-3365, eller i förekommande fall, det koncernbolag till Samhäll 55 AB till vilket aktieöverlåtelseavtalet överlätits i enlighet med aktieöverlåtelseavtalets bestämmelser, tillträder aktierna i Ajerf Fastigheter i Stockholm AB (org. nr 559217-9187). Därmed får bolagsordningen vid tillträdet ändras utan medgivande från Stockholms kommunfullmäktige.
6. Stockholms Stadshus AB uppmanas att ge Skolfastigheter i Stockholm AB i uppdrag att sälja tomträtterna Stockholm Sländtrissan 1, Stockholm Birkamyntet 3, Stockholm Spjutspetsen 1, Stockholm Stora Ängby 23, Stockholm Stora Ängby 24, Stockholm Stora Ängby 26, Stockholm Skäddan 1, Stockholm Klarinetten 20, Stockholm Siken 22, Stockholm Klacken 2, Stockholm Randers 1, Stockholm Brudhandsken 12, Stockholm Platåskon 4, Stockholm Videörten 50, Stockholm Skogsplanteringen 4, Stockholm Renfanan 30, Stockholm Rørsoppen 12, Stockholm Bönemannen 3, Stockholm Rödby 1, Stockholm Våldö 6,

- Stockholm Gullpigan 1, Stockholm Munsö 1 och Stockholm Birkamyntet 2 till dotterbolaget Ajerf Fastigheter i Stockholm AB (org. nr 559217-9187).
7. Skolfastigheter i Stockholm AB:s försäljning av samtliga aktier i dotterbolaget Ajerf Fastigheter i Stockholm AB (org. nr 559217-9187) till det av SBB i Norden AB (publ) org.nr 559053-5174 indirekt ägda bolaget Samhäll 55 AB (org. nr.559115-3365), eller i förekommande fall, det koncernbolag till Samhäll 55 AB till vilket aktieöverlåtelseavtalet överlåtits i enlighet med aktieöverlåtelseavtalets bestämmelser, med ett försäljningspris baserat på ett underliggande överenskommet fastighetsvärde om sammanlagt 421,5 miljoner kronor och övriga villkor som anges i aktieöverlåtelseavtalet, bilaga 4 till utlåtandet, godkänns.
  8. Utlåtandet justeras enligt Peter Jönssons (M) förslag: Bolaget budgeterar med investeringsnivåer kring 2 miljarder kronor per år för åren 2020-2023.
  9. Paragrafen justeras omedelbart.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller försäljning av utbildningsfastigheter.

I debatten yttrar sig Peter Jönsson, borgarrådet Wanngård, Martin Hansson, Tina Kratz, borgarrådet Larsson, Johan Sjölander, Christian Carlsson, Emelie Fors, Maria Jansson, Margareta Stavling, borgarråden Edholm och Lindblom.

Förslag till beslut

Peter Jönsson (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag med tillägg av att utlåtandet justeras på sidan 12 enligt följande: Bolaget budgeterar med investeringsnivåer kring 2 miljarder kronor per år för åren 2020-2023.

Borgarrådet Wanngård (S), Tina Kratz (V) och Maria Jansson (Fi) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag med tillägg av förslag från Peter Jönsson (M).

§ 15
Inriktningsbeslut gällande Micasa Fastigheter i
Stockholm AB:s underhåll och anpassning av fastigheten
Köpenhamn 1, hus 3 och 5

KS 2019/1719

Beslut

Inriktningen för underhåll och anpassning av fastigheten Köpenhamn 1 till en total investeringsutgift om 362 mnkr godkänns.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller inriktningsbeslut gällande Micasa Fastigheter i Stockholm AB:s underhåll och anpassning av fastigheten Köpenhamn 1, hus 3 och 5.

I debatten yttrar sig Robert Mjörnberg, borgarråden Lindblom och Larsson samt Jennyfer Redin.

Förslag till beslut

Borgarrådet Larsson (M) och Robert Mjörnberg (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 16

Likvidation av Stockholms Hamn AB:s vilande dotterbolag Nynäshamns Hamn AB

Framställan från Stockholms Stadshus AB/Stockholms Hamn AB

KS 2019/1920

Beslut

Föreslagen likvidation av Nynäshamns Hamn AB, org nr. 556038-0882, godkänns.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller likvidation av Stockholms Hamn AB:s vilande dotterbolag Nynäshamns Hamn AB.

I ärendet yttrar sig Fredrik Lindstål (C).

Förslag till beslut

Fredrik Lindstål (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 17

Antagande av detaljplan för Archimedes 1 m.fl. i stadsdelen Mariehäll (cirka 770 lägenheter, lokaler, en förskola, torg och park), DP 2014-17690-54

Framställan från stadsbyggnadsnämnden
KS 2019/1940

Beslut

Detaljplan för Archimedes 1 m.fl. i stadsdelen Mariehäll, DP 2014–17690-54, antas.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller antagande av detaljplan för Archimedes 1 m.fl. i stadsdelen Mariehäll (ca 770 lägenheter, lokaler, en förskola, torg och park) DP 2014-17690-54.

I debatten yttrar sig Cecilia Obermüller, borgarrådet Larsson, Björn Ljung, borgarrådet Lindblom och Fredrik Lindstål.

Förslag till beslut

Borgarrådet Larsson (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 18**Ny bergbana i Skärholmen - Genomförandebeslut**

Framställan från trafiknämnden

KS 2019/1812

Beslut

1. Trafiknämnden medges rätt att anlägga en ny bergbana i Skärholmen till en utgift om 70,0 mnkr.
2. Utgifterna för 2020 ska inrymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2021.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller ny bergbana i Skärholmen, genomförandebeslut.

I ärendet yttrar sig borgarrådet Helldén.

Förslag till beslut

Borgarrådet Helldén (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 19**Reinvesteringsprogram för gatuytor med tillhörande anordningar 2020-2023 - genomförandebeslut**

Framställan från trafiknämnden

KS 2019/1935

Beslut

1. Trafiknämnden medges rätt att genomföra reinvesteringsåtgärder för gatuytor med tillhörande anordningar till en investeringsutgift om 480 mnkr under perioden 2020-2023.
2. Utgifterna för år 2020 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2021.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller reinvesteringsprogram för gatuytor med tillhörande anordningar 2020-2023, genomförandebeslut.

I ärendet yttrar sig borgarrådet Helldén.

Förslag till beslut

Borgarrådet Helldén (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 20**Satsa på den kommunala Örbyskolan F-9!**

Motion av Ulf Walther (S)

KS 2018/1536

Beslut

Motionen anses besvarad med hänvisning till det som sägs i stadens utlåtande.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Socialdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Vänsterpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller en motion om att satsa på den kommunala Örbyskolan F-9.

I debatten yttrar sig Ulf Walther, Cecilia Herrström, borgarrådet Edholm och Olle Burell.

Förslag till beslut

Borgarrådet Edholm (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Ulf Walther (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Socialdemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Cecilia Herrström (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 21**Anläggning för storskalig biokolsproduktion**

Motion av Rikard Warlenius och Arvand Mirsafian (båda V)

KS 2019/357

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller en motion om anläggning för storskalig biokolsproduktion.

I debatten yttrar sig Arvand Mirsafian, borgarrådet Luhr, Åsa Odin Ekman, Susanne Wicklund och Maria Jansson.

Förslag till beslut

Borgarrådet Luhr (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Åsa Odin Ekman (S), Arvand Mirsafian (V) och Maria Jansson (Fi) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 22**Om differentiering av motioner**

Motion av Felix Byström (SD)

KS 2019/867

Beslut

Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs utlåtandet.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller en motion om differentiering av motioner.

I debatten yttrar sig Felix Byström och Patrik Silverudd.

Förslag till beslut

Patrik Silverudd (L) och Felix Byström (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 23**Ökad transparens i Stockholms stadshus**

Motion av Felix Byström (SD)

KS 2019/868

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller en motion om ökad transparens i Stockholms stadshus.

I debatten yttrar sig Felix Byström och Johan Nilsson.

Förslag till beslut

Johan Nilsson (M) och Felix Byström (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 24**Motion om blodgivning på betald arbetstid för
kommunanställda**

Motion av Felix Byström (SD)

KS 2019/866

Beslut

Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservation

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens förslag i utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller en motion om blodgivning på betald arbetstid för kommunalanställda.

I ärendet yttrar sig Felix Byström och Yvonne Fernell Ingelström.

Förslag till beslut

Yvonne Fernell Ingelström (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Felix Byström (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar att bifalla motionen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**§ 25
Bordläggning av motion****Beslut**

Kommunfullmäktige bordlägger punkt 36 i kungörelsen.

§ 26

Hedra minnet av Izzy Young med en egen plats

Motion av Olle Burell (S)

KS 2019/405

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller en motion om att hedra minnet av Izzy Young med en egen plats.

I debatten yttrar sig borgarrådet Naddebo, Olle Burell och Torun Boucher.

Förslag till beslut

Borgarrådet Naddebo (C) och Torun Boucher (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 27**Etiska riktlinjer mot vapenindustrin i stadens lokaler och bolag**

Motion av Sissela Nordling Blanco (Fi)

KS 2019/761

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Socialdemokraterna och Feministiskt initiativ reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Vänsterpartiet reserverar sig till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller en motion om etiska riktlinjer mot vapenindustrin i stadens lokaler och bolag.

I debatten yttrar sig Anna Rantala Bonnier, borgarråden Lindblom och König Jerlmyr, Maria Jansson, Karin Gustafsson samt borgarrådet Luhr.

Förslag till beslut

Borgarrådet König Jerlmyr (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Karin Gustafsson (S) och Anna Rantala Bonnier (Fi) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Socialdemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Borgarrådet Lindblom (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Vänsterpartiets förslag i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag..

§ 28
Bordläggning av motioner

Beslut

Kommunfullmäktige bordlägger punkterna 39-44 i kungörelsen.

**§ 29
Nyväckta motioner**

Under tiden 27 januari - 17 februari 2020 väcktes följande motioner:

1. Motion om lokalvård i egen regi - något som alla kan vinna på
Motion av Clara Lindblom och Robert Mjörnberg (båda V)
Dnr KS 2020/165
2. Motion om att fritidsgården i Rågsved ska återöppnas omedelbart
Motion av Ulf Walther (S)
Dnr KS 2020/264
3. Motion om att säkra Fryshusets trygghetsskapande verksamhet i Östberga
Motion av Ulf Walther (S)
Dnr KS 2020/265
4. Motion om att Stockholm bör ansluta sig till Glokala Sverige
Motion av Emilia Bjuggren (S)
Dnr KS 2020/267
5. Motion om ökad trafiksäkerhet, bättre tillgänglighet och mer miljövänliga transporter på Djurgården
Motion av Jan Valeskog (S)
Dnr 2020/268
6. Motion om elbussar
Motion av Emilia Bjuggren (S)
Dnr KS 2020/269
7. Motion om att införa ett modernare system för förskoleavgiften
Motion av Karin Lekberg (S)
Dnr KS 2020/270
8. Motion om extern granskning för att utreda effekterna av krav på generella effektiviseringar
Motion av Clara Lindblom (V)
Dnr KS 2020/275
9. Motion om att utreda i vilken utsträckning utrikesfödda kvinnor får ta del av stadens arbetsmarknads- och etableringsinsatser
Motion av Rashid Mohammed (V)
Dnr KS 2020/277
10. Motion om yrkesstudenters rätt att kunna söka studentbostad
Motion av Clara Lindblom (V)
Dnr KS 2020/278

Närvarolista

upprättad vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 17 februari 2020

Plats	Ledamot	Ersättare	Parti	Ankom	Utgick
49	Brinck, Cecilia (Ordförande) §§ 6-14		M	17:57	21:03
104	Nasrindotter, Rana (1:e v Ordf) §§ 1-6, 15-20		S	15:59	21:03
50	Åslund, Ann-Katrin (2:e v Ordf) § 6, 21-29		L		16:42
	21:03				
56	Abdullahi Ali, Nassir		S	17:39	21:03
23	Bjuggren, Emilia	Güler, Esme	S	17:17	21:03
7	Boucher, Torun		V	16:07	21:02
24	Burell, Olle		S	15:59	21:03
91	Byström, Felix		SD	17:26	21:03
36	Carlsson, Christian		KD	16:14	21:03
57	Carlsson, Lisa	Ahlstrand, Lisa	S	17:49	21:03
72	Cederschiöld Stuart, Anna		M	17:51	21:03
17	Edholm, Lotta		L	16:21	21:03
58	Edlund, Ingela		S	15:59	21:03
60	Edvardsson, Inger		S	15:59	21:03
41	Elfvén, Anne-Lie		L	17:46	21:03
54	Elmgren, Claes		S	17:50	21:03
20	Ernlund, Karin		C	17:32	21:03
76	Fava, Daniele		L	17:39	21:02
10	Fernell-Ingelström, Yvonne		M	15:59	21:03
78	Fors, Emilie		L	17:43	21:02
42	Fälldin, Johan		C	16:17	21:03
77	Gerdes, Hanna		L	17:37	21:03
33	Granswed Baat, Sophia		M	17:12	21:03
25	Gustafsson, Karin		S	16:18	21:03

53	Göransson, Anders		S	15:59	21:03
11	Hamilton, Ulla		M	18:03	21:02
86	Hansson, Martin		MP	16:08	21:02
52	Hansson, Stefan	Johansson, Stefan	S	17:39	21:02
95	Hedelin, Joakim		-	17:15	21:03
34	Hedin, Andrea		M	17:06	21:03
73	Hedrup, Tom		M	17:43	21:03
48	Helldén, Daniel		MP	15:59	21:03
71	Hellström, Anette		M	15:59	21:02
96	Herke, Bengt	Wallsén, Mona	-	17:18	21:03
14	Hollis, Michaela	Namazova, Ofelia	KD	17:38	21:03
70	Häggman, Börje		M	16:31	21:02
80	Jacobsson, Kristin		C	17:28	21:03
61	Jama, Hassan		V	17:24	21:03
29	Johansson, Tobias		V	17:36	21:02
13	Järkeborn, Christoffer	Persson, Ole-Jörgen	M	16:55	21:02
18	Jönsson, Jan		L	16:58	21:03
12	Jönsson, Peter		M	17:55	21:03
30	Kratz, Tina		V	16:10	21:02
6	König Jerlmyr, Anna		M	16:02	21:03
93	Larsson, Björn		-	16:19	21:03
5	Larsson, Joakim		M	15:59	21:02
74	Lennaárd, Fritz		M	16:47	21:03
9	Lindblom, Clara		V	16:02	21:03
45	Lindstål, Fredrik		C	17:23	21:03
16	Ljung, Björn		L	17:02	21:03
64	Ljuslin, Maria		V	16:36	21:02
47	Luhr, Katarina		MP	15:59	21:03
35	Lutz, Kristina		M	17:40	21:03
94	Malmström, Jeanette		-	17:16	21:03
31	Mattsson Åkerström, Alexandra	Mustonen, Maria	V	16:16	21:02
63	Mirsafian, Arvand		V	17:01	21:03
28	Mjörnberg, Robert		V	15:59	21:02
37	Modigh, Sofia		KD	16:10	21:03

82	Mohamed, Ahmed Abdulahi	Toro, Ninozka	MP	17:20	21:03
65	Mohammed, Rashid		V	16:32	21:02
85	Moreira Duarte, Mariana		MP	16:05	21:03
19	Naddebo, Jonas		C	15:59	21:03
67	Nilsson, Johan		M	16:22	21:02
107	Nordling Blanco, Sissela	Jansson, Maria	FI	15:59	21:03
79	Nyberg, Claes		C	17:58	21:03
83	Obermüller, Cecilia		MP	17:53	21:03
59	Odin Ekman, Åsa		S	16:57	21:03
101	Ojanne, Alexander		S	16:18	21:03
84	Okojevoh, Tiemon	Joandi, Linnéa	MP	17:22	21:03
68	Paccamonti, Johan	Tigerström, Jan	M	17:54	21:02
105	Palm, Lisa		FI	16:20	21:03
99	Pettersson, Fredrik	Risberg, Eva	S	15:59	21:03
106	Rantala Bonnier, Anna		FI	17:19	21:03
51	Rashid, Salar		S	16:51	21:02
69	Redin, Jennyfer		M	17:34	21:02
62	Rooth, Rose-Marie		V	17:51	21:02
26	Räihä, Mirja	Salvo, Maria-Elsa	S	15:59	21:03
44	Sabet, Banar		C	16:50	21:03
39	Silverudd, Patrik		L	17:01	21:03
100	Sjöbergh, Ulla		S	16:00	21:03
103	Sjölander, Johan		S	16:47	21:03
15	Slottner, Erik		KD	16:04	21:02
40	Smedberg Palmqvist, Isabel	Backlund, Peter	L	17:47	21:03
75	Solberg, Eva		M	17:38	21:03
55	Stavling, Margareta		S	16:01	21:02
27	Stenudd, Sara	Santesson, Jonas	V	16:06	21:03
66	Sundin, Bo		M	15:59	21:02
32	Svärd, Lars		M	17:53	21:02
81	Tonell, Lennart		MP	16:00	21:03
22	Valeskog, Jan		S	17:42	21:03
38	Valier, Mikael		KD	16:59	21:03
46	Vikhe Patil, Nila	Müntzing, Anna-Klara	MP	17:41	21:03

98	Vikman, Arvid		S	17:46	21:03
90	Vinge, Linnéa		SD	17:02	21:03
89	Wallmark, Peter		SD	17:01	21:03
102	Walther, Ulf		S	17:37	21:03
21	Wanngård, Karin		S	16:40	21:02
8	Warlenius, Rikard	Herrström, Cecilia	V	16:02	21:03
4	Wedin, Dennis		M	16:01	21:03
88	Westmont, Martin		SD	17:01	21:03
43	Wicklund, Susanne		C	16:02	21:03

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 17 februari 2020

§ 3 Nr 2019:52 av Clara Lindblom (V) till finansborgarrådet Anna König Jerlmyr (M) om sociala system

Anförande nr 1

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 2

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Den här interpellationen handlar om de sociala systemen, alltså den it-programvara som alla socialsekreterare, biståndshandläggare, hemtjänstpersonal och så vidare dokumenterar i.

Det sociala systemet, det så kallade Paraplyet, infördes i Stockholms stad på 90-talet. Sedan dess har vi lappat och lagat i det. Vi har dock inte kommit till det grundläggande problemet, och det är att det är ett riktigt kasst system. Det är ett väldigt stort arbetsmiljöproblem. Våra socialsekreterare och biståndshandläggare tvingas att skriva samma dokumentation på många olika ställen. Det är segt att arbeta i. Såsom programmet är uppbyggt följer det inte den naturliga arbetsprocessen.

Det här låter kanske som teknikaliteter, men faktum är att Paraplyet och dess funktionssätt är ett så pass stort digitalt arbetsmiljöproblem att det identifierades av socialsekreterarna själva och fackliga företrädare när vi arbetade fram handlingsplanen för socialsekreterarnas och biståndshandläggarnas arbetssituation. Det här tar alltså oerhört mycket tid från det ordinarie arbetet och bidrar till att man som socialsekreterare fastnar i jobbiga, tungrodda it-program i stället för att jobba med socialt arbete.

Jag är väldigt glad över att vi i den rödgrönrosa majoriteten beslutade om en total modernisering av de sociala systemen och att den nuvarande majoriteten fortsätter det arbetet. Jag vill också tacka för det uttömmande svaret som på ett väldigt bra sätt beskrev vad som pågår, hur man planerar införande och så vidare.

Det jag funderar över är varför jag över huvud taget ska behöva ställa en interpellation till finansborgarrådet i kommunfullmäktige för att få den här typen av information. Det handlar inte bara om sociala system; faktum är att vi har lagt över tio skrivelser i kommunstyrelsen under förra året, där vi har begärt olika typer av dragningar om strategiska frågor som rör personalpolitiken. Det handlar om kompetensförsörjningsutmaningen, det handlar om chefers arbetsvillkor, det handlar om lönekartläggningar och det handlar om sociala system.

Jag tycker att det är oerhört olyckligt att vi lade ned personal- och jämställdhetsutskottet som vi har haft i den här staden väldigt länge, för numera finns det väldigt få tillfällen för den här församlingen, för våra folkvalda, att faktiskt ta del av strategiska frågor kopplade till personalpolitiken. Faktum är att Anna König Jerlmyr

lovade under den första budgetdebatten att vi skulle få dragningar och att vi skulle kunna se henne som ett personalborgarråd.

Jag måste säga att det är ett väldigt oengagerat personalborgarråd och en väldigt oengagerad kommunstyrelse. Vi har fått en enda dragning under hela 2019, och det var en ofullständig redovisning av medarbetarenkäten. Den var ännu inte nedbruten på förvaltningar.

Jag skulle vilja att man tog personalpolitiken på lite större allvar och lade lite större vikt vid den. Vi är landets största arbetsgivare – det är klart att vi måste ha forum där vi kan diskutera personalstrategiska frågor utan att jag ska behöva skriva interpellationer och skrivelser till kommunstyrelsen om varje enskilt ämne!

Anförande nr 3

Y v o n n e F e r n e l l I n g e l s t r ö m (M): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag vill tacka för interpellationen. Det är viktigt att det sker en modernisering av de sociala systemen så att vi får en digital hållbar infrastruktur som ger de anställda stöd i deras arbete. Det är en av flera viktiga ingredienser i en bra arbetsmiljö.

Den grönbå majoriteten tar den här frågan på stort allvar, och det har jag också förstått att Clara Lindblom tycker. Digitalt stöd ska ju vara ändamålsenligt och användarvänligt och ska också vara till stor hjälp i att kunna utveckla verksamheten för dem som arbetar med det vardagsmässigt. Jag vill särskilt påpeka att projektet också följer den strategiska inriktning som styrgruppen beslutade om i december 2016. Syftet med projektet har alltså inte ändrat inriktning. Dessutom sker arbetet med modernisering av de sociala systemen i enlighet med den införandeordning som den förra majoriteten beslutade om 2018.

När det gäller facklig samverkan sker det via Cesam, som ligger direkt under styrgruppen i projektorganisationen. De fackliga organisationerna finns annars representerade i referensgruppen för arbetsmiljö och utses av Cesam. Där ingår till exempel tre representanter från Saco, tre från Kommunal, en från Vårdförbundet och en från Vision.

Den grönbå majoriteten tar också personalfrågorna på stort allvar, anser jag. Det kan däremot göras på olika sätt. Det är ju en självklarhet att Stockholm som arbetsgivare behöver attrahera nya medarbetare och behålla dem som redan är anställda. Vi behöver som arbetsgivare även se till att medborgarna får en fortsatt kvalitet i den service som staden levererar.

Det finns därför ett antal direkta uppdrag i budgeten för 2020 från den nuvarande politiska ledningen. Ett av dessa uppdrag är just att nämnder och bolagsstyrelser ska arbeta för att stötta det systematiska arbetsmiljöarbetet på arbetsplatsen. Förutom det finns det en rad olika uppdrag i budget kopplade till stadens roll som arbetsgivare. Till exempel ska nämnder och bolagsstyrelser verka för ett ledarskap präglat av kommunikation, tillit och mod, ha en långsiktig planering för att behålla, utveckla och rekrytera verksamhetskritisk kompetens, säkerställa att rutiner är väl kända av medarbetarna när det gäller anmälan av och utredning av diskriminering, kränkande särbehandling, trakasserier och så vidare, prioritera stöd till chefer i systematiskt

arbetsmiljö och prioritera stöd till verksamheter med hög sjukfrånvaro och en hög personalrörlighet.

Anförande nr 4

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Tack till Clara Lindblom för frågan och tack också till Yvonne för klargörandet av vad den grönbå majoriteten tar för initiativ angående personalstrategiska frågor!

Det är klart att vi i den här salen i väldigt många år har varit medvetna om att Paraplyet har varit föremål för kritik. När jag själv var socialborgarråd minns jag att varje år när det var budget lade vi till ett par miljoner för att förbättra systemet. En del menade att det fungerade ganska väl, medan andra var betydligt mer kritiska. Oavsett det stöder vi framtagandet av ett nytt socialt system. Det rullas nu ut och provas i olika verksamheter och ska vara klart 2022.

Jag hoppas att det ska fungera. Det är många som har varit involverade i den här processen – alla berörda förvaltningar och bolag, medarbetare och referensgrupper. Jag känner därför att det är väldigt förankrat i organisationen så att det blir användarvänligt och också relevant. Syftet är ju att förenkla för medarbetarna så att man kan dokumentera och följa upp kvaliteten som vi ställer krav på och som också lagstiftningen kräver. Digital teknik ska vara ett hjälpmedel och inte någonting som motarbetar medarbetarna.

Jag ser fram emot att följa det här arbetet. Man provar nu det här, och det kommer också att användas av överförmyndarnämnden och ett par andra verksamheter redan i år. Sedan blir det som sagt allt fler förvaltningar som får implementera detta system framöver. Det nuvarande systemet har 18 000 olika användare, så det är klart att det många som kommer att vara i behov av detta.

Annars när det gäller personalstrategiska frågor är det klart att vi fortfarande jobbar med att det ansvaret ska vara så nära verksamheten som möjligt. Det ska vara förvaltningschefer som hela tiden följer upp hur arbetsmiljön och sjuktalen ser ut, hur man jobbar förebyggande mot psykisk ohälsa eller sjukskrivningar, hur man säkerställer personalens arbetsmiljö på olika sätt och vilka behov man har av kompetensutbildning och så vidare. Är det så att det behövs mer stadsövergripande dragningar är vi öppna för det, och jag ser framför mig nu under året att vi får dragningar om medarbetarundersökningar och så vidare.

Det är dock inte alltid som alla partier vill ha dragningar om allt. Är det så att man har frågor om specifika områden, till exempel sociala system, så ska man kunna få det direkt. Man behöver inte alltid lägga skrivelser i kommunstyrelsen eller skriva interpellationer, utan man kan också direkt få feedback om man har frågor.

Anförande nr 5

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Som sagt, det var ett bra svar på interpellationen, och det är bra att ni fortsätter det arbete som vi satte igång. Riktlinjerna för införandet togs redan under den förra mandatperioden, det vill säga att det skulle vara nära, användarvänligt och följa slutanvändarens naturliga arbetsmodell med fokus på att till

exempel en socialsekreterare ska kunna ägna sig åt det som hen är utbildad för att göra, det vill säga arbeta socialt. I dag har vi oerhört tunga administrativa system som lägger krokben för detta.

Återigen: Jag tycker inte att de svar jag får från Yvonne och Anna är tillfredsställande vad gäller engagemanget för personalpolitiska *strategiska* frågor. Det är ju självklart att nämnder och bolag ska stötta det systematiska arbetsmiljöarbetet. Det är ett lagkrav. Det vore ytterst anmärkningsvärt om stadens nämnder och bolag inte gjorde det.

Självklart är det chefer, direktörer, enhetschefer och de yttersta ledens chefer som ska jobba hands-on med sjuktalen och med en inkluderande arbetsmiljö. Självklart var det så även under den förra mandatperioden. Det jag menar är att vi numera inte har ett forum med stadens högsta politiker där vi faktiskt diskuterar och tar personalstrategiska frågor. Vissa frågor kan nämligen inte en liten mellanchefer eller en enhetschef på korttidshemmet Drömmen i Hagsätra eller på förskolan Kryddgården i Hökarängen ta. De har inte dessa befogenheter och mandat.

Vi är en av landets största arbetsgivare. Vi har oerhört stora utmaningar vad gäller den åldrande befolkningen och hur vi ska klara kompetensförsörjningen inom välfärden. Det handlar om frågor om till exempel rasism och diskriminering. Det handlar om chefers arbetsvillkor, inte minst i offentlig sektor i kvinnodominerade sektorer. Sedan är det faktiskt också så att kommunstyrelsen är avtalsparten. Det är kommunstyrelsen som formellt tecknar avtalen med de fackliga organisationerna.

Jag tycker att det är lite märkligt att finansborgarrådet å ena sidan säger att vi kan ha en massa dragningar om man begär det, samtidigt som jag har lagt ungefär tio skrivelser med önskemål om olika dragningar som vi ska ha i kommunstyrelsen. Det är *en* dragning som har skett under hela 2019, och det var som sagt en ofullständig redovisning av medarbetarenkäten.

Jag tycker inte att det här är seriöst. Jag tycker att på samma sätt som vi har väldigt givande och initierade diskussioner kring trygghet och integration i de kommunstyrelseutskotten bör vi som landets största arbetsgivare, med väldigt stora utmaningar framför oss, faktiskt kunna ha motsvarande diskussioner för kommunstyrelsens ledamöter.

Jag skulle tro att Stockholm är en av få kommuner i landet där man faktiskt har så lite politiskt intresse för de här frågorna. Jag tycker att är mycket anmärkningsvärt. Ja – chefer ska utföra det praktiska arbetsmiljöarbetet. Det är klart att vi politiker inte gör det. Men vi har ett oerhört stort ansvar, och vi har också viktiga vägval att göra. Därför behövs det tydligare ledarskap i dessa frågor.

Anförande nr 6

A n e t t e H e l l s t r ö m (M): Ordförande, fullmäktige! Vi är många som har väntat på det här nya sociala systemet som ska heta Esset, har vi lärt oss. Vi hade en utbildningsdag i slutet av januari när vi fick veta lite mer om det här nya systemet.

År 2016 började man diskutera detta, och enligt den senaste informationen ska det börja implementeras i maj 2020 på överförmyndarverksamheten. Efter det följer barn

och unga vuxna, ekonomiskt bistånd med flera. Jag sitter själv i äldrenämnden, och där har vi fått information om att det ska införas under hösten 2021. Under 2022 ska det alltså vara färdigimplementerat.

Vi ser alla fram emot det här. Det kommer att underlätta för alla och göra det säkrare att få en rättvis bedömning över hela staden.

Anförande nr 7

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Vi har bara lite olika syn på hur det här arbetet ska styras. Det är klart att engagemanget finns där. Det går inte att ta miste på. Vi är oerhört engagerade, och vi följer hela tiden upp hur de personalstrategiska frågorna ska förstärkas och förbättras.

Vi menar också att det är de enskilda förvaltningarna som har ett stort ansvar. Där är också borgarråden oerhört engagerade, finns med, ställer frågor och utvecklar arbetet utifrån den fackförvaltning eller stadsdel som de ansvarar för. Det är stadsdelsnämndsordföranden tillsammans med direktör och medarbetare som jobbar verksamhetsnära.

Så har vi byggt upp det. När det gäller det övergripande är det klart att i budget och andra styrande dokument jobbar vi strategiskt med att minska sjuktalet, minska frånvaron och titta på den långsiktiga rekryteringsprocessen: Hur kan vi få fler inom välfärden att dels utbilda sig, dels arbeta i våra kommuner i ett läge där vi kommer att behöva betydligt fler undersköterskor, demenssjuksköterskor och medarbetare inom hemtjänst och äldreomsorg framåt? Listan kan göras lång över yrken där det kommer att vara en stor brist och där vi behöver ha ett långsiktigt arbete tillsammans med lärosätena om utbildningsplatser som kan möta våra framtida behov.

Allt detta finns med, både här och nu i hur vi jobbar för att förbättra arbetsmiljön och långsiktigt i hur vi jobbar strategiskt med att säkra upp den kompetens som en stor stad som Stockholm kommer att behöva framåt.

Vi har olika syn på hur detta ska styras, och vi fortsätter att driva tesen att det bästa och mest effektiva är att det ligger så verksamhetsnära som möjligt. Vi vet också att där medarbetare har en nära dialog med sin chef är det en friskfaktor som kan minska sjukskrivningstalen. Vi jobbar hela tiden kontinuerligt med att återkoppla till de förvaltningar där man eventuellt upplever att arbetsmiljön brister eller det finns en förbättringspotential så att man är medveten om hur man ska arbeta framåt.

Vi säkerställer också att vi är en jämställd stad som inte diskriminerar anställda och så vidare. Det är strategiska frågor där vi tydligt pekar ut en riktlinje i budget. Sedan är det som sagt upp till varje förvaltning att faktiskt axla det ansvaret, för det görs bäst så nära verksamheten som möjligt.

Anförande nr 8

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag tycker att Anna König Jerlmyr blandar bort korten. Självklart är en nära återkoppling från chefen en friskfaktor. Självklart ska man följa upp sjukfrånvaro. Självklart ska man följa upp och ställa frågor om till exempel kränkande särbehandling. Men när vi pratar om sådana här saker som

stadsövergripande strategier för att säkra kompetensförsörjningen eller att systematiskt kartlägga kvinnliga chefers arbetsvillkor i till exempel äldreomsorg och förskola eller införa ett nytt socialt system är ju inte det någonting en enskild enhetschef på en liten enhet kan göra. Min gamla chef på korttidshemmet Drömmen kunde såklart inte fatta några beslut om sociala system, till exempel.

Sedan är det så att vi har en delegationsordning i den här staden om vilka typer av beslut som får fattas på förvaltningar och vilka som måste fattas av kommunstyrelsen. Alla beslut kan inte ens fattas på låg nivå.

Att modernisera i de sociala systemen är en mångmiljoninvestering. Jag är mycket glad att vi äntligen slutade att lappa och laga i Paraplyet och i stället tog fram ett helt nytt system. Sedan får vi verkligen hoppas att det följer de ursprungliga intentionerna med användarvänlighet, fokus på slutanvändaren och en god digital arbetsmiljö.

Faktum kvarstår dock fortfarande: Anledningen till att det här är en interpellation är att jag lade den i kommunstyrelsen först för att få en dragning. Det kom ingen dragning. Vi tröttnar och lägger en interpellation i stället. Jag tror tyvärr att jag kommer att behöva fortsätta att trötta ut kommunstyrelsen med mina olika skrivelser om dragningar, för det kommer ju inga. Vi fick som sagt en enda dragning under hela 2019.

Att ha utskott kopplade till trygghet och integration tycker man är tillräckligt prioriterat, och det är gott så. Men på samma sätt som vi faktiskt har möjlighet att ta ställning till olika frågor, diskutera och få insyn i strategiskt viktiga frågor i integrations- och trygghetsutskottet borde det vara självklart för en arbetsgivare med 40 000 anställda och stora utmaningar när det gäller till exempel kompetensförsörjningen att ha detta även kopplat till personalpolitiken.

Vi måste ta ett stort politiskt ledarskap här, för det är något som vi faktiskt inte kan dumpa i knäet på enskilda chefer. Det handlar om politiskt ledarskap, det handlar om en helhetssyn, det handlar om ett stadsövergripande arbete för att stärka oss som arbetsgivare och göra viktiga vägval. Jag saknar det här ledarskapet hos finansborgarrådet.

Anförande nr 9

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Jag förstår att Clara Lindblom vill göra politik av det här, men även under tidigare år har vi behandlat till exempel Paraplyet och andra sociala system som frågor som berör inte minst socialtjänsten. När man har haft frågor till exempel om hur det går med stora upphandlingar eller nya digitaliseringssystem har man kunnat ställa de frågorna både till berörd direktör och berört borgarråd. Man har kunnat ta upp det i den nämnd som berörs.

Clara Lindblom gör personalstrategiska frågor av precis allt, och då framstår det såklart också som om det inte är tillräckligt ambitiöst jämfört med tidigare. Och det skiljer oss också. Vi menar att parterna på arbetsmarknaden har ett stort ansvar. Vi vill visa och vara tydliga med att det är de lokala förvaltningarna som bär ett stort ansvar för de strategiska frågorna, medan vi följer upp på övergripande nivå. Men det är ändå

chefer, ledare och givetvis också berörda borgarråd som bär de enskilda verksamheternas ansvar. Det gäller också arbetsmiljö.

Stadsövergripande har vi en hel avdelning på stadsledningskontoret som jobbar tillsammans på uppdrag från oss, där vi tittar på framtidens välfärd och hur vi säkrar kompetensbehoven framåt. Det är uppdrag vi har lagt.

Sedan kan man säga att vi inte tar det här på allvar. Men det är väl det enda vi jobbar med nu: att blicka framåt. Vi vet att om tio år kommer vi att ha stora behov av demenssköterskor, som jag har sagt, undersköterskor och hemtjänstpersonal. Vi behöver forskollärare och lärare. Hur vi säkrar den typen av kompetens är frågor som vi ständigt arbetar med, men det kommer aldrig att tillfredsställa Vänsterpartiet, därför att de vill vara inne i alla frågor. De vill göra alla frågor till personalstrategiska frågor, men så jobbar inte vi. Ni får vänta till eventuella möjligheter att kunna ta över och styra Stockholm.

Just nu styr vi, och vi är trygga med att arbetsmiljöfrågor och personalstrategiska frågor tas på allvar. Vi är ambitiösa. Vi lägger ut en riktning i budget och andra styrdokument, men vi säkerställer som sagt också att arbetet följs upp och initieras på lokal nivå där det hör hemma.

Anförande nr 10

T o r u n B o u c h e r (V): Tack för ordet! Jag känner också att polletten inte riktigt trillar ned. Personalpolitik är ju en central fråga för staden som behöver diskuteras i den högsta politiska ledningen i staden, mellan partierna i ett forum som det här eller i ett forum som kommunstyrelsen.

Det handlar inte bara om att just Vänsterpartiet vill få lite mer på fötterna, bli lite duktigare och få mer information; vi är fullt medvetna om att vi kan träffa tjänstemän och så vidare och ta reda på en massa saker helt på egen hand. Det handlar om att vi vill att också ni är välinformerade och kompetenta. Vi värnar någonstans om hela fullmäktiges och alla ansvarigas kompetensutveckling i de här frågorna. Vi känner att det finns ett behov av att vi alla tillsammans faktiskt tar ett större ansvar för de här frågorna, och det är väl det som det handlar om.

Anna König Jerlmyr lyfte i sitt sista inlägg det stora behovet av rekrytering inom äldreomsorgen och socialtjänsten, och det är just därför de här frågorna är så otroligt strategiska. Det handlar nämligen om pengar. Det handlar också om stadens ekonomi. Det handlar om stadens största utgiftsområden som vi också behöver värna, och då behöver vi bra, kompetent personal och en jättespetsig personalpolitik.

Jag var närvarande under några seminarier om handlingsplanen för socialsekreterares och biståndshandläggares arbetssituation förra mandatperioden. Det var otroligt uppskattat av medarbetarna. Det var ett jättestort utvecklingsarbete som vi drev just strategiskt från central nivå i staden, över hela staden, med alla socialsekreterare och alla biståndshandläggare. Jag minns att jag höll något inledningsanförande, och då nämnde jag att de sociala systemen skulle förnyas. Jag kände att det var nästan det som var mest populärt. Att vi skulle göra just det var så otroligt efterfrågat, så snälla: Värna det!

§ 4 Nr 2019:53 av Clara Lindblom (V) till finansborgarrådet Anna König Jerlmyr (M) om seniorbostäder upplåtna med hyresrätt

Anförande nr 11

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Jag vill hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 12

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag vill tacka också för det här svaret. I det här fallet var det en väldigt bra och pedagogisk redogörelse av politik som vi drev igenom under den förra mandatperioden.

Jag frågar alltså om seniorbostäder med hyresrätt och vad finansborgarrådet och majoriteten avser att göra för att öka nyproduktionen av seniorbostäder med hyresrätt för att se till att alla äldre har rätt till en trygg ålderdom och att alla de äldre som bor tre trappor upp utan hiss redan i dag ska kunna komma till ett tryggare boende.

Svaret är som sagt en väldigt bra redogörelse för politik som vi drev igenom under den förra mandatperioden. Det finns numera ett mål om 300 seniorbostäder upplåtna med hyresrätt i exploateringsnämnden. Ni har dock sänkt det till 200, men det finns åtminstone ett mål. Det införde vi under den förra mandatperioden.

I svaret står också om Micasas nyproduktion. Det var vi som under den förra mandatperioden möjliggjorde för Micasa att över huvud taget producera nya seniorbostäder. Vi har stärkt samverkan mellan äldreförvaltningen, stadsdelarna och stadsbyggnadskontoret vad gäller äldreboendepplanen och fått in seniorbostäderna där. Det är någonting som ska utvecklas. Det är jättebra; det drev vi igenom den förra mandatperioden. Branschråd med privata aktörer nämns – jättebra! Det drev vi också igenom under den förra mandatperioden.

Frågan jag ställde i interpellationen var dock inte vad *vi* gjorde under den förra mandatperioden utan vad *ni* tänker göra för att faktiskt öka byggandet av seniorbostäder upplåtna med hyresrätt.

Anförande nr 13

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Vi känner igen det här med de ambitiösa målen som man har satt upp. Det ser vi ofta i politiken. Det påminner om det här med att vi skulle ha EU:s lägsta arbetslöshet, eller hur det var. Den förra majoriteten satte också upp mål om seniorbostäder. Man skulle bygga ett antal hundra seniorbostäder med hyresrätt. Men det handlar ju inte bara om att sätta upp mål, utan man måste också leverera.

Då kan man säga att 2019 beslutades det om fler markanvisningar än under hela den förra mandatperioden. Vi har nu kontinuerlig kontakt med branschen, och vi bedömer att ungefär 200 bostäder är realistiskt att kunna leverera. Man måste nämligen också kunna leverera resultat. Annars är målen inte riktigt rätt satta.

Vi har sammanträden och dialog med ett antal olika aktörer, både privata och andra, för att kunna säkerställa hur vi kan förverkliga dessa seniorbostäder. Det finns med i

boendeplanen, och planen framåt är nu att staden ska kunna leverera på detta tillsammans med alla de intresserade aktörer som numera finns och som vill bygga seniorbostäder. Det finns ett stort intresse där både exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och äldrenämnden är med. Man ska också kunna komma in i ett tidigare skede i planeringen.

Jag ser med tillförsikt fram emot att vi ska kunna leverera på de mål som vi har satt upp. Vi går ändå från ett läge med inte så många markanvisade seniorbostäder till att nu kunna leverera ett antal hundra. Det är ett steg i rätt riktning.

Anförande nr 14

Borgarrådet L i n d b l o m (V): År 2018 kom det markanvisning för 70 seniorbostäder upplåtna med hyresrätt. Det var också första gången som exploateringsnämnden över huvud taget hade en sådan indikator. Utöver det var det också 120 inflyttningsklara seniorbostäder bland annat i Väderkvarnen i Kastanjen som jag var med och invigde liksom Filen vid Hornstull.

År 2019 var det 90 stycken, alltså 20 fler än vi markanvisade. Det var alltså år 2 med den här indikatorn. Samtliga de här 90 är Micasaprojekt som vi initierade under den förra mandatperioden, bland annat en utökning i Högdalen, därför att det var en förskola som utgick. Det var alltså gamla Micasaprojekt som jag och Erik Slottnér tog fram när jag var ordförande och han var vice ordförande. Det är inga nyheter. Utöver detta har det inte kommit upp några nya projekt med seniorbostäder med hyresrätt.

Anna König Jerlmyr säger att behovet inte alls är 300 hyresrätter per år utan 200 per år. Där håller inte stadsledningskontoret med, vilket vi kan se i T där stadsledningskontoret faktiskt riktar kritik mot exploateringsnämnden för att man har sänkt indikatorn från 300 till 200. Stadsledningskontoret ser nämligen liksom jag att seniorbostäder är en väldigt strategisk fråga för staden framöver. Det handlar både om att se till att alla äldre kan få en trygg bostad, till exempel de som bor tre trappor upp utan hiss, men också om att få en större rörlighet på bostadsmarknaden generellt. Vi vet att många äldre bor i stora otillgängliga lägenheter, och kan vi hjälpa dem att flytta till ett mer anpassat och tryggt boende så kan vi också frigöra lägenheter till exempel för barnfamiljer som bor väldigt trångt i dag. Seniorbostäder är helt enkelt en viktig faktor för att få igång rörligheten på bostadsmarknaden generellt.

Som sagt: Frågan i den här interpellationen var inte vad vi i den förra majoriteten satte igång den förra mandatperioden, vilket är vad Anna König Jerlmyr nämner i svaret. Allt det hon skriver i svaret till mig är ju saker som jag var med och drev igenom. Jag känner alltså väldigt väl till det, men frågan var vad ni skulle göra mer. Där kommer det väldigt lite. Ja – vi stakade ut en plan för nyproduktion för Micasa. Vi startade igång ett branschråd för privata aktörer. Vi utökade seniorboendeplanen. Men sedan då, Anna? Där är frågan vad ni har för politik på området. Det kommer ingenting nytt. Trots att ni har flera månader på er att förbereda det här interpellationssvaret innehåller det inte något mer än politik som vi drev igenom under den förra mandatperioden.

Var är nyheterna? Jag kan garantera att om vi hade fått fortsätta det arbete som vi initierade på äldreroteln hade vi legat många steg framför er, för det här är en viktig fråga, inte bara för stadens äldre utan för hela Stockholm.

Anförande nr 15

B o S u n d i n (M): Ordförande, fullmäktige! Det här är en spännande interpellation – seniorboende upplåtna med hyresrätt. Det är en viktig fråga, för den gruppen människor ökar med över 50 procent fram till 2040. Därför prioriterar vi dessa frågor, och vi kan också konstatera när vi läser Swecos rapport, som också är välkänd, att 50-åringarna kommer att öka med över 50 procent fram till 2040. Det innebär att det behöver byggas åtminstone 2 400–2 800 nya lägenheter under den perioden. Det motsvarar ungefär 100–120 lägenheter per år.

Att då sätta upp ett mål som ni gjorde under den förra mandatperioden på 300 är lite överdrivet när ni dessutom inte kan uppnå det. Därför har vi reviderat det till 200, vilket är dubbelt så mycket som det beräknade behovet. Men vi har även ett uppdämt behov bakåt.

Som tidigare nämnts har ni åstadkommit 70 stycken under förra året, medan vi levererade 90 stycken under vårt första år. Vi fortsätter på exploateringsnämnden att ta fler och fler markanvisningar för att få en större volym framöver.

Det är också viktigt att ha dessa anpassade lägenheter för äldre, för det påverkar hela flyttkedjan på Stockholms bostadsmarknad där det är brist på bostäder. Kan man frigöra fler bostäder genom att man får seniorer att flytta in på dessa seniorboenden frilägger man också större lägenheter till marknaden. Dessutom kanske det också avlastar ekonomiskt, eftersom vård- och omsorgsboendena kanske blir något lägre på detta sätt.

Vi har också prioriterat planering mellan äldrenämnd, stadsbyggnad och exploatering, även om det startade under er period. Vi expanderar detta för att det är viktigt, och precis som Clara nämnde vill även vi prioritera och få in ännu fler privata aktörer. Om man vill ha in en stor volym behövs det mer än bara vad kommunen gör, så det är viktigt. Därför vill vi också att de privata aktörerna ges möjlighet till detta.

Egentligen är det inte så stor skillnad i uppfattningen, men från Vänsterpartiet gör man ofta mycket politik av detta. Ni hade stora planer under förra perioden. Vi kommer att leverera kommande år.

Anförande nr 16

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Jag blev nog lite missförstådd av Clara. Jag sa inte att behovet är 200, utan det är det som man har bedömt som realistiskt utifrån hur många markanvisningar vi kan leverera på per år. Men det är klart att det finns ett stort intresse, och vi ser gärna att det kommer fler privata aktörer som också kan bidra till att bygga seniorbostäder med hyresrätt.

Jag tycker ändå att Clara Lindblom satte fingret på ett problem, och det är ju att det är så svårt att flytta i vår region. Det är svårt med rörligheten på bostadsmarknaden, vilket beror på många olika faktorer. Jag vill särskilt lyfta fram flyttskatter, amorteringskrav och annat som också gör att äldre sitter kvar i alldeles för stora villor och inte kan flytta in i mindre lägenheter och frigöra de här husen för barnfamiljer och andra.

Det här är ett påtagligt och särskilt utpräglat problem i Stockholmsregionen som vi tillsammans måste lyfta för våra nationella beslutsfattare. När man pratar med kollegor runt om i landet har de inte samma typ av problematik, men det är verkligen påtagligt att här finns det många äldre som i dag inte flyttar till mindre, fast de både skulle önska och vilja det, på grund av de skadliga effekter som den flytten innebär.

Seniorbostäder tror vi framåt ska vara en del av erbjudandena på bostadsmarknaden för äldre. Vi har i år säkerställt att boendeplaneringen ska ge större utrymme åt seniorbostäder, och kommunstyrelsen kommer in i ett tidigare skede för att bistå äldrenämnden med nödvändig expertis. Det är äldrenämnden som ska leda framtagandet av boendeplanen, givetvis i nära samverkan med exploaterings- och stadsbyggnadsnämnden.

Vi tror på det här, och vi tror att det kommer att komma fram fler markanvisade bostäder än under den förra majoriteten. Det är jättebra att vi är överens om riktningen, det vill säga att vi behöver seniorbostäder i ett växande Stockholm.

Anförande nr 17

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Ordförande! Även om inte just jag är ansvarig för själva markanvisningen är det klart att jag som äldreborgarråd är väldigt involverad i själva boendeplansfrågan och vad gäller utbyggnad av både boståndsbedömda och icke boståndsbedömda boenden för äldre.

Det håller nu på att arbetas fram en ny boendeplan. Den revideras ju varje år, och den här gången, vilket Anna precis berättade, kommer det att bli mer omfattande skrivningar kring just utbyggnaden av nya seniorbostäder. Där behöver målen bli tydligare, både vad gäller antalet seniorbostäder som behöver byggas framöver och var någonstans rent geografiskt som nya seniorbostäder behövs. Det finns ju inte uttryckt i boendeplanen i dag. Micasa har i sin plan pekat ut ett antal områden, men i den stadsövergripande boendeplanen finns inte detta i dag.

Vidare knyter vi nu exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret mycket närmare detta arbete. De är ännu tydligare aktörer när det gäller framtagandet av boendeplanen. Det tror jag är alldeles nödvändigt så att det här inte mentalt blir en plan för äldrenämnden med exploatering och stadsbyggnad som några satelliter runt om, utan vi tre förvaltningar ska verkligen jobba tillsammans framåt i den här frågan.

Jag träffar regelbundet privata byggaktörer som vill bygga seniorbostäder. Tidigare har det ju inte varit så många privata aktörer som har visat intresse för seniorbostäder upplåtna med hyresrätt. Men nu är det betydligt fler. Det finns ett jättestort intresse. Många av dem är dock ganska osäkra på vad en seniorbostad är och hur man går till väga för att bygga sådana. Man säger att man vill bygga ett vård- och omsorgsboende men gärna komplettera med seniorbostäder: Är kommunen intresserad av detta?

Det finns väldigt många frågor, och det är därför vi nu fortsätter med byggbranschrådet. Nästa möte kommer att vara i april, men jag har även väldigt många bilaterala möten just med enskilda byggaktörer för att hjälpa dem framåt i processen. Jag ligger också på internt i staden för att exploatering ska kunna möta de byggaktörerna å sin sida.

Jag tror också att vi kommer att behöva ta fram en definition på vad en seniorbostad är. Det finns lite olika idéer om detta. Att man sätter en åldersgräns på 55 eller 65 år har hänt, men det är klart att något mer än så behöver vi också berätta när det gäller själva definitionen.

Dennis Wedin och jag hade en debattartikel i förra veckan om en tillgänglighetsinventering av allmännyttan. Det är ett ganska gediget arbete, men det är någonting som måste till. Man ska kunna söka tillgängliga bostäder på bostadsförmedlingens hemsida. Det skulle kunna vara ett sätt för många äldre som i dag så att säga är fast i sina lägenheter att söka efter en tillgänglig bostad hos den fastighetsägare som de bor hos.

Det här är några av de saker som vi arbetar med.

Anförande nr 18

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag diskuterar gärna den så kallade flyttskatten vid ett senare tillfälle, men nu pratar vi om seniorbostäder och markanvisningar i Stockholm.

Flera personer är inne på behovet av 2 400 nya seniorbostäder fram till 2040 och att det motsvarar ungefär 200 per år. Om man läser noga i de analyser som har gjorts är detta för att bevara nuvarande andel. Alltså, om samma andel äldre som i dag bor i seniorbostad ska kunna bo i seniorbostad 2040, ja, då behövs det 2 400. Men om vi har en ambition om att fler ska kunna bo i seniorbostad är 200 per år för lite. Jag vill återigen påminna om att stadsledningskontoret instämmer i kritiken mot att exploateringsnämnden har sänkt målet från 300 till 200. Det kan ni läsa i T1. Ska man på riktigt ha lite högre ambitioner för seniorbostäderna behöver vi snarare titta på 300 än 200 per år.

Jag tycker såklart att det är jättebra att ni fortsätter precis den inriktning som vi påbörjade under den förra mandatperioden. När vi tog över ansvaret för äldreomsorgen var det ju vattentäta skott mellan exploatering, stadsbyggnad, äldreförvaltningen, Micasa och privata aktörer. Vi hade inte med seniorbostäderna i äldreboendeplanen. Vi hade inte ens i ägardirektiven för Micasa att de fick bygga nya seniorbostäder.

Allt det ni nu fortsätter med är alltså saker som vi satte igång, och det är jag såklart väldigt glad för. Jag kan också säga att i alla de branschråd som jag hade under den förra mandatperioden med privata aktörer fanns det ett stort intresse för att bygga hyresrätter, men som Erik säger fanns det också väldigt mycket osäkerhet. Det var därför vi till exempel arrangerade utbildningstillfällen både med IVO för att diskutera direkt med företrädare och chefer därifrån och med till exempel exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret för att man skulle få lite hjälp att navigera i den något snåriga planprocessen.

Allt det ni gör är jättebra. Ni fortsätter det vi påbörjade – jättebra!

Erik Slottner pratar om DN. Jag håller på och filar på en replik till honom, och jag kan ge en liten försmak. Du kan titta på ett ärende som bostadsförmedlingen tog fram våren 2018, där de förslag som du och Dennis Wedin för fram finns med. Det vill säga, det

här arbetet påbörjades redan under den förra mandatperioden. Jag drev väldigt hårt att vi skulle ha en tillgänglighetsinventering, och den utredningen blev klar våren 2018.

De förslag ni kommer med ett år senare finns alltså i den utredningen. Det är lite synd att ni inte plockade upp dem redan i första budgeten, för då hade vi inte förlorat ett år. Allt det som Erik Slottner vill göra planerades alltså förra mandatperioden, så han kan plocka upp den utredningen från våren 2018.

§ 7 Frågestund

Fråga nr 1. Borgarrådet Wanngård (S) ställer en fråga om ekonomiska förutsättningar för skolan.

Anförande nr 19

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! I en DN-artikel den 16 juni 2017 lovade nuvarande finansborgarrådet en rad saker om skolan. 1: Ni lovade en timmes ytterligare undervisning i grundskolan. 2. Ni lovade att skolor ska få prova på treterminssystem. 3. Ni lovade att ni skulle premiera lärare som jobbar i utsatta skolor.

Min fråga är: När kommer det här att genomföras, och hur skapas det med Stockholms sämsta skolbudget under 2000-talet?

Anförande nr 20

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Tack för frågan! Ja, vad ska man säga? Vi har haft den här debatten tidigare om hur budgeten ser ut. Det är helt klart så att vi fortfarande har en av de starkaste skolbudgetarna i Sverige. Men det är en stram budget. Det har vi sagt tidigare. Vi hade gärna behållit de 5 miljarder som vi betalar ut varje år till Malmö, Göteborg och andra kommuner, men det ekonomiska läget tar vi i en annan debatt.

Vi kan ta upp de förslag som Karin Wanngård föredömligt nämnde. Det var någonting som Moderaterna gick fram med före valet och som är moderat politik. När man sedan vinner val måste man också förhandla sig fram till en politik som alla partier i den majoriteten ställer sig bakom. Det är därför det är viktigt med valrörelser, där varje parti kan gå fram och säga att om vi får ett starkt stöd så kommer vi att driva de här frågorna.

Jag hoppas att vi kan ha en bra diskussion framåt om möjliga skolreformer, för jag står fortfarande bakom att det vore utomordentligt att lägga ytterligare tid på undervisning i skolan och att treterminssystem är mycket intressant. Jag vet också att vi redan nu har en särskild lönesatsning för lärare i särskilt utsatta områden och att det också kan vara ett incitament när det gäller att rekrytera bra lärare. Det finns även andra reformer.

Jag tycker att det är bra att det finns både erfarenheter från andra kommuner och också förslag på bordet som gör att vi kan diskutera framåt vad vi tror är de bästa möjliga reformerna för att fler elever ska kunna gå ut skolan med fullständiga betyg. De diskussionerna ser jag fram emot att föra med mina kollegor i majoriteten.

Anförande nr 21

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Det är skönt att höra att Anna König Jerlmyr står fast vid det hon lovade före valet om en timmes ytterligare undervisningstid, om att införa treterminssystem i Stockholm och om att premiera lärare som jobbar i utsatta skolor.

Ni har ju nu från den 1 januari tagit bort det särskilda lönetillägget för lärare som jobbar just i särskilt utsatta skolor. Jag får därför inte riktigt ihop det med att ni har det kvar. På vilket sätt ser finansborgarrådet att klyftorna i staden kommer att minska? På vilket sätt ser hon att skolan på något sätt förändras i en moderat riktning? Uppenbarligen har ni ju gett upp allting av er egen skolpolitik i den nuvarande majoriteten. Eller kan finansborgarrådet ge exempel på ett tydligt valbudskap som hon hade och som hon fått igenom i den nuvarande majoriteten?

Anförande nr 22

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Det jag sa var att vi fortfarande står bakom de här förslagen. Vi har ett väldigt bra samarbete i majoriteten när det gäller utbildningsområdet. Bland annat har vi fokuserat skola och socialtjänst allt närmare för att fånga upp de elever som hoppat av eller som riskerar att inte klara grundskolan. Det handlar både om en förstärkt elevhälsa och givetvis om att satsa på läxstöd för att fler ska kunna bli behöriga. Vi har också multikompetenta team kring just unga som av olika anledningar riskerar att inte klara skolgången, som ju är den viktigaste skyddsfaktorn för framtiden. Det är också tydlig borgerlig politik som finns med: att bryta stuprören och att se skolan som en förebyggande insats.

Att vi har stärkt valfriheten med aktivt skolval är också en reform, och vi ser fram emot att lägga fram fler förslag under den här mandatperioden.

Anförande nr 23

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Problemet är ju att utvecklingen i Stockholms skolor går åt fel håll. Vi kan se att många skolor saknar resurser. Vi kan se att det blir allt tuffare för de elever som redan tidigare hade det tuffast. På detta väljer ni att sänka skatten och dra undan förutsättningar för fler barn att få det bättre i Stockholm skolor.

Jag ser skolan som en förutsättning för bildning och för att säkerställa att det kommer att gå bra för fler barn på resan genom livet. Med er politik kommer det att gå sämre för allt fler. Det är beklagligt.

Finansborgarrådet har inte lyckats få igenom de krav som hon ställde före valet i den majoritet som hon sitter i nu. Hur länge ska rektorerna administrera besparingar i stället för kunskap?

Anförande nr 24

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Vi lägger ungefär 20 miljarder. Stockholm tillhör fortfarande de kommuner som satsar mest på grundskolan, och vi börjar faktiskt se ljuspunkter när det handlar om resultaten.

Jag upplevde aldrig att Karin Wanngård under sin tid som finansborgarråd var särskilt intresserad av eller engagerad i skolan. Hela tiden lyfte vi upp problemen med att vi har skolor på Järva och även på andra håll där inte ens hälften klarar grundskolans mål. Nu ökar meritvärdena i skolan. Vi ser också positiva resultat från de skolor dit vi har riktat särskilda insatser, inte minst genom en stärkt elevhälsa. Det kan vara psykologer, socialsekreterare och andra som jobbar kring ungdomar i risk.

Vi gjorde också en stor satsning under hösten för resursskolor som är viktiga för de elever som riskerar att hamna mellan särskola och vanlig grundskola. Det är också någonting som vi har lagt fram: Hur kan vi stärka skolgången för dessa elever? Det händer alltså saker, vill jag lova.

Fråga nr 2. Tina Kratz (V) ställer en fråga om situationen på Elma School i Rågsved.

Anförande nr 25

T i n a K r a t z (V): Min fråga gäller en friskola i södra Stockholm som har fått tillståndet återkallat av Skolinspektionen på grund av åratal av misskött verksamhet och undermålig undervisning. Ägaren till skolan har, med lagstiftningen på sin sida, fördröjt stängningen genom att överklaga beslutet om stängning till förvaltningsrätten. I slutet av förra veckan kom domen, och nu står det klart att skolan måste stängas. Förvaltningsrätten anser att bristerna i ägar- och ledningskretsen är mycket allvarliga efter att ha gått igenom Skolinspektionens skäl.

I och med domen i förra veckan står nu runt 200 elever utan skola, och kommunen måste nu sopa upp. Tycker Lotta Edholm att det här är rimligt? Vad anser Lotta Edholm att detta beror på?

Anförande nr 26

Borgarrådet E d h o l m (L): Jag tycker inte alls att det är rimligt. Jag tycker att skolor ska drivas av kompetenta människor som har möjligheter att göra det. Det gäller både kommunala och fristående skolor. Det här är extremt olyckligt.

Dels är det olyckligt att Skolinspektionen väntade så länge. Det är ju inte en kommunal fråga huruvida skolor får tillstånd eller inte, utan det är en fråga för staten och den statliga Skolinspektionen. Jag har noterat förut att det har funnits exempel i Stockholms stad där vi som kommun har dragit in tillstånd för förskola och fritidshem på samma skollagstiftning där Skolinspektionen *inte* har dragit in tillstånd på skoldelen. Det är naturligtvis helt oacceptabelt, och jag tycker att det är tråkigt att det har dröjt. Nu kom det här beskedet, och jag tycker att det var bra. Givet omständigheterna gick det ändå rätt så snabbt för förvaltningsrätten att fatta det här beslutet.

För Stockholms del handlar det om ungefär 80 elever, och de kommer i morgon att få besked om var de placeras. Det finns plats i våra kommunala skolor för dessa elever, och det kommer att vara i enlighet med närhetsprincipen Jag tror att det kommer att bli jättebra.

Anförande nr 27

T i n a K r a t z (V): Jag är glad att vi är överens om själva grundpoängen: att det här är en skola som inte har fungerat och att det är ett problem att den har fått fortsätta så länge.

Problemen med just den här ägaren har kunnat pågå väldigt länge. Det är i närmare 20 års tid som Skolverket och Skolinspektionen återkommande har kritiserat ägaren för

bland annat undermålig undervisning och otillräckligt stöd till elever med särskilda behov. Trots det har man alltså kunnat fortsätta att bedriva skolverksamhet och håva in skattepengar både från staten och kommunen genom skolpeng, fritidshemsersättning och likvärdighetsbidrag.

Och det här bara *en* skola. Vi har ju sett det här hända förut. John Bauer-gymnasiet är ett exempel. Det var en skola som gick i konkurs 2013, vilket drabbade tusentals elever. Men medan skolan fortfarande var öppen tjänade ägarna miljontals kronor, trots kritik mot både undervisning och lärartäthet.

Vi är överens om att det inte ska få gå till så här, men vad ser Lotta Edholm som en lösning på problemet att det här får fortgå?

Anförande nr 28

Borgarrådet E d h o l m (L): Det finns många lösningar. Runt valet 2014 fanns det till exempel en överenskommelse mellan allianspartierna och Socialdemokraterna om skärpningar i skollagen. Den förändringen av lagstiftningen genomfördes tyvärr aldrig av den socialdemokratiska regeringen.

Sedan har de här ägarprövningsdirektiven kommit, vilket jag egentligen tror är det som har gjort att man nu har kunnat dra in tillståndet för Elma School. Jag tror att det är alldeles utmärkt, och jag tror att det kommer att visa sig framgent att man kommer att kunna använda det. Det innebär i korthet att man ställer betydligt högre krav på att de som faktiskt är ägare av en skola ska veta vad de håller på med. Det tror jag kommer att vara utmärkt för framtiden.

Jag skulle också vilja säga att det stora problemet inte är att skolor genererar vinst, utan det är precis som Tina Kratz säger: De riktigt stora problemen har vi med skolor som inte går med överskott och som riskerar att gå i konkurs.

Anförande nr 29

T i n a K r a t z (V): Vi i Vänsterpartiet menar ju att det är väldigt tydligt vad problemet egentligen är, och vi tror att det också är tydligt för väldigt många medborgare vid det här laget. Det handlar faktiskt om det incitament som finns i vinstuttaget. Det är en marknadsanpassning av den svenska skolan som har öppnat för möjligheten att suga ut skolsystemet på pengar, och det skapar ett incitament för ägare att fortsätta att hänga kvar i en verksamhet som de faktiskt inte klarar av att bedriva. I kombination med det fria skolvalet har det här även lett till en svår skolsegregation.

Vi i Vänsterpartiet har fått nog av friskolekaoset. Vi vill skapa en jämlik och sammanhållen skola. För att det ska vara möjligt måste dock vinstjakten i den svenska skolan stoppas och elevernas behov få stå i centrum. Pengarna ska gå till elevernas undervisning och inte till något annat.

Anförande nr 30

Borgarrådet E d h o l m (L): Det är ingen nyhet, fru ordförande, att Vänsterpartiet har varit emot varje valfrihetsreform i Sverige och i den här kommunen. Man vill inte att

medborgarna ska kunna välja vare sig förskola, skola, gymnasieskola, vård eller vad det nu är för någonting.

Vi liberaler tycker att det är bra med valfrihet. Ungefär 33 procent av våra barn i förskolan går i fristående verksamheter. 25 procent av grundskoleeleverna och ungefär hälften av våra gymnasieelever går i fristående verksamheter, där både föräldrar och elever är väldigt nöjda.

För mig är det inte ett alternativ att frånta de föräldrarna och eleverna valfriheten, utan det är att se till att man har en lagstiftning och kommunala regelverk som gör att man faktiskt kan dra in de tillstånd som inte är bra. Det har vi ju jobbat hårt med i utbildningsnämnden när det gäller fristående förskolor till exempel.

Jag ser därför fram emot skärpta krav men med en bevarad och utvecklad valfrihet, för det gynnar alla.

Fråga nr 3. Peter Wallmark (SD) ställer en fråga om etableringstiden för nyanlända i stadens boenden.

Anförande nr 31

Peter Wallmark (SD): I debatten säger ofta företrädare för Liberalerna, ofta med en grötmyndig stämma, att Sverigedemokraterna vill ställa nyanlända på gatan och påstår att det står så i vår budget. Vi har sökt den skrivningen i vår budget, men vi hittar den – tyvärr för Liberalerna – ingenstans. Vi kan inte finna det.

Vad som stämmer är att vi säger nej till att ta emot fler nyanlända till staden med den rådande akuta bostadsbristen som vi har. Min fråga till socialborgarrådet är: Vart ska alla de nyanlända som staden hittills har tagit emot ta vägen efter etableringstidens slut?

Anförande nr 32

Borgarrådet Jönsson (L): Tack för frågan! Om vi börjar med det som gäller er budget handlar det om att ni har skrivit att alla som bor på SHIS boenden inte skulle få bo kvar där. Det är den skrivningen som vi har utgått ifrån. Det är förstås väldigt välkommet om det är så att ni har ändrat uppfattning när det gäller det.

Dem som vi tar emot och som staden ansvarar för ska förstås i första hand placeras på den vanliga bostadsmarknaden. Det är ganska svårt om man inte har någon kötid och inte heller har finansiella möjligheter att köpa någonting. Därför har vi byggt upp modulbostäder, och det kommer fler sådana. Där kan man tillbringa maximalt sina första fem år. Sedan får man försöka hitta boende precis som alla andra. Ibland innebär det att man hittar bostad inom Stockholms stads gränser. Ibland innebär det att man hittar något i länet. Ibland innebär det att man flyttar till andra delar av landet. Det ser alltså väldigt olika ut.

Detta är de metoder vi har.

Anförande nr 33

P e t e r W a l l m a r k (SD): Jag hittar fortfarande inte det där i vår budget, så det kan borgarrådet få visa rent fysiskt så att vi får ta del av det.

Borgarrådet säger att ni ska lösa någonting på sikt. Men det handlar ju om mellan 8 000 och 10 000 människor som finns i den här kategorin i dag. Ni får ju samma alarmerande rapporter som vi får från de boende i dag. De är trångbodda, det råder social misär, de har jobbcoacher som inte kan matcha dem mot arbetsmarknaden – och Jan Jönsson säger att de ska ställa sig i den reguljära bostadskön eller eventuellt bo i några nytillkomna modulbostäder framöver.

Är det er lösning att vi ska bygga ännu fler modulbostäder till den gruppen? Är inte det att ställa grupp mot grupp? Vi säger ju att vi vill ha studentbostäder i form av modulbostäder.

Anförande nr 34

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Modulbostäder har vi byggt, och vi har flera som är planerade sedan tidigare. De ska förstås färdigställas.

När det gäller det totala antalet minskar nu flyktingmottagandet i och för sig ganska kraftigt. År 2016 hade vi ett kommunalt åtagande på 2 810, och för i år har vi 856, så det är klart att det minskar. Vi ser också att ganska många av dem som bor i de här modulbostäderna hittar bostäder genom den boskola som finns. Det innebär bland annat att man får hjälp att söka i olika bostadsdatabaser och liknande.

Det är klart att för en del kommer det att bli en knepig situation att hitta någonting i Stockholm, och då får man hitta andra platser i andra delar av landet om man inte kan ordna det själv.

Anförande nr 35

P e t e r W a l l m a r k (SD): Ordförande! Hitta andra platser i Sverige – de här personerna kommer ju från andra platser i Sverige! Varför ska vi ta dem till den akuta bostadsbristen i Stockholm? Är det inte bättre att vi låter dem bo kvar på den plats där det fungerar? De är ju ofta själva mer nöjda med det boendet än att bo i misär, som de upplever det, i staden. De här omvandlade äldreboendena där det bor sex personer på 38 kvadratmeter kan väl aldrig upplevas som ett bra boende.

Här måste det till någonting akut, och det är att vi stänger av och inte tar hit några fler under den här mandatperioden. Det är den lösningen vi måste ha.

Anförande nr 36

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Det är ju väldigt lätt att säga, men det är fortfarande så att Stockholm har ett åtagande gentemot Migrationsverket eftersom vi har ett mottagande i landet, och det är det som vi ska ansvara för.

Vi ansvarar för deras boende under etableringstiden och en viss tid därefter. Sedan är de, precis som alla andra människor i vårt samhälle, själva ansvariga för att hitta boende och försörjning. Det är väl i grund och botten inte så konstigt.

Nu vet jag ju att vi inte delar uppfattning vad gäller om Sverige ska ha ett flyktingmottagande över huvud taget. Där står vi väldigt långt ifrån varandra. Jag anser att vi ska ha det, och då måste Stockholm precis som alla andra kommuner ta sitt ansvar. Annars kommer det att leda till att det bara blir små glesbygdskommuner som får ta hela ansvaret, och det är ju heller inte riktigt rätt.

Fråga nr 4. Maria Jansson (FI) ställer en fråga: Hur säkerställer ni att utlandsfödda kvinnor får rätt arbetsmarknadsstöd och inte diskrimineras?

Anförande nr 37

M a r i a J a n s s o n (FI): Den senaste tiden har vi alla hört rapporterna i medierna om att utlandsfödda kvinnor diskrimineras i kontakten med Arbetsförmedlingen. Skälen till detta är inte att arbetsförmedlare har mer stereotypa föreställningar än andra utan att vardagsrasismen letar sig in i en verksamhet när handläggarna inte har tillräckliga resurser. Det handlar om organiseringen av arbetsuppgifter och styrningen av verksamheten.

I Stockholms stad har vi sett att nedskärningarna på arbetsmarknadsområdet har drabbat kvinnor. När man dragit ned på arbetsplatsträning har verksamheter med många kvinnor fått stryka på foten snarare än dem med många män. Jobb som har uppkommit till följd av partnerskap går oftare till män än till kvinnor, och hur bemötandet av kvinnor födda i utlandet ser ut vet vi väldigt lite om. Hur säkerställer ni att utlandsfödda kvinnor får rätt stöd och inte diskrimineras?

Anförande nr 38

Borgarrådet E r n l u n d (C): Tack, Maria, för att du ställer den här viktiga frågan! Det är väldigt många som har kontaktat mig och säkert också dig efter rapporteringen kring Arbetsförmedlingen och de reportage som har varit kring hur kvinnor bemöts.

Inom stadens arbetsmarknadsområde möter vi nyanlända, dels inom ramen för våra jobbtorg, dels i sfi och dels genom det uppsökande arbetet. Det är viktigt att komma ihåg att vi inte naturligt når alla kvinnor som är nyanlända, utan det uppsökande arbetet är i grund och botten en väldigt viktig del för att nå både nyanlända kvinnor och nyanlända män.

I grund och botten handlar arbetsmarknadspolitiken om att möta alla individer där de befinner sig i livet, att erbjuda möjligheter för alla och att möta alla med höga förväntningar. Vår uppfattning är ju att det absolut finns arbete eller studier för alla och att alla kan hitta ett jobb i Stockholm.

Jag tycker att var roligt att just arbetsmarknadsförvaltningens insatser fick stå som ett gott exempel i rapporteringen kring den här frågan. Vi såg ju tillsammans på förra sammanträdet med arbetsmarknadsnämnden inslaget i TV4-nyheterna just från våra kombinationsutbildningar. Där fick man träffa tre nyanlända kvinnor som var väldigt nöjda med bemötandet från Stockholms stad och att de äntligen hade hittat en plats där de både fick lära sig svenska och fick en utbildning.

Jag var väldigt stolt, och jag tycker att vi alla ska vara väldigt stolta över att vi fick stå som ett gott föredöme i den debatten.

Anförande nr 39

M a r i a J a n s s o n (FI): Det är naturligtvis jättebra att de här tre uppfattade att de blev gott bemötta. Samtidigt har vi ju ingen systematisk kunskap om det här, vad jag har förstått.

(Borgarrådet E r n l u n d (C): Jo!

Okej, då får borgarrådet gärna berätta om det sedan.

En sak är om man får rätt åtgärder, men en annan fråga handlar just om bemötandet och diskrimineringen. När vi styrde förra mandatperioden utbildade vi hundratals chefer om rasism, jämställdhet och diskriminering. Vi började kartlägga upplevelser av diskriminering i stadens verksamheter, och vi började också ta fram kunskap om var det brister.

När jag tittar i er budget ser jag att ni pratar om att man ska undersöka diskriminering i en massa olika verksamheter men inte just på arbetsmarknadssidan.

Anförande nr 40

Borgarrådet E r n l u n d (C): Låt mig vara väldigt tydlig: Ingen ska diskrimineras. Det är ju ett arbete som vi alla inom hela staden har ansvar för. Ingen ska bli diskriminerad, oavsett diskrimineringsgrund.

Vi har mycket statistik på hur vi möter kvinnor och män. Man ska komma ihåg att arbetsmarknadsförvaltningen bedriver ett stort uppsökande arbete just mot nyanlända kvinnor. Under förra året nådde man 800 kvinnor just i den målgruppen. När det gäller uppsök för unga, alltså unga som varken arbetar eller studerar, möter vi färre kvinnor än män, men det är också så att en högre andel av kvinnor än män går vidare till arbete och studier. Inom jobbtorgen vet vi att vi har fler inskrivna män än kvinnor, men vi jobbar också uppsökande för att fler ska komma till våra jobbtorg.

Vi kan dock se att efter avslut från jobbtorg ser det ganska lika ut hur många som går vidare.

Jag har bara en minut; jag skulle kunna stå här och rabbla hur länge som helst.

Anförande nr 41

M a r i a J a n s s o n (FI): Det jag menar är att det behöver avsättas pengar för att komma till rätta med de här frågorna. Nu rabblar Karin Emlund de goda siffrorna, men när jag tittade på verksamhetsberättelsen som kom ser jag också att när det till exempel gäller jobben som kommer via partnerskap så är det fler män som får jobb än det är kvinnor. Det är likadant när det gäller arbetsplatsträningen.

I bemötandet gäller det också att verkligen mota Olle i grind, och då handlar det om att man ska avsätta pengar för utbildning och även reflektionstid för dem som jobbar i

arbetsmarknadsverksamheter där man möter utlandsfödda kvinnor. Det gjorde vi i vår budget för i år. Man behöver öronmärka pengar, och man måste se till att det kommer insatser som inriktar sig mot bemötande. Man måste också göra statistiken mer lättillgänglig och intersektionell så att man kan se utlandsfödda kvinnor och utlandsfödda män – inte bara män och kvinnor. Man måste också följa upp verksamheter som sköts av privata aktörer.

Anförande nr 42

Borgarrådet E r n l u n d (C): Självklart handlar det om att avsätta pengar, men i grund och botten handlar det om att också anpassa verksamheten så att vi verkligen möter kvinnor där de befinner sig i livet och med det som de behöver hjälp med.

Där gör vi en rad olika saker för att möta just nyanlända kvinnor. Ett unikt exempel är det projekt som vi har haft med Restaurangakademien där vi har utbildat 20 kvinnor som har stått väldigt långt från arbetsmarknaden, varav 18 i dag jobbar som kockassistenter. Det är fantastiska resultat om vi ser till att göra rätt saker.

Vi jobbar också med en IOP med Svenska med baby, där vi möter väldigt många kvinnor. Vi jobbar också med introduktionsförskolor för att se till att fler kvinnor kan lära sig svenska samtidigt som man är hemma med sina barn.

Självklart handlar det om att avsätta pengar, men till skillnad från er retorik som hela tiden handlar om pengar lägger jag ändå fokus på att anpassa verksamheten för att möta nyanlända kvinnor där de befinner sig i livet.

Fråga nr 5. Maria-Elsa Salvo (S) ställer en fråga om social dumpning.

Anförande nr 43

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Ordförande! Förra veckan kunde vi läsa om Yonas Haile, en ensamstående pappa som arbetat som städare bland annat på Karolinska sjukhuset. Han hade fast anställning. Han trivdes på jobbet och höll på att utbilda sig till plattläggare. Hans barn hade skaffat kompisar.

Strax före jul kom beskedet från stadsdelsförvaltningen i Rinkeby-Kista om att det fanns en lägenhet åt familjen i Nykroppa. Familjen skulle få två månadshyror betalda. Yonas Haile sa upp sig från jobbet, och familjen lämnade livet i Stockholm i hopp om en lättare vardag i Nykroppa. Besvikelsen blev dock stor. I Nykroppa finns inga jobb, inte ens ett Ica.

Frågan om social dumpning har blivit aktuell efter att flera landsbygdskommuner har vittnat om hur de får ta emot människor utan bostad som hänvisats till dem från rikare kommuner. Vi vet inte exakt vad som har hänt i det här enskilda fallet, men jag skulle ändå vilja fråga socialborgarrådet Jan Jönsson om han delar Socialdemokraternas uppfattning om att Stockholm inte ska bidra till social dumpning.

Anförande nr 44

Borgarrådet Jönsson (L): Tack för denna viktiga fråga! Precis som Maria-Elsa själv sa kan jag inte säga så mycket om det konkreta fallet. Däremot kan jag säga väldigt tydligt att vi helt och håller delar uppfattningen att Stockholms stad inte ska ägna sig åt så kallad social dumpning.

Socialtjänsten ska hela tiden ta hänsyn till den enskildes situation. När det kommer till själva boendet har dock socialtjänsten vanligtvis inte någon möjlighet att bistå med mer stadigvarande boende, utan då är det väldigt mycket upp till den enskilde själv att hitta det eller ta ansvar för att hitta sådana möjligheter.

Däremot kan socialtjänsten hjälpa till med att rekommendera bostäder om man hittar något på annat håll i länet eller landet. Det sker emellanåt. Jag kan tycka att det är dumt om man då inte samtidigt som man ger en sådan rekommendation har kontrollerat vilka omständigheter som finns vad gäller att få jobb på den plats där personen hamnar. Men det finns ingen policy om att Stockholms stad ska hänvisa personer bort av kostnadsskäl eller andra skäl. Man ska kunna få hjälp med kortvariga boendeformer till dess att man kan ta sig in på bostadsmarknaden. Samma riktlinjer gäller nu som under den tidigare majoriteten.

Anförande nr 45

Maria-Elsa Salvo (S): Det är skönt att höra att socialborgarrådet Jan Jönsson delar uppfattningen att Stockholm inte ska ägna sig åt social dumpning. Men då är min nästa fråga vad socialborgarrådet tänker göra för att säkerställa att det här inte händer igen. Vi vet som sagt var inte vad som har hänt i det här enskilda fallet, utan det kommer våra lokala politiker att undersöka. Men vad kan ni lova oss? Vad kommer ni att göra för att säkerställa att det här inte händer igen?

Anförande nr 46

Borgarrådet Jönsson (L): Jag hade kontakt med socialförvaltningen precis innan för att de ska luska lite kring det här ärendet, och så får vi se vad de kan komma fram till. Det är ju alltid väldigt svårt utifrån ett enskilt ärende att veta vilka omständigheter som har förekommit.

Eftersom vi har de riktlinjer vi har vill jag framför allt att betona att riktlinjerna gäller och att vi inte har någon policy om att dumpa människor, var de än ska någonstans. Det är väl det. Sedan handlar ju frågan i grund och botten om att vi har en stor bostadsbrist, och den behöver lösas genom att bygga och bygga och bygga.

Anförande nr 47

Maria-Elsa Salvo (S): Jag är glad över att socialborgarrådet lyfter frågan om bostadsbristen här i Stockholm. Enligt en undersökning gällande social dumpning som 159 av landets 290 kommuner har svarat på uppger 70 procent, det vill säga 113 kommuner, att de upplever att socialt utsatta människor kan ha uppmuntrats till att söka bostad hos dem i stället för i sin hemkommun.

Det är alltså precis som ni säger så att frågan är starkt kopplad till bostadsbristen. Därför vill jag fråga vad socialborgarrådet kommer att göra för att ligga på sina

kompisar i majoriteten för att se till att Stockholm tar sitt bostadsförsörjningsansvar i stället för att lägga det på andra kommuner.

Anförande nr 48

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Just den här frågan är någonting som vi jobbar oerhört hårt med i den grönbå majoriteten. Vi har väldigt många bostadsprojekt på gång, och det är också bostäder på väg. Man ska dock påminna sig om att den bostadsbrist vi har just nu inte kan ha orsakats av den grönbå majoritetens planer, för det tar ju ganska lång tid innan bostäder är på plats. Dessa planer skulle ju då ha gjorts för många år sedan.

Det hindrar inte att vi självklart har ett ansvar för detta. De allmännyttiga bostadsbolagen kommer att bygga väldigt mycket, och det planeras också för andra typer av boendeformer så att vi kan få en blandad stad. Detaljerna kring detta vill jag överlåta till bostads- och fastighetsborgarråd eller vårt stadsbyggnadsborgarråd.

Fråga nr 6. Torun Boucher (V) ställer en fråga om Internationella bibliotekets magasin.

Anförande nr 49

T o r u n B o u c h e r (V): Internationella bibliotekets flytt till Kungsholmen har, precis som man skulle ha kunnat förutse, medfört en del problem. Under hösten har låneverksamheten legat nere, samtidigt som informationen har brustit med stor risk för att tappa såväl låntagare som själva förtroendet för folkbibliotekets tillgänglighet för andra språkområden.

För närvarande går det att låna böcker på Kungsholmen, men utbudet av vuxenlitteratur har minskat kraftigt. Det handlar om flera tusen färre tillgängliga böcker. De ska i stället finnas på ett magasin i Stadsarkivets lokaler vid Liljeholmskajen. Där ska det finnas en mångspråkig lånecentral. Men i skrivande stund står ca 100 kartonger med IB:s böcker kvar på huvudbiblioteket samtidigt som centralen på Liljeholmskajen är stängd av arbetsmiljöskäl.

Med anledning av detta vill jag ha svar på följande fråga: Hur ser situationen ut på Liljeholmskajen, och när beräknas allt vara på plats?

Anförande nr 50

Borgarrådet N a d d e b o (C): Tack för frågan! Torun Boucher belyser en frågeställning huruvida Liljeholmskajen är i bruk eller inte. Den information som jag har är att vi har den mångspråkiga lånecentralen öppen och att den är tillgänglig för att beställa böcker från, det vill säga om man går på sitt vanliga bibliotek eller på Internationella biblioteket så kan man givetvis beställa fram vilken bok man vill. Det är också så att biblioteken runt om i landet har möjlighet att beställa böcker från den mångspråkiga lånecentralen.

Jag förstår att det här är frågor som intresserar många, men det här är en ytterst liten detalj i verksamheten som jag bara utgår ifrån att den fungerar. Jag träffade

stadsarkivarien i förra veckan, och vi pratade faktiskt just om att den här verksamheten fungerar på Liljeholmskajen. Utifrån mitt perspektiv fungerar detta.

Inte en enda bok har gallrats, utan alla böcker som fanns i det tidigare magasinet finns nu i Liljeholmen. Därutöver är det några böcker som inte fick plats i det nya Internationella biblioteket på Kungsholmen, och de har fördelats på andra folkbibliotek runt om i staden. Vi vet nämligen att mycket av den mångspråkiga litteraturen också lånas på dessa bibliotek.

Vi politiker vill ibland stirra oss blinda på det exakta antalet böcker. Men bibliotekarier talar om för mig att det inte är antalet böcker på hyllorna som avgör hur mycket böcker som lånas ut, utan det är personalen som har stor kompetens när det gäller att välja fram, ställa ut, tipsa och skapa temahelheter som gör att man faktiskt ökar utlåningen. Det handlar alltså inte bara om antalet böcker på hyllorna.

Anförande nr 51

T o r u n B o u c h e r (V): Då har vi väldigt motsägelsefulla informationer. Bara för ett par dagar sedan fick jag information om att bibliotekarier menar att läget är jätteansträngt, att det inte finns någon information om när centralen öppnar, att det bara är ett par personer som är anställda och de vittnar om stor oreda, att lastbilar inte når fram till dörren, att hyllsystemet inte fungerar, att informationen från ledningen kring planerna är mycket oklar och att situationen med andra ord är ohållbar. Nu förkortade jag ändå det här jättemycket.

Frånsett att det här är ganska olyckligt i det akuta läget – det är den information som jag har fått, och vi får uppenbarligen, kanske tillsammans, ta reda på hur det faktiskt ser ut – har informationen ut mot de här målgrupperna varit väldigt undermålig, och det är jag helt säker på. Vi behöver nå de här grupperna med vad det är som gäller och hur de ska få tag på sina böcker som nu inte går att låna i hyllor på Kungsholmen utan som måste beställas.

Det började redan i höstas med ett ganska havererat informationsflöde för Internationella biblioteket.

Anförande nr 52

Borgarrådet N a d d e b o (C): Om man går in på Stockholms stadsbiblioteks hemsida finns exakt den informationen väldigt väl dokumenterad, och den sidan har man använt under hela processen. Det har bara flödat information där. Man har förlängt och förlängt och förlängt; jag tror att det är uppe i fyra A4-sidor kring det som hände i höstas. Den informationen har alltså funnits.

Nu har vi öppnat Internationella biblioteket i nya lokaler och har enormt mycket bra verksamhet, så de som går till Internationella biblioteket får god kunskap om läget och vad som gäller. Det går också att beställa alla våra böcker som finns i magasinet.

Jag ska givetvis ändå ta de här larmen på största allvar och följa upp detta, för om det är som Torun säger är det inte bra. Men det enda jag får reda på är att på Internationella biblioteket på Kungsholmen har vi fantastiskt bra med böcker i hyllorna och vi har en bra programverksamhet som har kommit igång superbra och är väldigt uppskattad.

Anförande nr 53

T o r u n B o u c h e r (V): Det var konstigt att vi har så hemskt olika bilder! Jag fick också information om att även KB oroar sig över hur Internationella bibliotekets framtid ser ut gentemot resten av landet. Jag hade inte tänkt lyfta den frågan här, men uppenbarligen har vi saker som vi behöver ta reda på tillsammans.

Hur som helst: Den större delen av vuxenlitteraturen finns magasinerad på Liljeholmen och kan beställas, sägs det. Jag har varit inne på Stockholms stadsbiblioteks hemsida och letat, och det är inte helt solklart. Normalt sett kostar det 10 kronor om man beställer eller reserverar böcker. Betyder det att alla våra Stockholmslångtagare som förut har kunnat låna dessa böcker gratis nu måste betala 10 kronor?

Anförande nr 54

Borgarrådet N a d d e b o (C): Tack så mycket, Torun! Vi är nu inne på de riktigt stora politiska frågorna: huruvida en bokreservation ska kosta 10 kronor eller inte.

Jag känner till att det kostar 10 kronor att reservera böcker i vårt bibliotekssystem. Men då får man också boken levererad till sitt närmaste folkbibliotek, vilket är en fantastisk service.

Det låter som om den service som gavs på det gamla Internationella biblioteket var bättre på något sätt. Jag tror att det här är en anpassning till verkligheten, och den största andelen utlån av mångspråkig litteratur sker inte på ett och samma ställe utan på våra folkbibliotek, där vi nu också har fått mer mångspråkig litteratur. Det är en verklighet som vi måste anpassa oss till.

Huruvida det ska kosta 10 kronor eller inte att reservera böcker tror jag att Vänsterpartiet generellt sett är emot, oavsett vilken sorts bok det handlar om. Jag tycker inte att det är orimligt.

Fråga nr 7. Linnéa Vinge (SD) ställer en fråga: Vad gör majoriteten för att motverka svenskfientlighet i Stockholms stad?

Anförande nr 55

L i n n é a V i n g e (SD): Ordförande! Den senaste tiden har vi kunnat läsa om så kallade förnedringsrån mot svenskar. Även om det här har uppmärksammats först nu är det inget nytt fenomen att svenskar blir utsatta för grovt och rasistiskt våld.

Grupper av invandrarkillar väljer ut unga svenska killar och ger sig på dem bara för att de är svenskar. Under tiden som de här unga killarna blir slagna, sparkade, i vissa våldtagna och kissade på kallas de nämligen för saker som ”jävla svennejävel”. Samtidigt som de utsätts för det här blir de filmade, och förövarna sprider sedan filmen på sociala medier, allt för att göra förnedringen så stor som möjligt.

Vi vet att det aldrig i modern tid har varit så farligt att vara ung och svensk som det är i dag. Med anledning av det undrar jag vad majoriteten gör för att motverka svenskfientlighet i vår stad.

Anförande nr 56

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Vi har följt de fruktansvärda förnedringsråd som skett runt om i Sverige och som tar sig olika uttryck. Det är klart att det här i första hand är en polisiär fråga. Från majoritetens sida har vi också framfört till regeringen och ansvariga ministrar frustrationen kring att det saknas tillräckliga verktyg för kommuner att kunna rikta mot unga, ofta under 15 år, som begår den här typen av brott. Vi säkerställer att det finns brottsofferstöd till dem som blir rånade, för det är oerhört viktigt i en sådan traumatisk situation.

För att svara på frågan är vi givetvis emot alla former av rasistiska uttryck, oavsett om det handlar om nationella minoriteter eller utlandsfödda eller om det tar sig uttryck i en fientlighet mot infödda svenskar. Alla typer av rasism ska motverkas.

Sedan tror jag att det finns olika skäl till varför man begår den här typen av brott. Det kan vara att man vill ta en mobil eller jacka, det kan vara narkotika som gör att man blir avtrubbad, det kan handla om hemförhållanden. Oavsett vad det handlar om kan vi förstås aldrig försvara den här typen av ungdomsrån, utan det är klart att vi måste säkerställa att vägen till fotbollsträningen och skolan känns trygg.

Här tror jag att det är viktigt att socialtjänst och polis jobbar mycket närmare varandra. I förra veckan besökte vi ungdomsjouren för att höra hur de jobbar, och det känns som att det finns en genomtänkt strategi. Det är viktigt att polisen också får resurser att finnas med socialtjänsten så att man fångar upp dessa unga men också säkerställer att det blir tydliga konsekvenser för den som begår den här typen av brott.

Anförande nr 57

L i n n é a V i n g e (SD): Jag ska säga att jag är försiktigt positiv och hoppfull inför att majoriteten väljer att problematisera den här frågan. Men faktum kvarstår också att det är inte bara unga killar som utsätts. Svenska tjejer är de som utsätts för flest våldtäkter i hela Europa, och bara i Stockholm anmäls nästan sex våldtäkter om dagen. Under Anna König Jerlmyrs tid som finansborgarråd har skjutningar och gängvåld ökat. Det är farligt att vara svensk i dag.

Vad tror finansborgarrådet att det beror på?

Anförande nr 58

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Vi ser att antalet skjutningar har ökat under en längre period. Det var till exempel högre 2017. Jag tycker ändå att det blir en ganska futtig debatt att stå och jämföra årtal. Det viktigaste är att vi fokuserar på vad vi vill göra för att unga inte ska hamna i kriminalitet och vad vi ska göra för att unga inte ska bli utsatta för den här typen av brott.

Våldtäkter har funnits i alla tider, och vi måste jobba med att dels lyfta upp det mörkertal som ofta finns, alltså unga som inte anmäler vad de har blivit utsatta för, dels givetvis motverka det och ha tydliga konsekvenser för den som begår den typen av sexuella brott. Det kan vara alltifrån övergrepp i befintliga relationer till överfallsvåldtäkter, även om det är en liten del av alla sexualbrott som sker.

Det är en väldigt omfattande debatt som är svår att ta i en enkel frågestund, men det är klart att det finns evidensbaserade metoder och tydliga konsekvenser att sätta in mot dem som begår sexualbrott och annan typ av allvarlig brottslighet.

Anförande nr 59

L i n n é a V i n g e (SD): Svenska brottsoffer som blir utsatta för en förövare med utomsvensk bakgrund har länge blivit ifrågasatta, och vi ser hur politiker just av den anledningen inte tar de här brotten på allvar. Inte minst i den här salen där socialdemokrater sitter och fnyser när vi har den här debatten. Jag tycker att det säger en hel del, och jag vill bara påpeka att om min fråga hade handlat om svenskar som gick ihop i grupp och misshandlade och urinerade på en invandrare samtidigt som de kallade honom för rasistiska glåpord, då tror jag att vi hade haft en helt annan stämning i den här salen i dag.

Jag tycker att det är bra att finansborgarrådet i alla fall problematiserar det här, och jag hoppas att vi kommer att se fler konkreta åtgärder i framtiden.

Anförande nr 60

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Genom åren har vi sett fruktansvärda brott begås mot hbtq-personer, och det finns också andra brott med rasistiska motiv mot utlandsfödda. Vi ska vara konsekventa i bemötandet av olika typer av allvarliga brott som har rasistiska motiv.

Att ungdomsrånen ökar är någonting som vi från samhällets olika delar måste ta på allvar, och just nu efterfrågar vi fler insatser som mellantvång och paragraf 31-utredningen som man kan sätta in mot unga under 15 år. Man kanske skulle titta på den typen av möjligheter, för det är klart att vi också måste skydda potentiella brottsoffer. Är det så att man har fastnat i en tung kriminalitet och är benägen att begå allvarliga brott måste vi också rikta insatser mot den gruppen.

Det är som sagt var en komplex fråga som är svår att ta i en enkel frågestund. Vi får återkomma till vad vi gör, för vi gör en hel del.

Fråga nr 8. Anna Rantala Bonnier (FI) ställer en fråga om social dumpning.

Anförande nr 61

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Med risk för favorit i repris tänkte jag ställa frågan hur socialborgarrådet ser på att staden ägnar sig åt social dumpning. Vi har redan hört det här fallet beskrivas, och vi har läst om det i tidningen. Det får inte återupprepas.

Däremot tycker jag mig ha en hyfsat god insyn i socialtjänsten och vet att det här tyvärr inte är ett enskilt fall. När jag läste den här artikeln tänkte jag att ”äh, Nykroppa har jag hört om förut”. Det vill säga, det här är någonting som sker systematiskt och där det ställs, anser jag, orimliga krav på personer som lever i bostadslöshet att flytta till en annan kommun, annars kan staden inte hjälpa till med fortsatt bostadssökande. Det

är såklart ingen som kan tvinga en, men om du inte gör det så kan vi inte hjälpa dig mer. Hur stort val har personen då?

Jag vill höra vad Jan Jönsson anser om detta.

Anförande nr 62

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Tack återigen för denna fråga! Jag hoppas verkligen inte att staden ägnar sig åt det här systematiskt. Det verkar väldigt anmärkningsvärt om så skulle vara fallet. Det skulle vi nästan behöva uppdra till någon att i så fall granska eftersom det inte är förenligt med de riktlinjer som vi har.

Däremot är det som så att om en person eller, som i det här och andra fall, en familj har att välja på att bli placerad på ett vandrarhem under en kortare tid eller få flytta runt i olika korta lösningar jämfört med att bli rekommenderad en mer stadigvarande boendesituation i en annan del av landet därför att man har hittat en bostadsmöjlighet där, är det klart att då blir det ju upp till den enskilda individen att ställa sig frågan vad som blir bäst.

Jag kan tycka att man då bör undersöka vad det är för kommun och vilka förutsättningar man rekommenderar personen att flytta till så att det inte bara är ”oj, där fanns det en ledig bostad – varsågod och åk dit!”. Detta skulle vi behöva be vår socialförvaltning att diskutera med de olika stadsdelarna.

Det är dock fortfarande så att socialtjänsten inte kan hjälpa till med permanenta bostäder och har aldrig kunnat det, utan det är i grund och botten en bostadspolitisk fråga som handlar om att bygga mer så att vi kommer i kapp den bostadsbrist som vi har.

Anförande nr 63

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Jag har själv sett att boteam, som finns i socialtjänsten och som är väldigt bra, ganska ofta har hittat kontrakt i andra delar av Sverige. Som Jan Jönsson säger kan man överväga vad som blir bäst, men om man står inför att antingen ta det eller inte få fortsätta att bo på vandrarhem i Stockholm, och barnen kan inte fortsätta att gå i den skolan... Det kan ju finnas andra skyddsfaktorer när det till exempel handlar om barn. Ska barn slitas upp från förskola och skola när de redan lever i en väldigt utsatt miljö och komma till ett sammanhang där, i det här fallet, föräldern blir arbetslös och det inte verkar finnas några direkta arbetsmöjligheter?

Man får väl också vara ärlig med att de kommuner som har så himla mycket bostäder att folk bara kan flytta in rakt av kanske inte är de kommuner som det går allra bäst för. Då undrar jag om det är någonting som staden ska använda sig av överlag eller om riktlinjerna behöver förtydligas eller kompletteras. Vad anser Jan Jönsson om det? Kommer du att vidta åtgärder för detta?

Anförande nr 64

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Det kan mycket väl vara så att vi i alla fall behöver förtydliga instruktionen om hur riktlinjerna ska tolkas, och då får vi göra det via socialförvaltningen.

Något som vi gör nu och som jag hoppas går igenom det nya hemlöshetsprogrammet som socialnämnden förhoppningsvis ska klubba i morgon är ett tydligare perspektiv att man i biståndsbedömningen ska ta hänsyn till barns möjligheter att gå kvar i sin skola. Det skulle möjligtvis kunna få en effekt ute i stadsdelarna om man ser att det här kommer att leda till att ett barn kommer att bli tvunget att flytta runt och bryta upp hela sin skolgång och att man i stället prioriterar att ett barn ska kunna gå kvar i skolan.

Sedan är det tyvärr så att vandrarhem och hotell är väldigt dåliga lösningar, och det kan ibland vara värre att bo kvar där än att faktiskt få en mer stadigvarande bostadslösning.

Anförande nr 65

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Jag håller med om att vandrarhemslösningar för barn är väldigt dåligt. Där driver ni tyvärr en kontraproduktiv politik genom att minska antalet hyresrätter samtidigt som fler och fler barn är bostadslösa. Det är absolut en bostadspolitisk fråga, men det är också ett ansvar för den här majoriteten.

Program i all ära, men riktlinjer smäller högre ute på tjänstemannanivå, och eftersom det här uppenbarligen inte är ett enskilt fall och någonting som varken socialsekreterare eller chefer i socialtjänsten har reagerat på skulle gå emot riktlinjerna tycker jag ändå att det vore lämpligt att göra ett förtydligande i riktlinjerna om att man inte kan villkora försörjningsstöd med flytt. För det är precis vad det här handlar om: Man säger att du kan få det här, och tackar du nej till det kan vi tyvärr inte hjälpa dig.

Anförande nr 66

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Att själva försörjningsstödet skulle kunna villkoras på det här sättet är inte ens förenligt med socialtjänstlagen, så det verkar otroligt.

Jag kan gärna ta på mig att titta på om det finns någonting i riktlinjerna som behöver ändras, även om det är exakt samma riktlinjer som har varit i flera år, även under er majoritet. Det kan jag göra.

Vad gäller påståendet om att vi minskar antalet hyresrätter är det helt felaktigt. Det stämmer såtillvida att vi har sagt ja till en mindre omvandling av hyresrätter till bostadsrätter i några av våra utsatta områden, men i övrigt kommer ju antalet hyresrätter att öka ganska mycket med den bostadsplanering som vi har. Det kommer att finnas hyresrätter att få tag på.

§ 13 Stockholms stads barnombudsmans rapport 2019

Anförande nr 67

Hanna Gerdes (L): Ett av mina allra tydligaste barndomsminnen är när jag för första gången kom in i lägenheten på Magnus Ladulås-gatan. Det fanns ingenting där – inga bord, inga stolar och ingen säng. Min mamma vände den där enda kartongen vi hade med oss upp och ned på golvet. Sedan gick hon ned till den lokala pizzerian och köpte en pizza som vi åt med plastbestick.

Jag minns fortfarande det här som en av de bästa måltiderna i hela mitt liv. Det var första gången jag åt en måltid med en känsla av total trygghet. Det var vår första egna lägenhet efter alltför många månader på en kvinnojour. På den tiden var det ingen som tog sig tid att fråga mig hur jag mådde, vad jag ville, vad jag tänkte och vad jag oroade mig för. I dag har vi kommit en bit på vägen. I dag betraktas barn som har bevittnat våld som brottsoffer enligt socialtjänstlagen. Det finns en ökad insikt om att varje enskilt barn är rättighetsbärare. Men än i dag glöms alltför ofta barnets egen röst bort.

Många eldsjälur, inte minst en hel del personer som sitter i den här salen, har arbetat länge för att barnkonventionen ska bli lag. I vår roll som fritidspolitiker har vi kanske begränsad påverkan på de lagar som stiftas, men vi har däremot desto större påverkan på den cirka femtedel av stockholmarna som är under 18 år, de ca 191 000 barn som bor i vår stad. Det är ett stort ansvar som faller på våra axlar. Det var därför med stor tillförsikt som jag häromkvällen läste Stockholms stads barnombudsmans rapport för 2019. Det är tydligt att mycket mer måste göras, men samtidigt är det hoppingivande att läsa om så många verksamheter i Stockholm som bedriver ett så ambitiöst barnrättsarbete.

Inom de rotlar och ansvarsområden som ligger hos Liberalerna är jag extra glad över att se många förbättringar och nya satsningar. En viktig ny satsning som sker nu inför 2020 inom socialtjänsten är att barnahusteam äntligen kommer att börja följa upp med besök både på kvällar och på helger hemma hos de barn som har utsatts för eller bevittnat våld. Det här har länge efterfrågats av personalen och varit en stor brist.

För första gången någonsin lyfts nu även socialtjänstens medansvar för att stabilisera barns skolgång. Det är ett enormt viktigt steg för ett holistiskt barnrättsperspektiv. I dag, den 17 februari, står vi i den här salen och samtalar om barns rättigheter. Det är en dag jag har hoppats att få uppleva.

Anförande nr 68

Maria Ljuslin (V): Fru ordförande! Denna rapport är efterfrågad och mycket viktig men också emellanåt en beklaglig läsning. Samtidigt som barnkonventionen har blivit lag har majoriteten tagit bort stadens övergripande mål att respektera och leva upp till just denna genomgående i stadens alla nämnder och bolag.

Majblomman presenterade i sin rapport *Spelar det roll?* att så många som vart tionde barn lever i fattigdom. Bland barn födda i Sverige med en ensamstående förälder född utomlands är nästan varannan att räkna som fattig. Det är verkligen ett fattigdomsbevis för Stockholm som stad. Konsekvenserna av detta är extremt kännbara både för

individerna och för samhället i stort. Vi har svårt att få fram fakta om hur många barn som hotas av eller drabbas av vräkning. Vi vet att kvinnor lever kvar trots våld i hemmet och hot om våld och att barns perspektiv i detta missas och glöms bort.

När historiskt stora besparingar görs på skola och förskola minskar det utrymme för skolor att satsa på elevhälsovård, kuratorer och skolsköterskor. Det är de vuxna yrkesroller i skolan som oftast är den viktiga länken för barnet att berätta om det inte står rätt till hemma. Origo nämner just bristen på elevhälsovård som en starkt bidragande faktor till att allt fler barn som lever under hot om våld och under stark social kontroll inte upptäcks i tid. I värsta fall upptäcks de inte förrän barnet inte dyker upp efter sommarlovet. Det finns alltså oerhört mycket att göra, och bristen på barnperspektivet inom den grönbå majoriteten är därmed mycket oroväckande.

Anförande nr 69

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Fru ordförande! Jag kunde inte undgå att bli berörd när jag hörde Hanna Gerdes berättelse för en stund sedan. Jag lyssnar ganska ofta på *Framgångspodden*. Det är en podd där man intervjuar så kallat framgångsrika människor inom olika delar av samhället. De är framgångsrika inom flera olika genrer. Det som har slagit mig är att väldigt många av de personer som intervjuas har haft en problematisk uppväxt.

Hur lyckas då vissa människor ta sig ur det här medan andra inte gör det? Jag vet faktiskt inte, men jag hoppas att det är någonting som vi tillsammans ska kunna lära oss för att hjälpa fler barn att ta sig ur en problematisk uppväxt, att lyckas och att kunna göra en klassresa. Det tror jag att vi alla är överens om.

Stockholm ska vara en stad där alla barn känner sig trygga och får sina behov tillgodosedda i enlighet med artiklarna i barnkonventionen. Den grönbå majoriteten har den bestämda ambitionen att fortsätta stadens arbete med att värna barns rättigheter, vilket framgår i vår budget. I och med att barnkonventionen nu också är lag får det här arbetet extra stor betydelse, vilket betyder att vi verkligen måste bli bättre på att följa upp arbetet i alla våra nämnder och bolag.

Jag satt och läste rapporten i går kväll. Den är väldigt värdefull och ett viktigt tillskott till det arbete som vi politiker gör. Rapporten pekar på höga mål och ambitioner, men man lyfter också en hel del områden där vi inte har lyckats tillräckligt bra ännu. Det handlar om trångboddhet, om osäkra boendeförhållanden och om bristande information inom socialtjänstens olika delar – lite av det som Hanna var inne på här tidigare om att man pratar ovanför barnens huvuden. Det handlar om ökad otrygghet i och utanför skolan, ojämlikhet mellan stadens skolor och om barn med funktionsnedsättningar som inte får samma möjligheter som alla andra barn. Att arbeta med barns rättigheter är en grundläggande del av vårt arbete för att nå de globala målen för hållbar utveckling enligt Agenda 2030.

Utan att gå in på en budgetdebatt vill jag nämna att vi har flera satsningar som vi gör i vår budget. Inom utbildningsnämnden kan jag nämna att just samarbete och samverkan mellan utbildningsnämnden, socialförvaltningen, stadsdelsnämnderna och polisen är en otroligt viktig del som är avgörande för att vi ska lyckas ännu bättre med våra barns framtid i Stockholm.

Anförande nr 70

M a r i a J a n s s o n (FI): Jag måste bara fråga hur du menar när du hänvisar till *Framgångspodden* och säger att målsättningen måste vara att fler barn kan göra en klassresa.

Jag vill säga att arbetet med barnens rättigheter måste handla om att både barn och vuxna alltid ska ha det bra oavsett vilken klass de tillhör. Det blir väldigt konstigt att säga att man ska ha klassresan som den yttersta målsättningen, för när alla har gjort den där klassresan har vi inte några klasser längre. Och jag tror knappast att det är moderat politik.

Anförande nr 71

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Moderat politik handlar om att alla människor alltid ska kunna få det bättre. Det är en klassresa. Man ska kunna få det bättre även om man föds med föräldrar som kanske inte jobbar och som aldrig har jobbat och om man har dålig ekonomi i hemmet.

I dag var jag och lyssnade på Fryshusets väldigt uppskattade och välbesökta konferens som hette *Den första som såg mig var en gängledare*. Där berättade personer som är uppväxta i utsatta områden varför barn hamnar i kriminalitet och utsatthet. Allt som oftast handlar det om ekonomiska incitament från början – att man är uppvuxen med att inte ha pengar i hemmet medan vännerna har det. Man ser att ens föräldrar kämpar, men man lyckas ändå inte. Den enda väg många barn då tyvärr ser är att man ska ingå i kriminella nätverk och göra karriär där. När jag säger klassresa menar jag att man måste kunna ta sig därifrån.

Anförande nr 72

A n n e - L i e E l f v é n (L): Ordförande, ledamöter, åhörare! Det känns glädjande att kunna presentera Stockholms stads barnombudsmans rapport, som är en gedigen genomgång av hur staden arbetar med barnperspektivet och att tillgodose barnens rättigheter i våra verksamheter.

Men detta är ett arbete som aldrig tar slut, utan det är en process där vi hela tiden måste arbeta för att bli bättre. Jag vill lyfta fram två saker som rör socialtjänsten och hur vi arbetar med barn. Hanna var inne på det, och det handlar just om det som rör skolan. Det är en av de absolut viktigaste skyddsfaktorerna för ett barn att man har en god skolgång. Genomgående har vi därför också gjort en förstärkning av socialtjänstens ansvar för barns skolframgång. Det handlar om skolsociala team, det handlar om Skolfam och det handlar om fokus på skola vid både vålds- och hemlöshetsplaceringar. Det handlar om generellt arbete och kunskapsutveckling med att kartlägga insatser som ska stärka skolgången.

Vi har dessutom just antagit nya riktlinjer för socialtjänstens handläggning av barn- och ungdomsärenden. Där lyfts socialtjänstens medansvar för att stabilisera barns skolgång fram som en central utgångspunkt. Det är för första gången någonsin i riktlinjerna. Utan att barnen klarar skolgången får socialtjänstens övriga insatser ändå inte någon effekt för barnens framtid. Det är därför det är så viktigt att fokusera på insatser som just stärker skolgången.

Socialnämnden har själv tagit fram en rapport om socialtjänstens barnrättsperspektiv som behandlas av socialnämnden på sammanträdet i morgon. Här görs bland annat en genomgång av arbetet i våra olika stadsdelar. Tanken med rapporten är att den ska sprida goda exempel men också sprida kunskap om förbättringar som ska göras i socialtjänsten i hela staden. Det är ett viktigt steg på vägen.

Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 73

T i n a K r a t z (V): Hej! Det är jättebra att du lyfter allt det goda som socialtjänsten gör. Det har de också gjort sedan 2013 när det gäller skolsociala team, som har varit väldigt framgångsrika i den stadsdel där jag jobbar.

Men det jag undrar är hur skolorna ska kunna möta upp detta när de nu får en sådan rejäl sänkning av sin budget. Det är den absolut lägsta schablonhöjning som har skett på väldigt lång tid. Det gäller även förskolan, som också är en viktig del i detta.

Anförande nr 74

A n n e - L i e E l f v é n (L): Ordförande, åhörare! Det är klart att budgeten är ett otroligt viktigt styrdokument när det kommer till skolans verksamhet. Men man arbetar också mycket med organisationen. Där handlar det om att titta på och utveckla olika nya metoder.

Jan Jönsson har talat mycket om samhandling mellan skola och socialtjänst. Det handlar väl helt enkelt om att man ska ha ett nytt förhållningssätt. Jag tror också att det finns mycket att göra för skola och socialtjänst, för ett hinder har varit just sekretessen. Det handlar om att skola och socialtjänst någonstans vet att de måste förstå varandras professioner betydligt bättre. Vi kan inte riktigt ha det här stuprörstänkandet i stadens organisation, för när ett barn råkar illa ut är det viktigt att barnet får stöd och hjälp.

Jag är helt övertygad om att vi är på rätt väg, men det finns säkert anledning att återkomma till detta så att vi kan göra en utvärdering.

Anförande nr 75

K a r i n G u s t a f s s o n (S): Fru ordförande, fullmäktige! Stockholm är en fantastisk stad, men det är en stad som inte saknar utmaningar. Barnombudsmannen, en funktion som tillkom på initiativ av den föregående majoriteten, bidrar till att lyfta de så viktiga barnrättsfrågorna.

I barnombudsmannens rapport kan vi ta del av en del av de svårigheter som barnen i vår stad står inför. Det är med bestörtning som Socialdemokraterna konstaterar att antalet barnfamiljer som lever under tillfälliga boendeförhållanden har ökat. Detta möter den nya majoriteten med att sälja billiga hyresrätter i allmännyttan. Det är lägenheter som den här gruppen, alltså föräldrar med barn, skulle ha råd att efterfråga.

Jag delar finansborgarrådets synpunkter att barnombudsmannens rapport utgör ett viktigt bidrag till det omfattande arbete som utförs i vår stad. Men det räcker inte, för vi vet att hemlöshet ofta är en direkt följd av våld mot kvinnor. Det är kvinnor som

aldrig eller sällan kan välja och vraka på Stockholms bostadsmarknad. De kan inte unna sig att buda på dyra bostadsrätter. De kan inte unna sig att Hemnetknarka. Och när antalet bostäder som kan förmedlas till gruppen som har behov av förtur minskar minskar också möjligheten för den här gruppen att lämna en destruktiv och farlig relation.

Barnombudsmannen slår fast att staden bedriver ett ambitiöst barnrättsarbete. Men det räcker inte med ambitioner om det saknas basala förutsättningar. Tillgången till bostäder är en basal förutsättning för att barn och unga i vår stad ska kunna bygga ett gott liv och förverkliga sina drömmars mål. Det går inte att bo i en markupplåtelse; det har sagts många gånger i den här salen. Men inte heller ambitioner gör verkligheten tryggare för alla de barn och unga som lever i osäkerhet och i tillfälliga bostäder. Det ger dem inte mer trygghet att ni eller vi har ambitioner.

Enbart en aktiv bostadspolitik kan vända denna utveckling. Det kan göra att fler barn har tak över huvudet och någonstans att kalla sitt hem.

Anförande nr 76

Kristin Jacobsson (C): Ordförande! En av slutsatserna i barnombudsmannens rapport är att de allra flesta barn i Stockholm har det bra. De går i bra skolor, och de har ett bra liv. Men det betyder inte att det inte saknas utmaningar, som många här har varit inne på.

Det har vi extra stort fokus på, och jag som nyttillträdd ordförande på SHIS har också extra stort fokus på de här barnfamiljerna. Det är därför bra att socialförvaltningen och SHIS ska utreda exempelvis en modell för trygga akutplaceringar för barnfamiljer. Barnfamiljerna är också en prioriterad målgrupp i stadsdelarnas vräkningsförebyggande arbete. Det är jättebra, och det görs mycket. Men därmed inte sagt att det inte behöver göras mer. Det finns som sagt utmaningar.

Däremot ser jag ingenting i rapporten som över huvud taget kopplar utsatthet på bostadsmarknaden och hemlöshet bland barn till utförsäljningen av några få lägenheter i allmännyttan – ingenting. Var har du fått det ifrån?

Anförande nr 77

Karin Gustafsson (S): Jag vet att om andelen billiga hyresrätter i allmännyttan blir mindre blir det också färre lägenheter att förmedla till stockholmarna. Vi vet att de tusentals lägenheter som eventuellt kommer att säljas i denna omgång är lägenheter med rimliga hyror som den här gruppen kvinnor har råd att efterfråga. För varje lägenhet ni väljer att sälja är det färre lägenheter som går till förturer och färre lägenheter som kan användas för dessa kvinnor. Den slutsatsen drar jag.

Anförande nr 78

Anna-Klara Müntzing (MP): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag tänkte bara kort kommentera att jag tycker att det är väldigt glädjande att vi har den här rapporten i dag och att vi har en lokal barnombudsman. Barnombudsmannen tillsattes förra mandatperioden, och det är något som inte är självklart att man har i

kommuner. Vi har det, och det är något som är väldigt bra. Det är förstås också bra att vi har fått rapporten.

Det är mycket som är glädjande och som går åt rätt håll, och så finns det en del saker att förbättra. Det är precis som det ska vara. Barnombudsmannen ska vara på och peka på saker, och vi ska förbättra. Det är så det går till. Dessutom är det ett väldigt bra läge nu när barnkonventionen precis nyligen har blivit lag. Det är någonting som MP på riksplånet har kämpat för väldigt länge.

Jag kan nämna något för att få ett perspektiv på att det är väldigt skönt att vi har lämnat detta att det är vuxna som ska bestämma vad som är barns bästa. Jag har en liten anekdot som belyser detta. När min mormor gjorde något som inte var så lämpligt när hon var liten fick hon dask på rumpan av min mormorsmor medan mormorsmor också grät, för hon tyckte att det var så hemskt att göra detta. Men hon ansåg att man måste det eftersom det var för barnets bästa. Jag är glad att vi har lämnat detta att det är vuxna som tolkar vad som är barns bästa. Barn ska ha en egen röst, kunna säga vad de själva tycker och bli respekterade plus att de har egna rättigheter. Det är någonting som är en enormt viktig sak.

Jag ska inte säga så mycket mer än att jag tycker att det är bra att man lyfter i rapporten att varje nämnd ska försöka lyfta fram barnperspektivet och vad som behöver göras tydligt och vad som görs, så att man ser det samlat. Det är också glädjande att barnombudsmannen nästa år särskilt kommer att gå ut och prata med barn i alla verksamheter i staden. Det ska bli spännande att höra vad de har att säga, för jag är ganska säker på att de säger andra saker än vad vi förväntar oss att de ska säga.

Anförande nr 79

M a r i a L j u s l i n (V): Vi är helt överens om att det är jätteviktigt att barnkonventionen har blivit lag. Men du sa inte riktigt någonting om rapporten, som visar just på bristen på bristen på barnperspektiv. Vi har fortfarande väldigt mycket att jobba med trots ambitionerna. Målet att barnperspektivet ska genomsyra alla stadens nämnder och bolag verkar på många sätt, i alla fall i den grönblå majoritetens perspektiv, ha ersatts av ett näringslivsperspektiv. Jag läser högt: Stadens medarbetare ska verka med ett näringslivsperspektiv oavsett funktion i staden. Näringslivsperspektivet ska genomsyra stadens arbetsätt, där medvetenheten om vars och ens bidrag och ansvar är tydligt.

Men fokus på barnperspektivet lyser med sin frånvaro när det gäller just kravet att det ska genomsyra alla stadens nämnder och bolag, trots att vi vet att vaccin mot ökade klyftor och social oro är långsiktigt förebyggande sociala investeringar. Jag vet att det här inte är någon budgetdebatt, men vi har trångbodda barnfamiljer.

Anförande nr 80

A n n a - K l a r a M ü n t z i n g (MP): Som jag tolkar det är barnperspektivet någonting som måste vara överordnat. Det sägs tydligt i barnkonventionen, och det är också den grönblå majoritetens inställning att det är en grundläggande sak.

Sedan har vi ju också ett särskilt program i staden. Jag tänker också på något som i och för sig handlar om hemlöshet, men det kommer ett program om detta där det står särskilt om barnens perspektiv och så vidare. Min tolkning är alltså att detta är något som måste ligga ovanför, och jag tror att det är hela majoritetens inställning.

Anförande nr 81

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Åhörare, fullmäktige, ordförande! Barnkonventionen blir lag. Det är, som redan har sagts, något som många av oss i det här rummet som verkligen välkomnar. Men nu är det bland annat upp till oss i den här salen att se till att det faktiskt innebär en skillnad. Att barn blir rättighetsbärare innebär mycket mer än att lyssna på barn och att bocka av att det är gjort.

Det innebär att beslut som fattas av myndigheter görs annorlunda för att säkerställa barns rättigheter. Vi har hört här att den grönbå majoriteten har höga ambitioner för detta. Jag kan konstatera att ambitionerna inte var tillräckligt höga för att behålla målet i stadens budget för barnrättsarbete.

Det konkreta arbetet med barnen görs i våra stadsdelar. Det är förskolan, skolan och socialtjänsten som möter utsatta barn och som har ansvar för att se till att deras rättigheter blir tillgodosedda. Att faktiskt tillgodose barns rättigheter i enlighet med barnkonventionen kommer inte att göras i en handvändning. Det kommer att behövas mycket arbete, och det kommer att kosta pengar. Och det är väl det här med pengarna som den grönbå majoriteten inte är villig att satsa. Vi har läst er budget, och vi ser att det är skolan, förskolan och socialtjänsten som inte har fått några ökade resurser för att tillgodose att man kan fatta andra beslut för att barnkonventionen blir lag. Det är tvärtom.

Det går inte att stoltsera med ett barnrättsperspektiv men låta bli att satsa på att tillgodose barns rättigheter. Vi läser att fler barn är bostadslösa och att fler barn upplever våld. Samtidigt konstateras det att socialtjänsten inte har ansvar för den strukturella hemlösheten. Må så vara, men hur ska vi tillgodose artikel 7 i barnkonventionen? Den säger att konventionsstaterna enligt nationella förhållanden inom ramen för resurser ska vidta lämpliga åtgärder för att bistå föräldrar i genomförandet av deras rättigheter och att vid behov tillhandahålla materiellt bistånd, särskilt i fråga om mat, kläder och bostad. För tänk att barnkonventionen inte alls tar hänsyn till om det råder strukturell bostadslöshet eller inte!

Det kommer att krävas andra beslut än dem som tidigare har fattats för att se till att detta att barnkonventionen blir lag inte stannar vid att vi lägger till en extra rubrik i utredningsmallen på socialtjänsten eller tar fram en extra handledning eller något material. Inget av det här är dåligt, men om det inte gör konkret skillnad har vi inte nått målen i barnkonventionen. Den tydliga ambitionen väntar jag fortfarande på att se från den här majoriteten.

Anförande nr 82

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Jag kan inte låta bli att begära replik när man återigen försöker måla ut oss i den grönbå majoriteten som att vi inte bryr oss om barn och att vi inte tänker på barnperspektivet för att vår budget inte är tillräckligt stor.

Om vi bara ser till utbildningsnämnden har man en budget på närmare 20 miljarder. Det är mer än en tredjedel av stadens budget; det är väldigt mycket pengar.

Ibland handlar det faktiskt inte bara om att få så mycket pengar som möjligt. Jag lyssnade på Jan Jönsson tidigare i dag när han pratade på en konferens. Han gav flera exempel på hur man kan jobba för att hjälpa barn och unga på olika sätt utan att det behöver kosta så mycket pengar. Det kan till exempel vara läxhjälp med ideella organisationer där staden kan stötta på olika sätt, antingen genom bidrag eller genom att upplåta lokaler. Det finns så många olika sätt. Det handlar mycket om att jobba tillsammans med civilsamhället.

Anförande nr 83

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Jag hoppas att er lösning på att implementera barnkonventionen i Stockholm inte kommer att ligga på civilsamhället. Det är faktiskt en lägre nivå än jag hade trott om den här majoriteten.

Jag önskar att du förstod att om man skär ned på välfärden i Stockholm drabbar det de mest utsatta barnen. Det drabbar dem som är i störst behov. Barnkonventionen finns till för att säkerställa alla barns rättigheter. Vi ser i rapporten att dessa rättigheter i dag inte tillgodoses. När barnkonventionen blir lag ställer det högre krav på kommunerna att tillgodose barns rättigheter, där man behöver fatta andra beslut än man har gjort tidigare. Myndigheter som socialtjänsten kommer att behöva ta större hänsyn. Då är det klart att det kommer att kosta. Det här är ingenting som löser sig i en handvändning. Det är ingenting som löser sig för att man bara har en ny riktlinje eller en ny utredningsmall. Det löser sig inte heller för att man har bra läxhjälp. Det här är mycket mer grundläggande än så. Vi pratar om bostadslösa barn i Stockholm. Det kommer inte att avhjälpas med läxhjälp.

§ 14 Försäljning av utbildningsfastigheter

Anförande nr 84

P e t e r J ö n s s o n (M): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Det är med stor glädje jag konstaterar att vi i dag ska behandla ett ärende som rör Sisab, Skolfastigheter i Stockholm AB. Enligt min mening är Sisab det finaste kommunala bolag vi har i staden, och jag är väldigt stolt över att få vara styrelseordförande i bolaget.

Sisab bildades 1991 för att renodla förvaltning av skolbyggnader. Man tog över ett bestånd med kraftigt eftersatt underhåll, då man tidigare delade budget med utbildningsförvaltningen. Utbildningen fick givetvis en högre prioritet än fastighetsunderhållet. I dag har man runt 200 skolor. År 2005 övertog man sedan de friliggande förskolefastigheterna från gatu- och fastighetskontorets affärsområde barnstugor. I dag har man runt 400 förskolor. 2007 överfördes skolidrottshallarna till idrottsnämnden.

I dag är Sisab ett renodlat skolfastighetsbolag där våra viktigaste hyresgäster är utbildningsförvaltningen, som hyr våra skolor, och stadsdelsförvaltningarna, som hyr våra förskolor. Sisab är alltså inte ett kommersiellt fastighetsbolag, utan dess viktigaste uppgift är att tillhandahålla kommunala skolfastigheter. Hyran till de kommunala verksamheterna är kostnadsbaserad, och Sisabs målsättning är därför ett nollresultat.

Av olika historiska skäl har man dock ett mindre bestånd av fastigheter som har andra hyresgäster än Stockholms stad. I dag ska vi behandla ett ärende som rör just en liten del av detta bestånd. Det handlar om försäljningen av 24 byggnader med tomträtt. 22 är förskolor och 2 är grundskolor. Beståndet utgör ca 1 procent av Sisabs totala bestånd på 1,8 miljoner kvadratmeter. Samtliga hyresgäster är friskolor, där friskolekoncernen Pyslingen är den största hyresgästen.

Vi tycker inte att det är strategiskt för Sisab att förvalta byggnader där Stockholms stad inte är hyresgäst. Detta är alltså en fortsatt renodling av Sisabs verksamhet. Pengarna ska användas till investeringar i befintliga och nya skolor då det har en högre prioritet än att äga fastigheter som inte har kommunala verksamheter. Det står i ärendet att investeringsnivån för Sisab är runt 600 miljoner per år. Detta är en felaktig uppgift. Det är snarare minst 2 miljarder per år.

Det har varit ett stort intresse för att köpa detta bestånd av friskolebyggnader. Under processen har vi fått över 60 intresseanmälningar och över 20 bud. Slutpriset är 421,7 miljoner, och det ligger långt över vad vi hade förväntat oss. Vi är glada att Samhällsbyggnadsbolaget är köpare. De delar stadens vision om långsiktigt ägande.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 85

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Varje gång Moderaterna styr den här staden ska det som vi äger gemensamt säljas ut. Det ska säljas bostäder, det ska säljas centrum och det ska säljas skolor och förskolor.

Jag minns den gamla MUF-kampanjen Jag älskar att äga. Jag önskar att majoriteten kunde ta till sig av detta budskap i sitt styre av Stockholm. Det är nämligen ofta en god affär för staden att äga både verksamheter och fastigheter. Men MUF-kampanjen handlade såklart om privat ägande. Det är synd att Moderaterna inte ser att det som av privata företag anses vara en lönsam och långsiktigt god affär också gäller för staden. Det är synd att de ideologiska skygglapparna är så stora. Visst finns det många privata företag och fristående organisationer som gör stor nytta för stockholmarna. Men vi kan aldrig avsäga oss det yttersta ansvaret för barns skolgång, för människors rätt till bostad eller för äldres rätt till omsorg.

Vi tycker att det är rimligt att staden och bolagen regelbundet ser över sitt ägande för att ha en så effektiv verksamhet som möjligt. Vi har själva föreslagit både saluhallar och slott som skulle kunna vara föremål för försäljning. Det finns ett antal fastigheter som vi skulle kunna enas om som inte är strategiskt viktiga för staden att äga. Problemet med säljivern i det här ärendet är att det står över vad som är bäst för staden och stockholmarna. Med er utförsäljningsfrenesi missar ni målet totalt. Flera av de fastigheter som nu säljs har ett positivt driftsnetto. Staden tjänar alltså pengar på att äga de här fastigheterna. Vi förlorar helt enkelt åtskilliga miljoner kronor varje år när fullmäktige fattar detta beslut.

Vi kommer från Socialdemokraterna alltid att motsätta oss ideologiskt drivna försäljningar som varken gagnar medborgarna, verksamheterna eller staden som helhet. Därför yrkar jag bifall till den gemensamma reservationen från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ.

Anförande nr 86

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Det är väldigt stora ord här. Det här handlar alltså om mindre fastigheter där staden i dag inte bedriver någon som helst verksamhet. De ligger hos privata entreprenörer sedan lång tid tillbaka. Det handlar om att pengarna ska gå in ovillkorat till Sisab för att genomföra planen som innebär, som Peter säger, 2 miljarder per år till 2023. Det är väl alldeles självklart att staden i det läget bör satsa på utbyggnaden av det som vi skulle kunna uppfylla våra högt ställda mål med om hur man ska utforma, framför allt, förskoleverksamheten.

De här fastigheterna ingår inte i Sisabs långsiktiga plan. De är alltså inte av strategisk betydelse. Jag kan inte förstå hur ni i Socialdemokraterna kan landa i att det här skulle vara av strategisk betydelse när Sisab gör sin inventering och kommer fram till att dessa lokaler inte ingår. Vi behöver dem inte långsiktigt. Hur kan ni ändå landa i detta och därmed försämra möjligheterna för de ambitiösa utbyggnadsplaner vi har?

Anförande nr 87

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Till skillnad från dig anser jag att staden ska ha en långsiktigt säkrad ekonomi. Ni gör en försäljning där staden förlorar pengar. Vi går miste om miljoner varje år med denna försäljning. Alltså: Med ett fortsatt ägande skulle vi ha ökat möjligheten att utveckla verksamheten. Nu tar ni bort den förutsättningen eftersom det är ett positivt driftsnetto med det som ni väljer att sälja.

Jag värnar stockholmarna och stadens ekonomi högre. Men du har gått med på Moderaternas ideologiskt drivna försäljningar. Det tycker jag är olyckligt.

Anförande nr 88

P e t e r J ö n s s o n (M): Karin undrar varför vi säljer fastigheter med positiva driftsnetton. Sisab viktigaste uppgift är att tillhandahålla skolor och förskolor till självkostnadspris. De kommunala skolorna har alltså inget positivt driftsnetto, utan det är när vi hyr ut till andra aktörer, som friskolor, som vi debiterar marknadshyror. Därmed får vi per definition ett positivt driftsnetto.

Det betyder också att alla de fastigheter som vi inte anser är strategiskt viktiga alltid kommer att ha positivt driftsnetto då externa hyresgäster betalar marknadshyra. Just de aktuella fastigheterna genererar 8 miljoner i positivt driftsnetto, ser vi i er reservation. Då vi får över 420 miljoner för de aktuella fastigheterna motsvarar det över 50 års positiva driftsnetton. Det är en väldigt bra affär, och den är ännu bättre om man betänker att de fastigheter som är aktuella för försäljning dessutom har ett stort behov av renovering, som Sisab slipper stå för.

Anförande nr 89

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Du argumenterar utifrån att marknadshyror per definition ger ökade intäkter. I så fall är det väldigt klokt att äga de här fastigheterna för att få in intäkter så att vi kan satsa. Det är per definition väldigt smart att få in intäkter till staden så att vi kan satsa på verksamheten, bygga nya förskolor när det behövs och bygga nya skolor. Det handlar också om att betala hyror där staden själv betalar marknadshyror för att vi hyr av externa aktörer. Det är nämligen så ekonomin går runt.

Det ni väljer att göra nu är att sälja skolor och förskolor som har ett positivt driftsnetto och där vi tjänar pengar. Men staden hyr ju fortfarande av externa aktörer med marknadshyror där vi betalar överpris för att vi inte äger fastigheter. Det här är ett oklokt ekonomiskt beslut.

Anförande nr 90

T i n a K r a t z (V): Fru ordförande, kommunfullmäktige! Vänsterpartiet kan absolut se att det finns tillfällen och fastigheter som man med fördel kan sälja. Men förskolor och skollokaler hör inte dit. Barnens skolgång är alltför strategisk viktig för staden för att vi ska sälja de här fastigheterna.

Vi talade tidigare i dag om en skola, Elmaskolan, som nu har fått sitt tillstånd indraget. Vad händer då? Även koncerner som Pysslingen, som hittills har gått väldigt bra, kan lika plötsligt som John Bauer gå i konkurs. Då har vi också ett ansvar för att tillhanda skollokaler och förskolelokaler.

Detta ärende har kommit fram som ett svar på ett uppdrag som Sisab har fått av den nuvarande majoriteten. På uppdrag av dem har man plockat fram det som man tycker är strategiskt att sälja. Men det här är snarare ett tydligt exempel på klassisk moderat utförsäljningspolitik. Det är en politik som får in pengar genom att sälja ut stadens egendomar – något som vid ett flertal tillfällen tidigare har visat sig vara rena

förlustaffärer. Man får en kortsiktig vinst på bekostnad av en långsiktig fastighetsförvaltning. Genom att sälja ut förlorar staden rådighet över lokalerna, och det försvårar möjligheten att anpassa sig till en förändrad demografi eller förändrade förutsättningar för just de här skolorna.

Processen har också visat att det har kommit många bud och att det finns ett stort intresse. Det finns alltså många som anser att det här är av vikt, och det tycker även vi. Vänsterpartiet anser att det här är en ideologiskt motiverad försäljning som på inget sätt gynnar vare sig medborgare, verksamheter eller staden som helhet.

Jag vill därför yrka bifall till vår gemensamma reservation med S och FI i kommunstyrelsen.

Anförande nr 91

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Ni i Vänsterpartiet står ju också bakom lokal- och fastighetspolycyn. Då är återigen frågan: När anser ni då att någonting är strategiskt?

Det här är ju verkligen by the book: Utbildningsförvaltningen ger ett uppdrag till Sisab att inventera hur vi gör långsiktigt. Man gör en plan, och vi ska investera 2 miljarder per år till 2023. Man kollar samtidigt hur det här kan finansieras med den typ av fastigheter som inte bedöms ingå långsiktigt. Och det är de här 2 skolorna och 22 förskolorna som man har kommit fram till. Man säger: Det här är ingenting vi behöver långsiktigt. Vad vi däremot behöver är att bygga ut och bygga det vi faktiskt kan göra riktigt bra så att vi kan få till bra förskolegårdar som kanske till och med klarar Boverkets riktlinjer. Det gör inte de här.

Det är så vi ska arbeta: genom att se till att säkerställa att det nya blir väldigt bra och att vi investerar väldigt mycket. Det som vi inte behöver långsiktigt och som vi i det här fallet inte ens använder kan vi sälja. Det här är lokaler som vi varken använder eller behöver på sikt. Alltså är det strategiskt.

Anförande nr 92

T i n a K r a t z (V): By vilken book skulle det här inte anses vara strategiskt? Det kan man ju verkligen ifrågasätta. Uppdraget kommer från majoritetens budget. Det finns inget som säger att det här är mer strategiskt än någonting annat. Jag tycker att vi ska fortsätta att ha rådighet över förskolelokaler. Jag tycker att det är väldigt viktigt strategiskt för staden. Det är våra barn, stadens barn, som går där. Det må så vara att det just nu är friskolor som har dem, men den valfriheten har vi här i staden, och den ska vi ha.

Vad jag sedan tycker om vinster ur de här förskolorna är en annan sak, men jag tycker att vi ska ha rådighet över dessa skollokaler och förskolelokaler just för att vi också ser att det faktiskt händer saker med de olika koncernerna. Det händer saker i staden, och demografin förändras. Det är viktigt att vi har rådighet över skollokaler och förskolelokaler. De är strategiskt viktiga för staden att ha rådighet över.

Anförande nr 93

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Det finns nästan ingenting som kan få mig att skälva så förbaskat som när jag hör politiker som står och pratar om att vi ska ha rådighet: Vi ska ha rådighet över stadens olika delar. Vi ska se våra småhusområden som markreserver, och vi ska ha rådighet över det ena och det andra. Vi politiker vet ju alltid lite bättre än alla de andra, menar man.

Jag blir lite orolig över detta, även om det inte är nytt. Karin Wanngård var uppe och hänvisade till någon MUF-kampanj. Det gjorde jag förra gången, när jag hänvisade till kampanjen När såg du en glad sosse sist? Den kampanj som Karin Wanngård pratade om var den som hette Jag älskar att äga. Precis som Karin Wanngård sa var det kanske inte det kommunala ägandet man åsyftade i första hand. Vi tycker nog att det är bra att det finns en spridning på detta.

Ibland är det nog nyttigt för oss alla att gå igenom våra fastighetsinnehav inom kommunen och se vad det är som är strategiskt. Hur kan vi avyttra för att få ut så mycket som möjligt för de investeringar som behöver göras? Det handlar till syvende och sist om en enda sak: hur vi ser på skattebetalarnas pengar och hur vi ser på stadens möjligheter att göra stora investeringar. Karin Wanngård och Socialdemokraterna står för något helt annat än vad vi gör. De står för att man under inga omständigheter ska ifrågasätta sina fastigheter om man vill ha rådigheten kvar. De vill under inga omständigheter se till att ifrågasätta att man belånar staden mer och mer och mer för att göra de stora investeringar som vi dock är överens om.

Att investera så mycket som vi behöver göra inom skolfastigheter, inom bostadsbyggande och inom infrastruktur har inneburit att vi har en stor låneskuld i Stockholm. Vi har en enorm låneskuld som accelererar, och vi måste se över vårt fastighetsinnehav. Då tittar man på de strategiskt icke viktiga fastigheter som vi har. Det är naturligt att vi har gått med på den lista som har tagits fram av våra tjänstemän på de olika fastigheter som nu andra aktörer är inne och förhyr av staden.

Jag tycker att resonemanget om en kortsiktig vinst blir lite märkligt när vi pratar om i praktiken 50 år. Det tar 50 år att få in den summa som ni eftersträvar att ha i form av hyresintäkt i stället för att vi kan avyttra fastigheterna och få rejäla pengar till de stora investeringar som behöver göras för skolorna, för våra elever och för Stockholms framtid.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 94

J o h a n S j ö l a n d e r (S): Då tar jag den kollektiva partirepliken! Jag är lite fundersam, och jag skulle vilja be borgarrådet reflektera över två siffror. Jag tror att vi är överens om att beståndet genererar intäkter på 8 miljoner kronor om året. Den första siffra jag ska diskutera är alltså 8. De pengar vi får in för försäljningen minskar räntekostnaderna med motsvarande 2 miljoner kronor om året. I min värld är 2 miljoner kronor mycket mindre än 8 miljoner kronor, det vill säga att vi varje år förlorar 6 miljoner kronor för att avyttra det här beståndet och minska låneskulden.

Jag förstår faktiskt ärligt talat inte logiken i detta, om det inte handlar om att på kort sikt hyfsa till låneskuldssiffrorna. Långsiktigt kan det aldrig vara smart att sälja någonting som genererar 8 miljoner i intäkter för att sälja 2 miljoner. Skulle borgarrådet bara kunna förklara hur man tänker för mig? Hur kan 2 bli mer än 8?

Anförande nr 95

Borgarrådet L a r s s o n (M): Vi hade en utmärkt genomgång av detta alldeles nyss från ordföranden i Sisab, och jag tänker inte upprepa exakt det. Nu kom jag på att du inte kan svara på min replik, Johan, men du får väl begära ordet igen. Jag skulle vilja att ni inom socialdemokratin funderade på hur ni ser på att ni på lång sikt ser till att belåna den här staden i varje del utan att se över vårt fastighetsinnehav och utan att vara beredda att ens sälja icke strategiska fastigheter, om det inte är en saluhall då, tydligen.

Uppenbarligen måste ni också börja förklara för stockholmarna hur ni ska kunna försvara att vi belånar alltmer i staden när ni styr? Det innebär att den dag vi får en ränteökning kommer stockholmarna att bli chockerade över hur mycket pengar från driften som i praktiken ska tas till att betala era räntor.

Anförande nr 96

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Tack så mycket för apostroferingen! Det är en ganska enkel förklaringsmodell i det här ärendet eftersom vi ser att staden tjänar pengar på att äga dessa fastigheter. Det gör att vi ökar möjligheten att investera mer i nya fastigheter. Det är alltså en affärsidé som delas även av privata företag. Som jag redan var inne på i mitt inlägg är det du, Joakim Larsson, som fortsätter att vilja äga Sturehofs slott och Östermalms saluhall. Man kan verkligen säga att du kramar vissa delar av fastighetsägandet som jag kraftigt motsätter mig.

Min fråga till dig är: Är du beredd att köpa fastigheter där vi har kommunal verksamhet och inte äger lokalerna?

Anförande nr 97

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag tycker att det är minst sagt magstarkt av det före detta finansborgarrådet att gå in och vara så skeptisk till att avyttra icke strategiska fastigheter som man är i det här ärendet. Retoriken kan möjligen sparas till lite mer kontroversiella ärenden. Nu tar man i från tårna i ett ärende som handlar om förskolelokaler och skollokaler som vi inte ens har egen verksamhet i för att ni vill ha rådighet över dem. Spar lite på argumentationen tills det börjar hända någonting som kan vara spännande och tufft att debattera!

Det här är en naturlig del av fastighetsförvaltningen i den här staden, som också ni borde ägna er åt och faktiskt i vissa delar har ägnat er åt, till exempel när det handlar om just saluhallar.

För oss handlar det mycket om att kunna göra de stora investeringar för framtiden som behöver göras här och nu inom Sisabs område men även inom andra delar av staden. Då behöver man också se över sitt fastighetsinnehav. Konstigare än så är det inte.

Anförande nr 98

C h r i s t i a n C a r l s s o n (KD): Fru ordförande! Stockholm växer, och det gör att en av de verkligt stora utmaningarna på skolans område är att få fram tillräckligt med skollokaler. Vi kommer att behöva tusentals nya elevplatser, och det kommer att kräva fortsatt stora investeringar både för att rusta upp befintliga skolor och för att bygga nya. I ett läge när Sisab budgeterar med investeringsnivåer kring 2 miljarder kronor per år under de närmaste åren gäller det att ta ansvar, och det gäller att prioritera. Det gäller att förvalta skattebetalarnas pengar så effektivt som möjligt utifrån de behov vi ser.

Kvällens förslag att sälja en portfölj med fastigheter som inte är av strategisk vikt och som staden inte har ett långsiktigt behov av gör att Sisabs ekonomi skulle stärkas. Vi skulle kunna minska skuldsättningen och frigöra kapital för att investera i nya skolor och förskolor. Genom en aktiv fastighetsförvaltning vill vi sälja fastigheter vi inte behöver för att kunna prioritera förskolor och skolor för våra barn i Stockholm. Kristdemokraterna menar att det är en klok prioritering, som förhoppningsvis gör att fler barn i vår stad kommer att få göra sin första skoldag i en ny och fräsch skola.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 99

J o h a n S j ö l a n d e r (S): Jag tänkte ställa samma fråga som jag ställde i den förra repliken. Den här försäljningen leder till intäkter för staden, vilket minskar våra räntekostnader. Det är alldeles korrekt och riktigt, och det är det som har framförts här. De minskade räntekostnaderna är i storleksordningen 2 miljoner kronor om året. Samtidigt med försäljningen tappar vi intäkter från beståndet på i storleksordningen 8 miljoner kronor. Vi tjänar alltså 2 miljoner, och vi förlorar 8 miljoner kronor.

Jag frågar även dig: Är inte 8 miljoner kronor mer än 2 miljoner kronor? Innebär inte den här försäljningen att staden tappar intäkter med 6 miljoner kronor om året?

Anförande nr 100

C h r i s t i a n C a r l s s o n (KD): Fru ordförande! Det är lustigt att Socialdemokraterna ställer samma fråga för tredje gången när man redan har fått svar två gånger från Moderaterna. Men jag tar det igen: Fördelen med den affär som nu föreslås, som alltså är värd 421,5 miljoner kronor, är att den stärker bolagets ekonomi. Vi minskar bolagets skuldsättning, och vi skapar förutsättningar att satsa på befintliga skolor och nya skolor. Det är en prioritering vi gör, och jag tycker att det är tråkigt att Socialdemokraterna inte är beredda att göra samma prioritering.

Anförande nr 101

T i n a K r a t z (V): Fru ordförande! Du lyfte, Christian, det viktiga ansvarstagandet i att staden har möjlighet att bygga så mycket i framtiden som vi kommer att behöva. Du hävdar också att de här förskolorna inte är av strategisk vikt. Det där kan vi debattera, för jag tycker nog att förskolorna är strategiskt viktiga för staden oavsett vem som har verksamhet i dem. Om vi har rådighet över lokalerna kan vi säkerställa att de kommer att fortsätta att användas som förskolor även framöver.

Vore det inte ett bättre ansvarstagande att se till att staden har en budget som räcker till för att satsa på skolor, att bygga skolor och att investera i skolornas verksamhet? Det handlar då om att inte sänka skatten så att ni nu är tvungna att sälja ut saker. Jag tycker att det här snarare verkar vara en försäljning som är ideologiskt motiverad än att den skulle generera så mycket mer skolplatser till elever.

Anförande nr 102

C h r i s t i a n C a r l s s o n (KD): Fru ordförande! Jag konstaterar att Vänsterpartiet gör sitt bästa för att utmåla det som ett problem att vi i den grönblå majoriteten har sänkt skatten och samtidigt är beredda att sälja fastigheter som vi inte bedömer att vi behöver. Man måste onekligen ha en väldigt röd världsbild för att se detta som ett problem.

Det jag hör dig beskriva här är egentligen två positiva exempel på hur vi värnar skattebetalarnas pengar. Vi har sänkt skatten så att människor får behålla mer av sin lön, och vi bedriver en aktiv fastighetsförvaltning som gör att vi minskar skuldsättningen och kan investera mer i nya skolor och förskolor. För stockholmarna är det win win.

Anförande nr 103

E m i l i e F o r s (L): Ordförande, ledamöter och åhörare! Skolan är en otroligt viktig grund för att ge alla barn förutsättningar att utvecklas till sin fulla potential och påverka sin egen framtid. Skolfastigheter i Stockholm AB har därför ett viktigt uppdrag i vår stad: att skapa trygga och inspirerande utbildningsmiljöer för Stockholms barn och unga. Det gör Sisab genom att äga, bygga och utveckla skolor i Stockholm. Det gör de också bra.

Sisab ska för att göra sitt uppdrag bra vara en aktiv fastighetsförvaltare och avyttra fastigheter som inte är av strategisk vikt och långsiktigt nödvändiga. Det innefattar att vi ska avyttra fastigheter som inte används i Stockholm stads egna verksamheter. Förra året fattade vi i styrelsen för Sisab beslutet om att sälja ett antal skolfastigheter med privata verksamhetsutövare. Det är de som vi pratar om nu. Samtliga av dessa verksamhetsutövare fick erbjudande om att inkomma med bud. De ges även möjligheten att ha kvar befintliga avtal i tio år framöver.

Det här är en försäljning som för det första minskar Sisabs skuldsättning. Det är bra. Den gör det för det andra enklare att fokusera på just Stockholms stad som hyresgäst. Det är också bra. Den förbättrar för det tredje förutsättningarna att genomföra framtida investeringar i skolor för att ge plats till det ökade antalet elever i Stockholm. Det är också bra.

Jag yrkar därmed bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 104

M a r i a J a n s s o n (FI): Jag ska inte förlänga debatten, utan jag vill bara säga att jag håller med om allt klokt som har sagts från oppositionens sida.

Feministiskt initiativ yrkar avslag på förslaget och bifall till den gemensamma S- och V-reservationen.

Anförande nr 105

M a r g a r e t a S t a v l i n g (S): Ledamöter, åhörare! Staden har skyldighet att se till att alla barn har möjlighet att gå i skolan. Det är lag på det. Då måste man ha lokaler att ha skolor i. Det finns lokaler, och så finns det lokaler. Skollokaler är på något sätt basic. Det här är skollokaler, och nu är det privata skolor där. Om dessa privata skolor lägger ned eller går i konkurs behöver väl staden de här lokalerna att ha elever i. Det är väldigt lustigt att ni gör er av med just skollokaler. När det gäller det här med rådighet var det väl så sent som i somras som 120 elever blev utan skola under sommarlovet.

Hösten 2018 stod det så här i Sisabs budget: I budget 2019, ägardirektiv om att bedriva en aktiv fastighetsförvaltning och att avyttra fastigheter som inte bedöms vara av strategiskt vikt eller nödvändiga för bolagets verksamhet.

Med anledning av detta ställde jag en fråga till Lotta Edholm. Ska vi sälja våra skolfastigheter och förskolefastigheter? Jag protesterade mot det här. Då sa Lotta: Nej, det är inte aktuellt. Då sa jag: Vad bra – då tar vi det till protokollet, och jag ser det som ett löfte! Jag undrar bara: Hur fort ändrar man löften?

Anförande nr 106

Borgarrådet E d h o l m (L): Fru ordförande! Men det här är ju inte våra verksamheter. Det är andra aktörer som bedriver och har bedrivit verksamheter i lokalerna i årtal. Jag är helt övertygad om att om Socialdemokraterna hade haft kvar ordförandeposten i Sisab hade man också sålt de här fastigheterna.

Försäljningen gör det möjligt för oss att få bättre förutsättningar att bygga nytt och se till att vi satsar på de lokaler där det bedrivs kommunal verksamhet i Stockholms stad. För mig är det fullkomligt självklart att vi inte ska sälja någon skola på Södermalm, i Rågsved eller i Tensta där vi bedriver egen verksamhet. Det är väldigt viktigt. Men i de här lokalerna har det under många år bedrivits fristående verksamheter av väldigt välrenommerade ägare.

Anförande nr 107

M a r g a r e t a S t a v l i n g (S): Fristående verksamheter är väl lika bra som kommunala verksamheter. Det är skola som skola och lokaler som lokaler; jag förstår inte det. Skollokaler behövs för att man ska gå i skola oavsett vilka som bedriver skolan. Då ska vi inte sälja lokalerna. Vi ska se till att behålla dem så att vi kan styra och ha rådighet över detta.

Anförande nr 108

P e t e r J ö n s s o n (M): Att S och V tycker att det är stadens kärnuppgift att tillhandahålla lokaler till privata skolor – det såg vi inte komma. Staden är långsiktig ägare till Sisab, och Sisab har stora investeringar framför sig i befintliga skolor men också i att bygga nya skolor. Mycket av detta kommer säkert att behöva lånas upp,

men för att ansvarsfullt förvalta sina fastigheter behövs det också att man säljer det som inte är av strategisk vikt att äga.

Under förra mandatperioden ökade Sisab sin belåning med över 50 procent, från 9,7 miljarder den sista december 2014 till 14,7 miljarder den sista december 2018. En sådan snabb belåning är inte ekonomisk ansvarsfull. Även om lånekostnaden nu är låg måste man tänka långsiktigt och inte låna mer än man verkligen behöver. Om till exempel räntekostnaden skulle öka med en procentenhet skulle bolaget få 165 miljoner i ökade kostnader.

Jag har tidigare berättat att Sisab inte är ett kommersiellt bolag, utan man skickar vidare sina kostnader till sina hyresgäster. De kommunala hyresgästerna skulle då få en ökad kostnad, och det skulle drabba stadens kärnuppgifter hos utbildningsförvaltningen och hos stadsdelsförvaltningarna. Därför ska vi inte låna mer än vi verkligen behöver. För att citera en annan statsminister: Den som är satt i skuld är icke fri.

Anförande nr 109

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! För att vara extra tydlig i ärendet: Det handlar om att vi får in 8 miljoner kronor, och räntekostnaderna är 2 miljoner kronor. I och med att Johan Sjölander aldrig fick svar på frågan om vad som skilde mellan 8 och 2 kan jag avslöja svaret. Det är alltså 6 miljoner kronor i intäkter till staden när vi äger de här lokalerna eftersom vi hyr ut dem.

Det du fabulerar om angående belåningsgrad stämmer inte om du säkerställer att du får intäkter på de fastigheter som ni har. Det ni gör är att ni säljer de fastigheter där ni de facto tjänar pengar för staden. Ni gör er av med fastigheter som gynnar Stockholm och stockholmarnas ekonomi. Det är att friskriva sig rådigheten över fastigheterna men också att friskriva sig från ökade intäkter för Stockholm.

Anförande nr 110

P e t e r J ö n s s o n (M): Sisab är alltså inte ett kommersiellt fastighetsbolag som ska vinstmaximera. Vi ska tillhandahålla skollokaler för kommunala skolor och kommunala förskolor. Den matematik som oppositionsborgarrådet ägnar sig åt där 8 är mer än 2 förutsätter någonstans att räntan är så låg som den är i dag. Det kan vi ju inte förutsätta i all framtid. Det var därför jag gjorde ett exempel med räntekänsligheten. Om vi skulle få ökade räntekostnader är vinsten borttraderad.

Och igen: Är det bättre att få 8 miljoner i 50 år än att få 421 ½ miljoner i dag?

Anförande nr 111

O r d f ö r a n d e n : Den frågan kan alltså inte Karin Wanngård svara på om hon inte begär ordet en gång till.

Anförande nr 112

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag tänkte inte ge mig in i någon matematikövning. Däremot har vi som kommun ett ansvar för att alla barn har rätt till skolgång oavsett

om man väljer en privat eller en kommersiell aktör. Som vi har sett flera exempel på under de gångna åren, också ganska nyligen, har det bland annat varit konkurser i stora friskolekoncerner och nedläggning av skolor. Nyligen var det en skola i Rågsved som blev av med sitt tillstånd. Då är vi som kommun skyldiga att stå där med lokaler.

För att använda det uttryck du själv använder: Pysslingen driver det här i dag. Men det kanske de inte gör om 15 eller 20 år. Vi kommer dock fortsatt som kommun att ha ansvar för de här barnen. Risken när vi gör oss av med fastigheter som vi skulle kunna behöva på lång sikt är att vi hamnar i ett läge där vi senare behöver hyra in oss hos en privat aktör som inte är ett icke-kommersiellt bolag som Sisab och som inte har självkostnadshyra som Sisab.

Just när det handlar om långsiktigheten och att vi kommer att behöva tillhandahålla skolor för barn under lång tid framöver tror jag att det är dumt att göra sig av med skolfastigheter.

Anförande nr 113

P e t e r J ö n s s o n (M): Behovet av nya förskolor och skolor är ett ständigt behov. Sisab har tillhandahållit över 5 000 elevplatser de senaste åren, och det ska man göra även i framtiden. Det är naturligtvis en utmaning, men det har man lyckats med hitintills. Jag är inte orolig för detta.

Anförande nr 114

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Jag vill hålla mig kvar vid Socialdemokraternas syn på strategisk betydelse och vad det är. Fastigheter som vi varken använder i dag eller bedömer behövs långsiktigt anser ni vara av strategisk betydelse. Men två gånger nu har Karin Wanngård varit uppe i debatten och sagt att vi i stället kan sälja Sturehofs slott. Sturehofs slott – det är där Stockholm Vatten bedriver sitt miljöarbete. Det är där vi under de senaste åren har investerat i marken runt omkring Bornsjön för att säkra vår reservvattentäkt i Stockholms stad. Hur kan Socialdemokraterna vilja äventyra vår reservvattentäkt och mena att det inte skulle vara av strategisk betydelse? Det är väl så mycket strategisk betydelse som det bara kan bli.

Men nej, i stället bedömer ni att det som inte bedöms vara av långsiktig betydelse och det som vi inte använder är av strategisk betydelse. Det är ju fullständigt ologiskt!

Anförande nr 115

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Hej Martin! Jag kan faktiskt hålla med dig om Sturehofs slott. Det är en vattentäkt, och den ska vi inte sälja.

Däremot har vi sålt en hel del skolfastigheter på 90-talet. Det var många gamla skolor som gjordes om till bostäder, alltså till spexiga bostadsrätter. Ni kanske kan se några av dem i SVT Play-programmet *Vem bor här?* Där är det ofta spexiga bostäder i gamla skolor. Det som hände då var att man tänkte precis som man tänker nu, det vill säga att de här skolorna kommer vi inte att behöva, för vi har minskade ungdomskullar. Två decennier senare stod vi där med en kraftig brist på skollokaler, och det är där vi befinner oss nu.

Jag skulle vilja lyfta upp det jag säger igen: I dagsläget är inte detta strategiska fastigheter för staden i bemärkelsen att vi inte har egen skolverksamhet där. Men återigen: Hur ser det ut på 10, 20, 30 och 40 års sikt? Vårt ansvar för de här barnen kvarstår även om de har valt en fristående aktör. Pysslingen kan gå i konkurs, och Pysslingen kan lägga ned. Då kommer vi att stå i ett läge då vi som kommun är skyldiga att erbjuda skolplatser men där vi har minskad rådighet över lokaler.

Anförande nr 116

M a r t i n H a n s s o n (MP): Och det är precis därför vi gör den här långsiktiga planen och tittar på vad vi behöver också långsiktigt. Om de här fastigheterna hade ingått i den långsiktiga planen hade de inte heller varit aktuella för försäljning.

Samtidigt tar Sisab fram sin egen nya plan som innefattar 2 miljarder i investering per år till 2023. Då kan vi också bygga det som blir bättre fastigheter och bättre skolfastigheter. Det är så vi tänker här. Det som inte ingår långsiktigt kan man sälja, medan det som behövs långsiktigt behåller man.

Anförande nr 117

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Det här känner Martin Hansson väl till. Man kan göra en fastighetsavstyckning på Sturehof. Det är inte där problematiken finns, utan problematiken är att du uppenbarligen vill äga slottet Sturehof.

Vi har fått svar: Miljöpartiet vill inte äga prisvärda hyresrätter i ytterstaden. Ni vill inte äga förskolor och skolor fast de genererar intäkter till staden. Då blir min motfråga till Martin Hansson: Var går gränsen? Vad är det ni vill äga? Och vad är det ni absolut inte vill äga? Och svara inte med något om kärnverksamhet när du inte definierar vad det innebär!

Anförande nr 118

M a r t i n H a n s s o n (MP): Vi står bakom samma fastighets- och lokalpolicy. Vi har inte någon olika syn på detta. Det vi verkar ha olika syn på är vad strategisk betydelse är. Vi menar att det som vi inte har någon verksamhet i i dag och som inte heller ingår i de långsiktiga planerna inte heller är av strategisk betydelse.

Däremot är själva slottsbyggnaden i Sturehof kopplad till den miljö- och vattenverksamhet som pågår där och till vattentäkten. Anledningen till att vi behåller det och inte säljer ut marken där är att vi vill säkerställa att det inte kommer in en annan aktör som kan äventyra vattentäkten. Jag misstänker starkt att ni har fastnat för det här enbart för att ordet slott ingår i denna fastighet. Det är en jättekonstig politik.

Anförande nr 119

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag skulle vilja problematisera lite kring det här med att sälja för att bygga nytt. Jag tror att det är en princip som vi ska tillämpa med viss försiktighet. När det handlar om att sälja verksamheter som inte är anpassade för förskolor och skolverksamhet och där det inte bedrivs skolverksamhet eller

förskoleverksamhet över huvud taget, alltså oavsett privat eller kommunal huvudman, är det en sak.

När vi säljer fastigheter där det i dag bedrivs skol- och förskoleverksamhet i syfte att bygga nytt ska man hela tiden ha i åtanke att även om Sisab bygger med självkostnadshyra och även om det är ett icke-kommersiellt allmännyttigt bolag kommer, allt annat lika, hyror i nya lokaler alltid att vara högre än i gamla lokaler. Det vi ser nu i många stadsdelar är att lokalhyreskostnaderna för alla nyproducerade fastigheter tränger ut de pengar som ska gå till verksamheten. Vi ser det också i grundskolan när ni sänker schablonen eller andelen av skolpengen som ska gå ut till skolorna för att lokalhyrorna har ökat så pass mycket. Man måste alltid vara försiktig.

Det är klart att det är lockande att sälja en gammal kåk som man i dag inte använder för att bygga en ny och flådig. Men återigen: Hyran i den nya och flådiga kommer alltid att vara högre.

Vi har hela diskussionen om hur Sisab påverkar Stockholm på lång sikt. Där kan vi spekulera i ränteläge och prata om hur länge Riksbanken har flaggat för att det ska vara nollränta och så vidare. Men vi måste också titta på utförarsidan, det vill säga: Vad blir konsekvenserna för utbildningsförvaltningen och stadsdelarna på sikt? I dag är det Pysslingen som bedriver verksamhet där. Men det behöver inte vara det om 10, 15 eller 20 år. Då kommer vi, som jag sa tidigare, att kunna hamna i ett läge där vi behöver hyra in oss hos en annan aktör. Då är det generellt sett dyrare än när vi hyr av oss själva. Men det handlar också, återigen, om att fråga sig vad lokalhyrorna hamnar på när vi använder pengarna för att bygga nytt i stället.

När jag var ordförande för Micasa fastigheter genomförde vi flera försäljningar av så kallade icke-strategiska verksamheter. Det var till exempel Svanholmen i Vårberg, där vi inte hade något äldreboende. Det var bland annat tillfälliga bostäder och studentbostäder. KTH hade periodvis forskarbostäder där. Det var alltså inte alls kopplat till Micasas kärnmålgrupper.

Men nu pratar vi alltså om skolfastigheter och förskolefastigheter som staden kan komma att behöva på sikt i händelse av en konkurs eller om omstrukturering av marknaden. Därför tror jag att det är dumt att göra detta utan att göra en djuplodande analys av konsekvenserna för bolaget men också av konsekvenserna för utbildningsförvaltningen och stadsdelarna på sikt om man behöver hyra in sig hos externa aktörer i stället.

Anförande nr 120

P e t e r J ö n s s o n (M): Det var bra att du tog upp det här med verksamheternas kostnader, för lokalhyror är en stor del av verksamheternas kostnader. Det gäller både för utbildningsförvaltningen och för stadsdelsförvaltningarna. Det är en utmaning som vi kommer att ha framöver.

Men kom ihåg att i den självkostnadsmodell vi har ingår också räntekostnad! Det var därför jag gärna ville visa räntekänsligheten. Den dag räntekostnaden går upp i framtiden – vi kan ju inte tro att staden lånar till 0,5 procent i all evighet – kommer

räntekostnaden att skickas över till hyresgästerna. Då har vi en utmaning. Därför ska vi inte låna mer än vi absolut behöver.

Därför tycker vi att det är rätt prioriterat att sälja det som vi inte tycker är strategiskt värdefullt att äga. Vi ska i stället satsa pengarna på investeringar och nyproduktion och inte låna mer än vad vi absolut behöver.

Anförande nr 121

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Självklart ska vi inte låna mer än vad vi behöver. Det verkar ju jättedumt i största allmänhet. Då hamnar man i skuldfällan, och de där programledarna är inte trevliga.

Däremot är Sisab en del av koncernen, det vill säga att man måste se ekonomin i sin helhet. Där ligger även den så kallade skuldkvoten – skulder kontra tillgångar. Det jag menar är att just mot bakgrund av höga kostnader vad gäller hyror i nya lokaler och stora risker med investeringar är det en poäng med att bevara äldre bestånd i största möjliga mån. Det innebär att vara försiktig med att sälja fastigheter där det bedrivs skolverksamhet och där vi i slutändan är ansvariga oavsett vem som är huvudman. Alternativet att sälja detta och i stället bygga nytt kan resultera i kraftigt högre hyror och därmed mindre pengar till eleverna. Och där vill vi nog inte hamna.

Risk- och konsekvensanalyser bör man alltid göra, och det saknas tyvärr i ärendet.

§ 15 Inriktningsbeslut gällande Micasa Fastigheter i Stockholm AB:s underhåll och anpassning av fastigheten Köpenhamn 1, hus 3 och 5

Anförande nr 122

R o b e r t M j ö r n b e r g (V): Ordförande, ledamöter, stockholmare! Jag tänkte prata lite om aktivitetscenter. Under förra mandatperioden initierade Vänsterpartiet arbetet med dessa, och de har varit mycket uppskattade av många personer. En av de främsta anledningarna till att detta arbete är så viktigt är att bryta social isolering och ofrivillig ensamhet. Det gläder oss verkligen att se att arbetet fortsätter, i synnerhet med tanke på kopplingen mellan seniorboende och aktivitetscenter. Det fyller en viktig roll som servicehusen historiskt sett har spelat.

Aktivitetscentren är viktiga mötesplatser för äldre. För oss är de en viktig beståndsdel i det ensamhetsförebyggande arbetet. Det är platser där man kan ses för allehanda aktiviteter, allt ifrån matlagning i grupp till stöd och hjälp att använda ny teknik och bingo och gympa – helt enkelt gemenskap. Jag kan verkligen rekommendera er som inte har besökt ett aktivitetscenter att göra det. Jag och mina partikamrater i äldrenämnden var i höstas på besök på Tantos aktivitetscenter. Det var verkligen fyllt till brädden med aktiviteter den dag då vi var där. Det är roligt att de äldre i Kista nu kommer att få en liknande verksamhet nära sig i fräscha lokaler.

Fastigheten i sig ligger nära olika kommunikationer, både buss och tunnelbana, och precis vid Kista torg och galleria. Den nuvarande och framtida användningen av huskropparna sammantaget med just läget tror vi kommer att skapa en mycket attraktiv mötesplats för äldre. Det kommer inte bara att kännas som ett forum för vård- och omsorgsboendet, för det framtida seniorboendet och för servicehuset utan också för stadsdelen i sig.

Vi har inget eget förslag till beslut utan tillstyrker förslaget till inriktningsbeslut.

Anförande nr 123

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag måste bara fortsätta att instämma i att det här är ett väldigt bra förslag. Vi påbörjade planeringen av rustningen av Kista servicehus under förra mandatperioden, och det var då vi slog fast att inriktningen skulle vara just ett seniorboende också.

Precis som Robert var inne på är läget väldigt kollektivtrafknära. Vi har både vård- och omsorgsboende, gruppboendestäder, stödbostäder, servicehus och möjlighet att tillskapa 99 nya seniorbostäder med aktivitetscenter. Det är väldigt bra med korta flyttvägar om behoven förändras och man behöver flytta inom beståndet.

Här tycker jag också att man ska tänka på det här med äldre fastigheter, som vi var inne på i föregående debatt. Om man tittar på var nyproduktionshyran ligger i snitt i Stockholm i dag ser man att 1 750 i normhyra för 77 kvadratmeter är ganska vanligt. Det finns exempel där man går över 2 000 och till och med 2 400. Om vi tittar på normhyran i seniorbostäder i äldre fastigheter ser vi att den ligger betydligt lägre.

Jag hade förmånen att inviga Kastanjens seniorboende i Midsommarkransen strax före valet. Det är en gammal fastighet som är byggd som servicehus och som sedan under

en period var studentbostäder. Vi valde att göra om den till seniorbostäder just för att det bor väldigt många äldre i Midsommarkransen tre trappor upp utan hiss, och det är viktigt att de kan komma till ett mer tillgängligt boende. I Kastanjen i Midsommarkransen landade normhyran på 1 350, att jämföra med 1 750. Man kommer inte ned i dessa hyresnivåer i nyproduktion. Återigen: I stället för att göra sig av med fastigheter är det viktigt att titta på alternativa användningsområden. Man kommer ofta ned i hyra på ett helt annat sätt än när man bygger nytt.

Det här är ett jättebra förslag, och jag hoppas att majoriteten fortsätter att förverkliga de planeringsinriktningar som vi slog fast i Micasas styrelse under förra mandatperioden. Det finns fler sådana här hur som är utdömda och som med fördel kan göras om till boende för äldre. Fristad är ett exempel på det.

Anförande nr 124

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag är fascinerad över att behöva gå upp i talarstolen när man hör idel lovord från Vänsterpartiet om hur bra ärendet som är framskrivet är. Det är självklart jätteroligt när vi kan vara totalt eniga om en större investering. Jag var tvungen att se efter om det är någonting som gör att tiden ska gå extra mycket i kväll till det här ärendet och om det är någonting särskilt. Men det är det faktiskt inte, utan ni tycker att det här är ett jättebra ärende. Det är toppen – mycket bra!

Jag yrkar helt enkelt bifall till kommunstyrelsens förslag och är tacksam för att vi är överens om denna mycket viktiga investering för stadens äldreomsorg.

Anförande nr 125

J e n n y f e r R e d i n (M): Ordförande, fullmäktige! Det är härligt att vi har en enighet i det här förslaget. Styrelsen i Micasa har fattat ett inriktningsbeslut om projektet Köpenhamn 1. Vi arbetar aktivt för ett tryggt och attraktivt boende i stadsmiljö för de äldre genom att skapa trygghetsstärkande faktorer i de enskilda projekten. Det är därför vi också ser det som positivt att ett gemensamt aktivitetscenter kommer till i bottenplanet på huset, precis som Vänsterpartiet har nämnt.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 126

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag vill bara understryka att detta inte är något försök till filibustring. Det är självklart att vi är överens, och det beror på att vi initierade projektet redan under förra mandatperioden. Det låg i Micasas planering, där vi tittade på vad vi kunde göra med Kista servicehus. Vi initierade också hela projektet med aktivitetscenter i syfte att höja servicenivån för våra äldre som bor i seniorboenden.

Just detta att titta på utdömda fastigheter och i möjligaste mån göra om dem till seniorbostäder för att alla äldre har rätt till en trygg bostad och för att vi ska få fler äldreboenden med hög servicenivå, med sjysta hyror och där man inte behöver en biståndsbedömning för att få plats – det är en stor vinst för våra äldre stockholmare.

§ 16 Likvidation av Stockholms Hamn AB:s vilande dotterbolag Nynäshamns Hamn AB

Anförande nr 127

F r e d r i k L i n d s t å l (C): Ordförande, ärade ledamöter och åhörare! Det har varit en del försäljningsärenden i kväll, så nu ska vi ta det hela vägen och helt enkelt lägga ned!

Ärendet avser likvidation av det vilande dotterbolaget Nynäshamns Hamn AB. För att ge er en liten historisk kontext kan jag säga att jag 1992 var drygt 16 år gammal, bodde i USA och gillade grunge. När det gäller musik kunde man uppleva att Sverige för tredje gången hade Eurovision, då i Malmö. Stefan Edberg vann US Open, och röntan var på ungefär 500 procent. Då var det lite mer tryck i talarstolen när man talade om att låna pengar, kan man misstänka.

Förvärvet av detta skedde såklart för att säkra varutillförseln i Stockholmsregionen. Allteftersom man lyckades förstå verksamheten integrerades den med Stockholms Hamn AB. År 2013 fattades beslutet i Stockholms Hamn AB:s styrelse att låta verksamheten vila och att helt och hållet föra över den till hamnen. Då undrar man varför det har tagit sådan tid. Det har fått ligga där och puttra lite, men nu är alltså tiden kommen att å fullmäktiges vägnar begära likvidation av bolaget.

Anledningarna är väldigt enkla. Det handlar om administration som man slipper, såsom deklarationer, bokslut och så vidare. Det handlar inte minst om styrelseformalia med kallelser och liknande. Det är ett beslut som är ganska okontroversiellt. Men ärendet behöver ändå komma upp här eftersom det är av en principiell beskaffelse, som det står i bolagets egna stadgar. Och vad kan vara av mer principiell beskaffelse än själva existensberättigandet?

Jag hoppas att ni har läst ärendet och sett att även Stadshus AB, som är moderbolaget, i sammanhanget i samråd med Stockholms Hamn AB rekommenderar er att fatta detta beslut.

Med detta avslutar jag med att begära bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

§ 17 Antagande av detaljplan för Archimedes 1 m.fl. i stadsdelen Mariehäll (cirka 770 lägenheter, lokaler, en förskola, torg och park), DP 2014-17690-54

Anförande nr 128

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Vi har fattat detta beslut en gång tidigare. Ärligt talat är det kanske inte den allra mest fantastiska planen utformningsmässigt, men den ger 770 nya bostäder i ett bra kollektivtrafikläge. Den ger lokaler samt en ny förskola, marken saneras och den grönklassade Gula villan ska flyttas. Det är bra. Det ger lite av trivsel och charm åt området.

Miljöpartiet yrkar härmed bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 129

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Det är fantastiskt att vi är så överens om detaljplanen för Archimedes, men det kanske inte är så konstigt. Det här har hållit på länge. Det är en typisk plan som handlar om att omvandla befintliga industri- och verksamhetsområden till en stadsdel med blandat innehåll. Det blir en hög stadsmässighet i området.

Det blir 770 nya bostäder samt lokaler i entréväningarna, ny förskola och nya torgytor. Jag höll på att säga torgmöten, för jag har de där SSU- och MUF-kampanjerna som vi pratade om förut i huvudet! Men man kan för all del ha torgmöten där. Vi skulle kunna ha en park här framöver, ett nytt gångstråk, parkering i garage under bostadsgatorna och så vidare. Det kommer att bli en spännande stadsdel som växer fram vartefter som vi ser gatorna etableras. I översiktsplanen är aktuellt område markerat som ett stadsutvecklingsområde med just stora stadsutvecklingsmöjligheter.

Det är med stor glädje jag yrkar bifall till dagens förslag till beslut från kommunstyrelsen.

Anförande nr 130

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag vill gärna stämma in i kören av lovord till detta utomordentliga ärende, där vi successivt omvandlar industriområden till bostäder. Men det finns ett bekymmer med det här, och det är att den populära verksamheten kaféet i Gula villan faktiskt hotas av rivning. I stadsbyggnadsnämnden har vi sagt att det ska vara kvar och att det ska flyttas. Då säger exploateringsnämnden: Nej, det kan vi inte göra. Det har vi inga pengar till. Trafiknämnden säger att bilar som ska stanna där måste korsa den nya cykelbanan, och så får det inte vara.

Vi kan inte ha en ordning där vi har tre olika förvaltningar som står mot varandra, så jag vill bara markera att i den plan som vi nu fattar beslut om i kommunfullmäktige ingår att Gula villan ska flyttas och inte rivas.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 131

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag kan hålla med föregående talare om vikten av att bevara den här typen av kulturhistoriskt värdefulla fastigheter och att om möjligt flytta dem. Vi har valt att bifalla ärendet. Det är som sagt ett projekt som har pågått länge. Jag vill ändå göra några medskick.

Som ni säger är det 770 lägenheter. 20 procent av dem kommer att upplåtas med hyresrätt, vilket är väldigt tråkigt eftersom det är en så låg andel. En av orsakerna är att detta är privatägd mark, och det är svårt att ställa krav på upplåtelseform. Samtidigt vill vi ju egentligen ha blandade upplåtelseformer ända ned på kvartersnivå för att både motverka segregation och se till att människor möts i vardagen.

Medskicket från oss är att man ska försöka beakta den här snedfördelningen i upplåtelseformer i det fortsatta detaljplanearbetet i kringliggande områden men också fundera på saker som samband, målpunkter och så vidare. När det gäller stora stadsutvecklingsområden och bara 20 procent hyresrätter kan vi inte vara nöjda med det.

Anförande nr 132

F r e d r i k L i n d s t å l (C): Ordförande! Jag ska inte förlänga debatten alltför mycket, men jag vill bara flika in att jag har läst de synpunkter som har kommit in. Jag tycker att det finns ganska mycket klokskap där. Nu är vi i en detaljplaneprocess och kan inte reglera vilken upplåtelseform som bostäderna har. Men det finns en politisk diskussion som måste fortsätta.

Jag vill återkommande påminna om de synpunkter vi har haft i liknande ärenden tidigare. Det är just den här binära processen vi har när det gäller upplåtelseformer, där vi bara pratar om bostadsrätter och hyresrätter. Jag tror att det här är ett bra exempel på en storlek som i framtiden kommer att möjliggöra att i ett tidigt skede prata om hur vi kan attrahera aktörer som på riktigt är intresserade av att erbjuda andra upplåtelseformer än de mer traditionella. Det ser jag fram emot att följa.

§ 18 Ny bergbana i Skärholmen - Genomförandebeslut

Anförande nr 133

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Eftersom vi nu från trafiknämnden gör en framställan till er andra här om att ni ska ge oss pengar till att göra en ny bergbana i Skärholmen måste man prata lite om det.

Jag ska bara säga att jag är glad att vi har det här ärendet uppe, för arbetet har pågått under många år med att försöka hitta en lösning för Skärholmens bergbana upp till Ekholmshöjden. Den bergbana som finns där har varit ett sorgebarn. Den byggdes 2001. Den har haft egenheten att den går sönder. Folk fastnar i den, och den blir stillastående längre tider. Vi måste ha ersättningsbussar titt som tätt. Det är ganska dyrt att få bergbanan att fungera på det sätt som har varit. Nu är den nästan omöjlig att reparera.

Den är byggd på ett dumt sätt; den är konvex och klarar inte riktigt att gå som man hade tänkt sig. Därför är förslaget nu att man river den och bygger en ny bergbana som går rakt i stället. Den ska gå snabbare. Det här skapar trygghet och bra tillgänglighet i Skärholmen – något som behövs. Det rör sig om en 30-procentig förkortning av restiden för dem som ska upp för höjden.

En gång i tiden fanns det en tunnel och en hiss som gick där. Den var inte rolig att åka i. Om det var någonstans man hade en känsla av att vara utsatt var det just i den lösning som fanns på den tiden.

Nu har vi ett ärende här. 70 miljoner kronor är det vi önskar att kommunfullmäktige budgeterar för detta så att vi kan sätta igång arbetet i år och vara klara till 2022, till Skärholmsbornas fromma och för deras goda miljö.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

§ 19 Reinvesteringsprogram för gatuytor med tillhörande anordningar 2020–2023 - genomförandebeslut

Anförande nr 134

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Tenstagången 1,8 miljoner. Tenstastråket 1,7 miljoner. Elinsborgsbacken 500 000. Multrågatan 1,2 miljoner. Danmarksgatan 3,6 miljoner. Noregegatan 5,6 miljoner. Fleminggatan 9,4 miljoner. Hantverkargatan 3,2 miljoner. Kungsholmstorg 1,9 miljoner kronor.

Det var ett litet axplock från den digra lista med gator i Stockholms kommun som nu ska få en reinvestering och ett bättre vägunderhåll. I de flesta fall handlar det om omasfaltering och förändring av gatstenar. Man löser vissa delar av trottoarerna, och man gör det bättre för dem som färdas på gatorna, om det så är bilar, bussar, cyklar och förhoppningsvis kanske en och annan elsparkcykel.

Vi kommer nu med ett ärende om att lägga en stor summa pengar. Det rör sig om totalt 480 miljoner kronor. Det innebär att vi från det tidigare reinvesteringsprogram vi hade gör en 50-procentig höjning av reinvesteringarna i gatunäten och höjer vägunderhållet. Det här behöver vi i staden, för det handlar om trafiksäkerhet. Det berör framkomlighet, det berör underhåll och det berör helt enkelt att vi ska ha en stad som stockholmarna tycker fungerar på ett bra sätt. Det är viktiga säkerhetsfrågor.

Prioriteringarna är trafiksäkerhet. Under det finns prioriteringar när det gäller framkomlighet i bland annat kollektivtrafiken, cyklar och så vidare. Men huvudrubriken är trafiksäkerhet. Det är helt enkelt ett utmärkt program för fyra år där vi ska se till att förbättra vägnätet för alla stockholmare.

Jag är glad att vi kan lägga fram ärendet, och jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

§ 20 Satsa på den kommunala Örbyskolan F-9!

Anförande nr 135

Ulf Walter (S): Hej fullmäktige! Jag visar en liten bild här på skärmen där ni kan se Örbyskolan. I kväll har vi förtroendevalda en fantastisk möjlighet att visa medborgarna att vi lyssnar på dem och är måna om barnens skolgång. Min motion handlar om att låta eleverna fortsätta att ha kvar sitt högstadium i den skola som de vill gå i.

Varför besväras jag nu fullmäktige med det här? Ett litet högstadium – är inte det en fråga för förvaltning eller nämnd? Ska inte vi fatta beslut om mer strategiska frågor? Jag menar att det är en sådan i det här fallet. Det finns väldigt mycket bakomliggande här som skickar tydliga signaler om hur vi partier i fullmäktige ser på den kommunala skolan.

Låt mig berätta lite mer. Örbyskolan var länge bara en F-6-skola. Som sådan var den en av Stockholms mest populära skolor. Ett stort problem var dock ovissheten om var eleverna skulle gå efter mellanstadiet. I vilket högstadium? Det ledde till mycket taktikväljande bland resursstarka föräldrar som ryckte ur barnen ur skolan redan efter femman för att de skulle kunna säkra en plats på en högstadieskola. Det här är ett ganska känt problem för många F-6-skolor. Bristen på högstadium riskerar därför att leda till sämre förutsättningar för ett bra mellanstadium och även till mer segregation. Detta hände just i Örbyskolan.

Därför var glädjen stor bland barn, föräldrar och personal när beskedet gavs att skolan redan från läsåret 2015 skulle byggas ut med högstadium. Högstadiet kom igång, men sedan – pang! – som en chock berättade förvaltningen för ungefär två år sedan att högstadiet bara var tillfälligt och skulle avvecklas inom några år. Detta budskap uppfattades som att kommunen inte längre är beredd att satsa på skolan. Det har därför skett en massflykt från Örbyskolan. Denna flykt har gällt elever från studievana hem, i huvudsak tjejer. Flytten har tyvärr inte skett till grannskolor i Rågsved och Högdalen, som skulle vara betjänta av en större blandning av elever från olika bakgrund. Eleverna har i stället gått till andra skolor, som redan har elever från resursstarka hem. Utbildningsförvaltningens besked har alltså lett till större segregation.

Läraryflykten från skolan har det senaste året nått katastrofala nivåer. En klass kan ha tre till fyra olika ämneslärare under ett och samma år eftersom lärarna inte stannar då det saknas en framtid på skolan. En bra skola håller på att sabbas, och kommunen låter det ske.

Vi förtroendevalda har nu en unik chans att visa att vi står upp för ungarna och att den kommunala skolan inte ska få användas som en regulator. Det är viktigt att vi i kväll signalerar att vi står upp för beskedet till Örbyskolan att högstadiet kommer att finnas kvar. Sedan kan utbildningsförvaltningen reda ut investeringsbehov och finansiering.

Vi socialdemokrater hoppas att fullmäktige står upp för invånarna i Söderort, för personalen i skolan men framför allt för eleverna och i dag bifaller motionen.

Anförande nr 136

C e c i l i a H e r r s t r ö m (V): Precis som när det gäller boendet behöver vi inom skolan bryta den rådande segregeringen – en segregering som beror delvis på boendet men även på skolvalet. Vi behöver en skola med socioekonomiskt blandade klasser, vilket har visat sig ge bättre resultat. Det har man bland annat sett i Nyköping, där man har gjort en lyckad satsning enligt detta koncept.

Vi från V håller med om delar av S motion men kommer fram till en annan slutsats. Vi vill i stället för att permanenta F–9 i Örby skapa en större högstadieskola centralt i Vantör. Och varför det? Jo, för att elever från olika delar av Vantör med olika bakgrund ska blandas och ses varje dag. Det är något som alla elever vinner på, och alla elever har rätt till samma förutsättningar att lyckas.

Hur är det då i dag? I dag får Rågsvedseleverna välja en skola i en annan del och komma till en skola där klasskamraterna redan är hemma. I dag finns det högstadium i Hagsåtra. Sedan måste man hela vägen bort till Bandhagen eller Stureby för att hitta nästa. Många av Rågsvedsbarnen känner sig inte hemma i den nya skolan och ses inte alltid heller med blida ögon av den skola dit de kommer.

Med vårt förslag kommer flera elever till en ny skola som de kan göra till sin skola. Det blir en skola som byggs för 7–9 i stället för hela spannet F–9. Den fyller detta syfte. Dessutom är det mer praktiskt och troligen mer ekonomiskt att bygga enbart ett stadium för de äldre – för *en* grupp. När det gäller F–6 ska alla ha rätt till en bra skola i närområdet. Därför anser vi att det är bra att utöka Örbyskolan med en parallell i dessa stadier.

Därför önskar jag bifall till V:s förslag till beslut.

Anförande nr 137

U l f W a l t h e r (S): Det är egentligen en ganska bra synpunkt som Vänsterpartiet har. När vi bygger nya skolor kan det vara bra att sikta på att lägga dem mellan förorter. Då kan elever ha bättre förutsättningar att mötas. Man startar nytt i nya fräscha skolor. Problemet är bara att man kanske kan tänka att man kan köra både och, men här har vi ju redan en fungerande och bra skola. Varför ska vi då sparka ut ungarna från den?

Det finns ju något som heter det fria skolvalet. Det är inte säkert att en ny skola, som inte heller får plats, skulle leda till att barnen väljer den skolan. Vi måste förhålla oss till det system som i dag finns på skolmarknaden, vare sig vi gillar det eller inte. Om det är en blandad skola som Vänsterpartiet vill ha, som vi socialdemokrater vill, kan man påpeka att skolan i Örby, som min motion handlar om, är en lokal skola för de 101 nyanlända barnfamiljer som bor i modulhusen i Örby. Skolan tar i dag också emot ganska många elever även från Rågsved.

Om ni vill ha en blandad skola – varför låter ni inte Örbyskolan vara kvar?

Anförande nr 138

C e c i l i a H e r r s t r ö m (V): Därför att jag vet – eftersom jag har jobbat i 20 år i Rågsveds skola – att eleverna inte känner sig välkomna överallt. De känner att de

alltid måste komma till någon annans skola i stället för att komma till en fräsch skola där alla är nya och där man kan skapa en bra skola för alla.

Anförande nr 139

Borgarrådet E d h o l m (L): Fru ordförande! I grund och botten håller jag med Socialdemokraterna om att det bästa vore om alla skolor kunde vara F–9-skolor. Men jag tror att det är en utopi just nu, när vi har väldigt stora elevkullar och när vi satsar väldigt mycket pengar på att bygga ut skolor.

I det här fallet är det tre skolor i närområdet som byggs ut samtidigt just för att bland annat kunna ta emot Örbyskolans högstadiel elever. Det är Sjöängsskolan, Sturebyskolan och Bäckahagens skola. Jag tror att det är viktigt att dessa utbyggnader får fortgå. Men om man ska kunna fylla ut dessa skolor bygger det också på att andra skolor också levererar elever till dem.

Det är ett provisorium som finns nu, och om man skulle låta det bli en permanent lösning måste man också förstå att man tar bort möjligheterna till exempelvis idrott i området. Det är också problematiskt. Det är också så att när man bygger ut skolor ställer man hela tiden nyttan i förhållande till kostnaderna. Det måste vi göra. Som jag har sagt många gånger förut i den här talarstolen är jag jättebekymrad över att lokalkostnaderna riskerar att äta sig in i skolpengen på det sätt att en allt större andel av det som vi satsar på skolan går till lokaler i stället för att gå till exempelvis lärarlöner.

Om man gör F–9-skolor av alla skolor i Stockholm riskerar vi att långsiktigt bita oss rejält i svansen. Jag kan tycka att det är märkligt att Socialdemokraterna nu säger att man vill att Örbyskolan ska ha ett högstadium samtidigt som man har godkänt planer på utbyggnader av andra skolor i närområdet. I stället kunde man i så fall ha gjort detta till en helhet och kanske i så fall stoppat några av utbyggnaderna samtidigt.

Jag kan bara konstatera att utbildningsförvaltningen inte anser att det här är en bra idé, att stadsdelsnämnden inte tycker att det är en bra idé och att idrottsnämnden inte heller tycker att det är en bra idé.

Därmed yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 140

U l f W a l t h e r (S): Socialdemokraterna ville ha ett högstadium redan 2014, efter valet, när vi beslutade att inrätta ett. Det gjorde vi alltså redan då.

Problemet är att utbildningsförvaltningen verkar tro att det fortfarande är 1989 och att det fria skolvalet inte finns. När man har flera skolor i området kan man inte gå ut och säga att man måste placera barnen där. Så gör man inte i dag. Det vi vet är att föräldrarna gör aktiva val åt sina barn, och de tenderar då att inte välja tomma platser på skolor i närområdet. Det är någonting som vi måste förhålla oss till. Vi kan inte styra elever till de skolor som eleverna möjlighet inte vill gå i. Det är en stor brist i förvaltningens resonemang.

Det blir så att nettot riskerar att leda till att vi tömmer och stänger ett populärt högstadium utan att vi fyller platserna i närområdet. Vilka stockholmare tjänar i så fall på det? För att ta ett exempel på hur knasig tanken är, borgarrådet Lotta: Tror du att en populär friskola någonsin skulle stänga ned ett högstadium för att de tycker att eleverna borde gå i andra skolor i området? Om du inte tror det – varför tycker du då att barn som går i kommunal skola ska utsättas för sådana här regulatorer?

Anförande nr 141

Borgarrådet E d h o l m (L): Det finns mängder av friskolor som inte alls är F–9-skolor och som fungerar alldeles utmärkt. I det här fallet har Örbyskolan varit en F–6-skola under många år. Det här är ett provisorium, och det är sagt redan från början att det ska vara det.

I området behövs också bollplaner, ytor för friidrotten och så vidare. Det behövs såklart också i ett bostadsområde. I en stad som är trång och där vi verkligen behöver använda ytorna på ett så bra sätt som möjligt skulle jag säga att det vore kontraproduktivt att bygga ut ett högstadium på Örbyskolan i dagsläget samtidigt som vi bygger ut andra skolor.

Anförande nr 142

O l l e B u r e l l (S): Fru ordförande! Jag är väldigt glad för Ulf Walthers motion. Det finns många aspekter på det här. Vi kan börja med den fysiska. Vi kan alla gå in på Google maps och titta på det här området och förstå att bara det faktum att det finns plats för en provisorisk anläggning som rymmer högstadiet gör att man naturligtvis kan bygga en permanent del som hör till Örbyskolan. Det handlar om lite kreativitet och att kanske tänka utanför boxen och över olika förvaltningsgränser. Det är klart att det går att skjuta om och skyffla om lite grann på de här funktionerna utan att idrottsmöjligheterna försvinner på sikt.

Jag är glad, fru ordförande, att skolborgarrådet uttrycker ett stöd för tanken på F–9-skolor. Vi ska i den här staden bygga skolor och utöka kapaciteten med motsvarande 40 grundskolor. Vi pratar nu om ett område där det kommer att fortsätta att flytta in människor och bli fler barn. Det är klart att det finns underlag för en F–9-skola i Örbyskolan och i alla andra skolor som nu byggs ut.

Så länge det finns elever som lämnar en kommunal skola i förtid av taktiska skäl för att gå till en friskola som kanske finns i lokaler med tillfälliga bygglov finns det redan där den mängd elever som skulle behövas för att fylla det här högstadiet.

Det finns många erfarenheter som visar att det är bra med F–9-skolor. Det blir en sammanhållen skolgång från det att man är sex år till man går ut högstadiet. Även i den lite tuffare tonårsperioden träffar man yngre barn, kanske småsyskon och grannars barn. Man kanske ser sina gamla lågstadiefröknar och magistrar. Det är samma personer som serverar mat. Det finns en trygghet i det. Man kan också skapa långsiktiga och varaktiga relationer mellan hem och skola. Det är jättebra. Enbacksskolan i Tensta är ett paradexempel på detta.

För att för en gångs skull vara kritisk mot Vänsterpartiet vill jag säga att idén om ett renodlat högstadium är katastrofal. Att skapa fler miljöer som bara samlar elever i den här åldern är inte rätt väg att gå. Vi kan se på Rinkebyskolan, som trots jätteduktig personal och stora extrasatsningar fortfarande har svårt att behålla sina elever. Framför allt har de svårt att attrahera nya elever. Vi ska inte bygga nya separata högstadieskolor i den här staden, utan vi ska ta varje chans som vi har att bygga F–9-skolor.

Jag tycker att det är illustrativt och bra att lyssna på den diskussion som Ulf har satt igång. Om det saknades någonting i våra Sams-rapporter från förra perioden som har uppmärksammats i en motion i det här ärendet är det väldigt bra. Det är så vi ser till att förbättra skolstrukturen i Stockholms steg för steg.

Fru ordförande! Jag yrkar bifall till Ulf Walthers motion.

Anförande nr 143

U l f W a l t h e r (S): Jag tänkte illustrera det som Olle är inne på vad gäller plats och Google maps med den bild jag visar här. Det kanske syns ganska dåligt på bilden, men jag vill påstå att det finns plats att bygga på. Ni ser Örbyskolan, och bilden är inringad med olika färger för olika förvaltningar. Vi har idrottsförvaltningen, vi har utbildningsförvaltningen, vi har stadsdelsförvaltningen och vi har trafikkontoret.

Den andra bilden visar en plats i Högdalen, där man planerar att bygga en helt ny F–9-skola på en bit mark som är lika stor. Men inte bara det, utan man ska även bygga en förskola. Och inte bara det, utan man ska även bygga ett vård- och omsorgsboende. Om man får plats med allt detta på en markplätt av samma storlek som den som finns vid Örbyskolan får det nog plats där med. Om man ändå inte tycker att det får plats kan man ta bort parkeringsplatsen mellan förskolan och skolan, för vi behöver inte bilar och trafik där barnen springer. Om man inte tycker att det räcker kan man bygga ihop förskolan med skolan. Man behöver inte ta idrottsplanen i anspråk för den här kalkylen, borgarrådet Lotta Edholm!

Det finns också arkitekturritningar som visar hur det går att göra här. Så visst finns det plats att bygga på. Det finns alltså underlag av elever, och det finns plats att bygga på. Finns det då andra argument som talar emot min motion? Ja, det finns ett viktigt argument som vi behöver behandla. Det är kostnadsfrågan. För det är dyrt. Skolan behöver byggas om, och lokaler behöver byggas om. Det kommer att kosta pengar. Det är medborgarnas skattemedel, och vi behöver prioritera rätt. Men jag menar att också detta går att lösa. Det är nämligen så att flera av paviljongerna på Örbyskolan i dag behöver rivras, för det är ganska gamla. Det kommer att uppstå ganska stora kostnader för att bygga nya lokaler i vilket fall som helst.

Jag vill säga till Alliansen och Miljöpartiet att ni i kväll även har beslutat att sälja i Sisab fastigheter. Vad kan då vara bättre att låta pengarna gå till än att satsa på våra redan populära skolor?

Nybyggnationer behöver inte heller göras omedelbart; de kan läggas in i en investeringsplan. Budgetfrågan går att lösa på sikt.

Sammanfattningsvis: Det finns elevunderlag. Vi vet att det finns plats att bygga nya lokaler på. Vi vet att det här går att finansiera. Vi vet att F–6-skolor riskerar att leda till taktikval, som leder till att utbildningen försämras på skolan. Vi vet att eleverna vill gå kvar. Vi vet att högstadiet har stöd av ledningen på skolan. Vi vet att föräldrar i området vill ha kvar skolan. Vad håller vi på med? Stäng inte ned ett populärt högstadium! Lösningen behöver inte vara helt färdig i kväll. Låt oss åtminstone skicka beskedet till personal, föräldrar och elever att vi kommer att fortsätta att satsa på den kommunala skolan i Örby!

Gör som Socialdemokraterna – bifall motionen i kväll!

§ 21 Anläggning för storskalig biokolsproduktion

Anförande nr 144

Arvand Mirsafian (V): Klimatförändringarnas hot mot både människor och natur växer sig allt starkare. Läget beskrivs för varje ny rapport som alltmer akut. Om förändringar ska kunna ske måste politikerna gå från ord till handling. Att referera och lovorda barn och unga som i dag kämpar mot klimatkrisen löser inga problem. Djärva handlingar krävs om trenden mot en allt varmare planet ska kunna vända, och här behöver Stockholm vara med och leda den gröna omställningen. Vänsterpartiet föreslår i motionen en sådan handling som skulle kunna ta oss ett steg närmare att bli en grön stad.

En av de insikter som följer av klimathotet är att vår energiproduktion måste ställas om till nivåer och metoder som är förenliga med långsiktig hållbarhet. Stockholm Exergis kolkraftverk kommer att tas ur bruk senast 2022, och staden har även som målsättning att fasa ut alla oljepannor till 2025. Detta är bra och viktiga beslut, men det räcker dessvärre inte att sluta att använda fossila bränslen. Vi behöver också tekniker och system för att suga ut koldioxid ur atmosfären. En storskalig anläggning för biokolsproduktion är en sådan teknik som skulle generera stora klimatvinster för staden.

I svaren på vår motion sägs bland annat att det görs arbeten och utredningar, vilket är bra. Men utredningar och arbeten i all ära – utan konkreta politiska förslag betyder de inte så mycket och leder oss ingenvart. I dagsläget finns inga beslut som tar oss närmare en anläggning. Samtidigt ser vi ingen anledning att fördröja uppförandet. Utredningar behöver leda till handling när vi befinner oss i en krissituation. Vi kan inte vänta på att marknaden ska lösa problemet. Därför yrkar vi på att staden snarast tar fram underlag och inleder projektering för att etablera en storskalig anläggning.

Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 145

Borgarrådet Lühr (MP): Tack, Arvand, för motionen! Vi är överens om att biokol är en helt fantastisk grej. Jag har fått äran att vara med och inviga Stockholms biokolsprojekt.

Biokol har många fördelar. Det som är lite roligt med biokol är att man inte bara gör kol och gräver ned det i marken, utan kolet har en massa olika uppgifter, till exempel att samla upp regnvatten, hjälpa träden att växa bättre vid våra gator, rensa det dagvatten som kommer från marken så att de näringsämnen som kommer från gatorna fastnar i kolet och ta hand om trädgårdsavfallet på ett bra sätt. Det finns alltså otroligt många mervärden i det biokolsprojekt vi har. Jag är ofta ut i världen och pratar och skryter om detta, så det är en bra motion.

Vi tittar redan på hur vi ska kunna skala upp biokolsproduktionen, och det är ett arbete som har pågått ett tag. Det som händer är att Stockholm Exergi, tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall och andra aktörer, tittar på om man skulle kunna bygga en anläggning som är ungefär 20 gånger större än den vi har i dag. Detta skulle vara

viktigt, för vi behöver biokol i stadens verksamheter. En 20 gånger större anläggning skulle också kunna ta hand om det trädgårdsavfall vi har.

Det finns lite olika saker i motionen, till exempel att testa att göra biokol av avloppsslam. Det är också en grej som jag tycker är superspännande. Vi behöver göra något med avloppsslammet, och om detta skulle fungera optimalt skulle man kunna göra biokol som redan är laddat och fyllt av näringsämnen och som kan användas till våra planteringar. Det skulle vara en jättebra grej att göra, men vi vet inte riktigt hur det skulle funka. Det vi kommer att göra nu är att flytta den pilotanläggning som redan finns och testa och se om vi kan göra biokol av avloppsslammet i den, men vi vet inte om detta kommer att göra att vi laddar biokolet med skadliga ämnen som vi kanske hellre skulle vilja ha ut i ett annat system. Det här är alltså en sak som vi måste testa.

Vi måste också titta på var en sådan biokolsanläggning skulle kunna ligga. Om den ska vara 20 gånger större – var ska den i så fall ligga där det är mest praktiskt? Vad ska vi ladda den med – avloppsslam eller trädgårdsavfall? Ska den ligga inom Stockholms stads gränser, eller ska den ligga någon annanstans? Det finns också lite oklarheter. Det är inte så många som har byggt en så stor biokolsanläggning. Hur ska man göra detta, och hur ska man få nytta och användning av biokolet?

Jag är helt med på att vi ska försöka få till en större biokolsanläggning än den vi har i dag, men det finns fortfarande många saker att utreda. Vi måste satsa på detta.

När det gäller att kolet ska fhasas ut redan 2022 vill jag tillägga att det faktiskt kommer att fhasas ut nu inom några månader. Detta är något som gör mycket mer för klimatet än att bygga en ny biokolsanläggning.

Anförande nr 146

A r v a n d M i r s a f i a n (V): Det är jättekul, Katarina, att du håller med om att det är en bra idé, åtminstone själva tanken, även om du kanske inte håller med just om motionen.

Motionen handlar ju inte om att vi i morgon ska smälla upp en biokolsanläggning, utan den handlar om att vi åtminstone ska börja med en förstudie och sedan eventuellt projektering. Det betyder inte att platsen är bestämd eller att det är bestämt hur själva utförandet ska se ut, utan det handlar om att vi ska undersöka detta och göra en utredning som är konkret och som faktiskt kan leda till direkt politisk handling. Om Miljöpartiet håller med om att åtminstone idén är god, varför bifaller ni då inte motionen och låter oss göra en sådan förstudie?

Anförande nr 147

Borgarrådet L u h r (MP): Vi anser att motionen är besvarad genom att vi tycker att det är viktigt att satsa på biokol och att vi också håller på med utredningar om hur biokol bäst passar in i stadens olika verksamheter.

Anförande nr 148

Å s a O d i n E k m a n (S): Fru ordförande! Under de senaste åren har det fattats många viktiga beslut som bidrar till att Stockholm kan ställa om och minska sina

utsläpp. Två exempel som ligger nära till hands är förstas beslutet att avveckla kolkraften i Värtan och att investera i teknik för koldioxidlagring.

Som politiker måste man alltid fråga sig: Vad är nästa grej, vad är nästa steg som behöver tas och vad är nästa beslut? Detta gäller inte minst om vi vill kunna fortsätta att åka runt och skryta om det vi gör i Stockholm, vilket jag förstas hoppas att vi ska kunna göra även i framtiden. Det är egentligen detta som motionen och debatten handlar om.

Vi menar att ett sådant nästa steg är etableringen av en storskalig anläggning för biokolsproduktion. Den gröna omställningen kräver definitivt att vi minskar våra utsläpp, men vi måste även utveckla tekniken för koldioxidlagring. Vår övertygelse är att politikens roll är att driva på och staka ut riktningen för framtiden. I det här fallet är det inte något som vi baserar på löst tyckande hit och dit, utan den dialog som vi har haft med Stockholm Exergi gör gällande att det är fullt möjligt. Men det kräver politiska beslut och en politisk riktning.

Självklart ska detta beredas och utredas, och alla de frågor som borgarrådet Luhr lyfte upp måste förstas besvaras. Detta är ett område där det sker stor teknisk utveckling, och vi behöver därför tänka på vad nästa steg ska bli så att vi kan fortsätta att ha en hög ambitionsnivå. Därför yrkar jag bifall till motionen och vår reservation.

Anförande nr 149

S u s a n n e W i c k l u n d (C): Ordförande, kommunfullmäktige! Jag kan inte annat än att hålla med motionären om att det är en viktig motion och att vi behöver producera mer biokol. Alla här inne ser nog fördelen med att producera biokol i större skala. Jag vill ändå tala om att det pågår förstudier. Att ge nya direktiv till fler förstudier ser jag inte gör att vi kommer framåt fortare, utan jag tycker att de studier som har påbörjats ska fortsätta. Som sagt är platsen tyvärr inte bestämd ännu, men det finns ett antal platser som man tittar närmare på.

Biokol har flera användningsområden, dels som jordförbättringsmaterial, dels som ett sätt att öka motståndskraften mot torka och skyfall. I motionen står att biokol kan användas i betong och att man skulle kunna ha det som krav till de bolag som man markanvisar till. Detta ser jag som lite olyckligt, dels därför att försöken inte har utvärderats än, dels därför att vi kan hamna i ett läge där det inte finns tillräckligt mycket biokol för att kunna producera bostäder.

Anförande nr 150

Å s a O d i n E k m a n (S): Som sagt finns det många frågor som man behöver utreda och se över innan detta kan sjösättas. Men poängen som gör att vi bifaller motionen är att vi vill driva på för en ambitionshöjning. Detta är hela syftet, och därför yrkar jag ännu en gång bifall.

Anförande nr 151

A r v a n d M i r s a f i a n (V): Som sagt ligger Stockholm i flera avseenden i framkant vad gäller den gröna omställningen. Att de utredningar som tidigare talare pratade om görs är bra, men att sådana utredningar och mindre arbeten görs är inte ett

argument mot att vi behöver göra mer och ta politiska beslut som är konkreta och faktiskt kan leda till riktiga handlingar. Vi håller med om att det behövs utredningar, och i motionen yrkar vi ju på att det ska vara konkreta förstudier. Detta står Vänsterpartiet helhjärtat bakom. Men som sagt löser inte utredningar i sig några problem, utan vi vill ha konkreta beslut för att komma framåt.

Om majoriteten tycker att biokolsanläggningen är bra, rösta då för den! Motionen handlar som sagt inte om att vi ska smälla upp anläggningar här och var i morgon, utan den handlar om att vi ska undersöka och göra en förstudie och sedan en projektering. Det handlar alltså inte om någon ny teknologi, utan det är teknik som finns. Det borde inte vara omöjligt för oss att göra detta.

Anförande nr 152

Borgarrådet L u h r (MP): Jag tycker faktiskt att motionen borde handla om att vi ska smälla upp en sådan anläggning så snabbt som möjligt, men om man ska fatta konkreta beslut måste man ha konkreta underlag. Vi håller just nu på att undersöka platser, teknik, möjlighet att göra biokol av till exempel slam och vem som i så fall ska driva anläggningen. Det är ganska mycket man behöver för att fatta goda beslut.

När det gäller tomma ord och att man måste göra saker på riktigt kan vi göra en jämförelse. Om vi nu skulle bygga en biokolsanläggning för trädgårdsavfall som är 20 gånger större än den vi har i dag kan vi kanske lagra mellan 8 000 och 10 000 ton koldioxid per år. Det är jättebra, men genom att stänga kolkraftvärmeverket, som vi gör redan i vår, sparar vi 500 000 ton koldioxid per år. Jag tycker att man måste sätta dessa saker lite i relation också.

Anförande nr 153

A r v a n d M i r s a f i a n (V): Jag menar inte att det förs dålig politik i Stockholm, utan vi i Stockholm är som sagt i framkant i många avseenden. Det är inte det som denna diskussion och motion handlar om, utan den handlar om att vi vill höja ambitionsnivån och göra konkreta saker, såsom att bygga biokolsanläggningen.

Att fler utredningar och studier behöver göras säger vi i motionen. Det handlar som sagt inte om att smälla upp en anläggning, utan vi måste göra det under en längre period. Det vi saknar just nu är konkreta beslut om att en anläggning faktiskt ska byggas, och det är vad vi efterfrågar i motionen.

Anförande nr 154

M a r i a J a n s s o n (FI): Ordförande, ledamöter! Vi befinner oss i ett klimatnödläge, och då måste man göra allt man kan. Man måste faktiskt också binda upp sig att göra saker utan att veta exakt hur det kommer att bli. Nu säger majoriteten att de tycker att det är bra men att de inte vill binda upp sig, och vi i oppositionen säger att man måste binda upp sig och fatta besluten. Detta tycker vi i Feministiskt initiativ, och vi yrkar bifall till motionen och det gemensamma uttalandet från S och V.

Anförande nr 155

Borgarrådet L u h r (MP): Det blir en lite tjugig debatt, men jag tycker att biokolsprojektet är fantastiskt. Vi ska jobba med biokol, och det tror jag att vi alla är överens om. Men vi måste göra det på rätt sätt. Om Stockholm – inte bara jag utan hela Stockholm – ska vara ute och skryta om biokolsprojektet ska vi också göra ett bra projekt. Vi behöver underlag för att kunna bygga, och vi tar fram underlag för att se hur detta ska göras på bästa sätt. Jag tror att vi är överens om att det ska göras.

Vi står här och säger samma saker allihop, och då tycker jag att vi kan fortsätta att jobba med detta. Vi ska göra saker bra, vi ska göra saker rätt och vi ska göra allt vi kan för att rädda klimatet.

Anförande nr 156

M a r i a J a n s s o n (FI): Vi är helt överens om det, och vi är överens om att det blir en tjugig debatt. Det hade varit så mycket lättare om ni bara hade sagt ja till motionen.

§ 22 Om differentiering av motioner

Anförande nr 157

Felix Byström (SD): Fru ordförande! Under den föregående mandatperioden var det ett antal motioner som drog ut på tiden, så långt att fullmäktige inte kunde fatta ett beslut inom ett år från det att motionen väcktes. Det finns ett antal problem som är förenade med förseningar. Det står i strid med vad som föreskrivs i kommunallagen, men framför allt försvårar det för ledamöter och partier att komma med åtgärder mot problem.

Denna mandatperiod har börjat bättre, inte minst med tanke på att min motion om att prioritera motioner med brett stöd står redo för beslut väl inom ett år från det att motionen väcktes. Det hade förstås varit lite mer effektivt om den hade gått över tiden, men det är väldigt positivt. Jag hoppas att det håller under resten av mandatperioden också.

Jag vill ändå framhålla att det är viktigt att vi kontinuerligt ser över hur vi kan effektivisera processerna för att inte hamna i det läge där vi var under den förra mandatperioden och där vi blir en beslutande församling som har svårt att komma till beslut. Men sett till den breda enighet som ser ut att finnas för nuvarande ordning tänker jag inte orda om saken mycket mer än så.

Jag återkommer eventuellt med fler förslag på området, men för stunden ser jag ingen anledning att yrka på något annat kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 158

Patrik Silverudd (L): Fru ordförande, ledamöter! Man kan tycka att det inte är så himla mycket att ösja om kring en motion som handlar om motioner. Men jag tycker att det finns ett problem i motionen, och det är att man vill sätta partier före de enskilda ledamöterna. Det är väldigt tydligt i den lagstiftning vi har i detta land att vi är valda – vi har 101 ledamöter som är valda. Det är det vi är i första hand. Att vi dessutom tillhör ett parti kommer i andra hand. Och sedan är det inte alla partier som har så många som hamnar utanför det egna partiet som Sverigedemokraterna.

Jag tycker naturligtvis att vi ska hantera motioner i tid, och jag tycker att vi, åtminstone hittills, har klarat av detta alldeles utmärkt. Jag hoppas att vi ska fortsätta att göra det. Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 159

Felix Byström (SD): Fru ordförande! Detta handlar inte på något sätt om att sätta partier före ledamöter utan mer om att vi, i ett läge där vi inte kan hantera motioner i tid, ska prioritera motioner som samlar ett brett stöd före motioner som kanske bara samlar stöd från en motionär. Då har givetvis motioner som har backning från partiet per definition ett bredare stöd från grunden än motioner som enbart har stöd från en enskild ledamot.

Det finns alltså ingen koppling till att man över lag ska prioritera just partier före valda ledamöter, utan motioner som redan har ett brett stöd ska prioriteras före motioner som saknar ett brett stöd.

Anförande nr 160

P a t r i k S i l v e r u d d (L): Om det är antalet ledamöter som står bakom en viss motion som ska styra skulle Feministiskt initiativ i princip aldrig få upp sina motioner, för de har ju bara tre ledamöter. Jag köper inte det resonemanget, utan jag tycker att det är principiellt fel att prioritera partier före enskilda ledamöter.

§ 23 Ökad transparens i Stockholms stadshus

Anförande nr 161

Felix Byström (SD): Fru ordförande! Ibland är det lätt att glömma bort vilket privilegium det är att vara i denna kammare. Vi är den största kommunfullmäktigeförsamlingen i Sverige, vi representerar 750 000 röstberättigade i Sverige och vi hanterar en budget på 50 miljarder kronor.

Jag tänkte nämna något om hur många motioner och interpellationer som vi hanterar varje år, men detta är svårt att hitta då vi inte har något system för att söka bland dem. Visst hade ett sådant system varit bra?

Trots att vi hanterar stora summor och fattar beslut som påverkar många människors vardag i stor utsträckning är intresset från allmänheten svagt. Om vi tittar på åhörarläktaren ser vi en person där just nu. På läktaren för journalister är det tomt. Sett till de sändningar som staden gör på webben är det genomsnitt 126 personer som tittar. Jag kan förstå att intresset är svagt. Det är komplicerat att följa ärendena, och det är svårt att hitta debatter, motioner och interpellationer. Därför är jag glad över att det ser ut att finnas ett brett stöd i denna kammare för att göra det lättare att följa politiken genom att se över en vidareutveckling av stadens webb- och ärendesystem, för att kunna hitta dokument och debatter lättare.

Men – tyvärr finns det ofta ett men – det beslut som ligger på bordet i dag riskerar att inte leda någonstans. Stadsledningskontoret har i sitt tjänsteutlåtande sagt att det vore intressant att undersöka en sådan vidareutveckling och vad den skulle innebära, men man säger inte att man kommer att göra det. Detta utlåtande ligger till grund för att anse motionen besvarad. Den något liberala användningen av att anse motioner besvarade tycker jag är olycklig. Motionen riktar sig mot något som staden inte gör i dag. Nu är vi överens om att möjligheten bör undersökas, men vi får inget beslut i dag som vi kan följa upp.

Jag tänkte att jag skulle kolla hur ofta motioner besvaras för att se om jag hade fog för min oro. Dessvärre är motioner inte sökbara, men visst hade ett sådant system varit bra?

Avslutningsvis vill jag ändå tro att samtliga partier här inne ser nyttan och att arbetet kommer att inledas. Därför kommer jag inte att yrka på annat än kommunstyrelsens förslag till beslut.

Jag skulle vilja passa på att ställa en fråga till finansborgarrådet. Har ett direktiv gått till stadsledningskontoret, eller kommer det ett direktiv om att undersöka möjligheterna att göra motioner och interpellationer sökbara på stadens hemsida, så att vi här inne har något att följa upp?

Anförande nr 162

Johan Nilsson (M): Ordförande, fullmäktige! Självfallet vill vi att transparensen ska vara hög och att stockholmarna lätt ska kunna ta del av ärenden, frågor och debatter som behandlas av Stockholms kommunfullmäktige. Jag skulle inte vilja påstå att vi i dag är särskilt tillslutna i vår demokratiska hantering. Tvärtom är det

faktiskt väldigt mycket som publiceras på webben, och våra sammanträden går, precis som motionären anförde, att följa både i realtid och efteråt. Vill man inte göra det på webben går det också att göra det på närradion, men där vet vi inte hur många som lyssnar.

Riksdagens tjänst, som beskrivs, är väldigt tydlig. Där går det att följa vad en ledamot har sagt, gjort, skrivit, lämnat in och debatterat, och man kan se filmklipp och så vidare. Det är ett föredöme – det håller jag med motionären om. Men så är också riksdagen vår största politiska och enda lagstiftande församling i Sverige. Inte för att förminska vår roll här i Stockholms kommunfullmäktige, men vi måste på något sätt sätta nyttan i proportion till den kostnad det kan innebära att publicera och göra så som motionären beskriver.

Jag tycker därför att det vore bra att, som stadsledningskontoret föreslår, titta på om gränssnittet mellan stadens ärendehanteringssystem och vår nya webbplats kan utvecklas så att vi får till en bättre publicering. Om det går att göra detta till en rimlig kostnad tycker jag att det låter fullt rimligt och jättebra, men utöver detta tycker jag att vi ska vara stolta och glada över att det ändå är möjligt för stockholmarna att ta del av så mycket.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 163

F e l i x B y s t r ö m (SD): Fru ordförande! Jag vill passa på och se om det är ett förtydligande – att stadsledningskontoret kommer att titta på det. Det de har sagt hittills är att de *kan* titta på det men inte att de *kommer* att titta på det. Jag skulle vilja veta om stadsledningskontoret kommer att titta på det.

Anförande nr 164

J o h a n N i l s s o n (M): Jag har inget svar. Jag läste precis samma sak, att stadsledningskontoret svarar på remissen. Där talar man om att man kan titta på det, och då är min förhoppning att man också gör det.

I dag har vi inte något ärende för beslut om att det ska göras eller att något ska införas och så vidare, utan jag utgår ifrån att stadsledningskontoret kommer att återkomma med ett sådant förslag så småningom. Detta kan de fatta beslut om själva inom ramen för sin utveckling.

§ 24 Motion om blodgivning på betald arbetstid för kommunanställda

Anförande nr 165

Felix Bystrom (SD): Fru ordförande! I dag är en förhållandevis bra dag för Stockholms blodlager. Det är bara två blodgrupper som är på akut låga nivåer. Oftast är det fler, men läget kan tyvärr ändras snabbt.

Var tredje kommun i Stockholm anser att det är viktigt att vara en god förebild och ger de anställda möjligheten att lämna blod på betald arbetstid. I Stockholms stad är vi inte ens villiga att utreda frågan eller testa det i liten skala.

Jag är den förste att skriva under på att skattemedel ska använda sparsamt och eftertänksamt, men vi kan inte bortse från att staden har ett ansvar för att säkerställa att invånarnas liv och hälsa inte äventyras vid en katastrof. Att det skulle innebära en stor kostnad för staden, när det är faktiskt går att samverka med blodbussarna för att minska spilltid, ifrågasätter jag starkt. Om så vore fallet skulle rimligtvis den tredjedel av Stockholms kommuner som ger anställda denna möjlighet ha slutat med det.

När stadsledningskontorets tjänsteutlåtande om att ledighet för blodgivning inte omfattas av lag eller kollektivavtal får stöd i kommunstyrelsen undrar jag om det är vår ambition att på varje punkt inte erbjuda mer än vad som regleras enligt lag och kollektivavtal. Jag tror att vi i så fall behöver utvärdera hur vi sköter vår roll som arbetsgivare. Det är beklämmande att se att både Socialdemokraterna och Vänsterpartiet står bakom denna hållning – partier som vanligtvis ställer sig på arbetstagarnas sida.

Att göra det möjligt för kommunalt anställda att ta en kortare paus för ett välgörande ändamål, förutsatt att tid, möjlighet och vilja finns, borde ligga i stadens intresse, både som arbetsgivare och som ansvarig för invånarnas välbefinnande. Om det inte är möjligt att genomföra i stor skala, låt oss åtminstone börja och testa det i liten skala.

En tredjedel av Stockholms kommuner lyckas trots allt med detta i dag. Menar vi att de är bättre på att planera sina verksamheter än vad vi är? Ett stort antal privata företag som verkar i Stockholms stad lyckas med att erbjuda sina anställda att ge blod på betald arbetstid. Menar vi att de är bättre på att se till samhällsansvaret än vad vi är? Svaret på båda frågorna borde vara nej. Ändå står vi här i dag och säger att svaret är ja, att vi är sämre på att planera verksamheten än andra kommuner i Stockholm och att vi är sämre på att se till samhällsansvaret än privata företag.

Bifall till motionen!

Anförande nr 166

Yvonne Fernell-Ingelström (M): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Pacta sunt servanda – ingångna avtal ska hållas. Det är en grundläggande princip inom avtalsrätt, civilrätt och all internationell rätt. Parterna är fria att ingå avtal och bestämma om innehållet i avtalet, men när avtalet är ett faktum och underskrivet är det bindande för båda parter och gäller.

Den aktuella motionen bör behandlas på samma sätt. Här finns ett kollektivavtal som ingåtts mellan arbetsmarknadens parter. Det är ett arbetsrättsligt avtal där det finns angivet i vilka situationer arbetstagaren har rätt till ledighet med bibehållen ersättning. Där finns ingenting om blodgivning på betald arbetstid. Detta avtal gäller givetvis, vilket också stadsledningskontoret mycket riktigt åberopar i sitt svar.

Det finns många känslor och värderingar i svall i motionen, men dem behöver man faktiskt hålla isär från juridiken. Självfallet är det bra att vi var och en – så många som möjligt och helst regelbundet – ställer upp och ger blod. Vi får inte glömma bort att det nu finns många andra sätt för blodcentralerna att nå ut till presumtiva blodgivare, genom marknadsföringskampanjer och annat.

Vi vet att alla är stressade i vardagen och att det är svårt att få tiden att räcka till, men när det gäller Stockholm kan vi faktiskt hitta lösningar på blodgivarproblematiken på annat sätt. Avstånden är ofta korta, och kommunikationerna är goda för att nå de tappställen som finns. Exempel: Odenplan har öppet sex dagar i veckan, varav tre till kl. 19, Hötorget har öppet fem dagar i veckan, varav tre till kl. 19, och Skanstull har öppet sex dagar i veckan, varav tre till kl. 19. De flesta besök sker kl. 17–19, det vill säga efter arbetstid.

En förbättrad marknadsföring från blodcentralernas sida i form av uppmaning till fler att lämna blod och uppgift om var detta kan ske kan locka betydligt fler att bli blodgivare.

Ordförande! Med dessa ord yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut att anse motionen besvarad.

Anförande nr 167

Felix Bystrom (SD): Fru ordförande! Då blir frågan: Vem ska ta det sociala ansvaret? Vem ska ta samhällsansvaret? Detta är en fråga där vi som arbetsgivare borde säga att vi är redo att ta samhällsansvar, inte lämpa över det helt på de anställda. Vi är trots allt en stor arbetsgivare. Vi bör se till invånarnas välbefinnande, men trots detta säger vi till de anställda: Ni får jättegärna göra detta på er egen tid – vi vägrar att ta det samhällsansvaret.

Att anställda ska behöva komma i kollektivavtalsförhandlingarna och säga att de vill vara med och ta samhällsansvar och att de som anställda ska bära hela kostnaden för detta är absurt. Här ska vi som arbetsgivare vara en god förebild, som en tredjedel av de andra kommunerna i Stockholm är och som en stor andel av de privata företagen är. Detta är en fråga om att vara en god arbetsgivare.

Anförande nr 168

Yvonne Fernell-Ingelstrom (M): Vid blodbrist vid till exempel en olycka eller kris, där man har behov av öka blodlagret, brukar blodcentralerna vädja till befolkningen att ge mer blod, via Facebook eller andra marknadsmöjligheter.

När Blodcentralen Skåne hade för lågt blodlager tidigare vädjade man på det sättet, och inom tre dagar hade 1 100 personer lämnat blod. Från vanligen 30 påsar blod per dag fick man nu 60 påsar per dag. Många gav snabbt gensvar, och många ville anmäla

sig som blodgivare i framtiden. Region Kalmar, till exempel, letar blodgivare under helgerna för att fylla på sina lager. Man kan alltså lösa detta på andra praktiska sätt.

Slutligen vill jag säga att forskningen har utvecklat metoder för att ta fram konstgjort blod som kan ges till alla, även de ovanliga blodgrupperna. Det används i mindre skala i dag, men det dröjer inte länge innan detta blir en möjlighet. Det är en medicinsk revolution, och Sverige ligger långt framme i denna forskning. Blodet kan lagras i årtal, men vanligt blod kan bara lagras i 42 dagar.

§ 26 Hedra minnet av Izzy Young med en egen plats

Anförande nr 169

Borgarrådet N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Det som gör Stockholm till en fantastisk kulturstad är alla våra kulturutövare. En av alla fantastiska människor som gjort Stockholm roligare, kreativare och bättre var Izzy Young.

Izzy Young föddes i New York och blev en mycket viktig musikpersonlighet genom arbetet med sitt Folklore Center. Mest känd är han kanske för att han arrangerade Bob Dylans första konsert. År 1973 flyttade Izzy till Stockholm och startade även här, i vår stad, ett Folklore Centrum. Wollmar Yxkullsgatan 2 är sedan många år tillbaka för många en kär adress.

Att i den offentliga stadsmiljön uppmärksamma viktiga personer och minnet av dem som haft betydelse för Stockholms utveckling är ett viktigt och bra sätt att hedra dessa personligheter. Alla här inne tror jag kan ställa upp på att Izzy verkligen var en sådan kulturpersonlighet som förtjänar att minnas.

Samtidigt är det viktigt att vi värnar om de rekommendationer och det regelverk som gäller när vi ska namnge platser. Detta innebär att det helst ska vara en väntetid på mellan tre och fem år efter en persons stöd. Då Izzy Young avled så sent som i februari 2019 är denna fråga lite för tidigt väckt.

Men det finns andra sätt att hedra en person som har gjort stora insatser, exempelvis genom minnestavlor, plaketter och informationstexter. Därför känns förslaget om att sätta upp en informationsskylt eller liknande på den plats där Folklore Centrum på Södermalm låg som en lämplig idé och ett positivt sätt att uppmärksamma en sann kulturlegendar som Izzy Young. Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 170

O l l e B u r e l l (S): Fru ordförande! Jag kommer alltid att blicka tillbaka på detta år då min huvuduppgift på heltid var att sysselsätta Jonas Naddebo. Under denna tid skrev jag också motionen, och jag är jätteglad att Jonas och kommunstyrelsen har tagit den till sitt hjärta genom att peka på andra möjligheter än den som jag fört fram. Jag hade ändå något slags koll på att man inte namnger platser alltför tidigt.

Nu är min uppmaning att gå från ord till handling. Kulturborgarrådet kanske kan utöva lite ministerstyre, som man faktiskt får göra lite mer i Stockholm än på statlig nivå, och få upp en skylt. Det är inte bara vi som sedan länge bor i kvarteren som saknar Izzy och känner att det är en speciell plats, utan också andra frågor när skylten kommer upp.

Jag har aldrig varit någon anhängare av graffiti, vilket jag vågar avslöja nu när jag har slutat som heltidspolitiker, och jag hoppas att jag inte behöver tillgripa den metoden själv och spraya något på väggen eller på det tidningsskåp som finns på platsen. Det går ju att fixa en skylt genom lite civil olydnad.

Det viktiga är att han uppmärksammas, och därmed alla de personer som älskar den typen av musik, och att Stockholm är en levande kulturstad. Så upp med skylt nu så

att vi om några år kanske till och med kan döpa platsen till Izzy Youngs plats! Han satt där under trädet och pratade med en massa människor och drog in dem i den kulturverksamhet som fanns där i hörnet. Nu är det en jättefin blomsteraffär där, så gå dit och njut av tanken på det han gjorde och köp vackra blommor!

Anförande nr 171

Borgarrådet N a d d e b o (C): Tack så mycket, Olle! Det är trafikkontoret som ansvarar för skyltuppsättningar. Daniel Helldén är tyvärr inte här just nu, men min förvaltning – kulturförvaltningen – ställer gärna upp med informationen så att vi kan få till den där skylten. Min förvaltning är alltså positivt inställd till detta, och jag hoppas att vi kan hitta en lösning med trafikkontoret på denna fråga.

Anförande nr 172

O l l e B u r e l l (S): Tack, snälla! Vi får hoppas att det inte blir så mycket snö i vinter så att de har tid med detta.

Jag är jätteglad att det finns personer i borgarrådsberedningen som kommer att bevaka detta. Jag ser många politiska tjänstemän från Miljöpartiet och också ”Gia” Luhr här, och så har vi en stark opposition som kommer att påminna om skylten.

Anförande nr 173

T o r u n B o u c h e r (V): Ordförande! Vi har inget annat förslag till beslut än kommunstyrelsens förslag till beslut. Vi var glada över att vi fick ett ganska positivt svar från kommunstyrelsen, som har skrivit ett gemensamt särskilt uttalande.

Jag ville bara säga att Vänsterpartiet instämmer i typ allt som har sagts, men eftersom någon teaterviskade ”Vem är Izzy Young?” alldeles nyss tänkte jag bara säga att jag trodde att Izzy Young var ungefär jämnårig med mig. Men det var han inte, utan han var 30 år äldre. Men han tillhörde liksom min generation eftersom han öppnade den där butiken precis när jag hade fyllt tonåring. Han har varit en stor del av mitt liv, men det han verkligen har bidragit med är att sprida svensk och amerikansk folkmusik i Sverige – inte museal folkmusik utan levande nutida folkmusik i ständig utveckling. Detta gjorde han på ett sätt som gör det svårt att övervärdera hur stor betydelse han faktiskt har haft.

§ 27 Etiska riktlinjer mot vapenindustrin i stadens lokaler och bolag

Anförande nr 174

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Ordförande och åhörare! Sissela Nordling Blanco är inte här, så jag får äran att presentera motionen.

Motionen tar sin utgångspunkt i ett av de globala målen för Agenda 2030, Fredliga och inkluderande samhällen. Precis som det går att läsa i motionen skriver man i Agenda 2030 att inga varaktiga framsteg kan nås i en kontext präglad av konflikt och våld.

När vi nu i den här staden redan har en finansieringspolicy som reglerar placeringar rörande mänskliga rättigheter, miljö, arbetsrätt, antikorruption och inhumana vapen – vilka vapen som nu är humana – tycker jag att det är rimligt att vi gemensamt skulle kunna ta beslut om att vi ska ha etiska riktlinjer för att se till att våra lokaler i den här staden inte används till att arrangera en av världens största vapenmässor. Men det är något som har skett. Det här väckte protester i Stockholm. Svenska Freds var väldigt kritiska. Detta har eventuellt tagits upp i den här salen tidigare.

När den här mässan arrangerades i Glasgow väckte den så pass mycket protester att Glasgow City Council antog riktlinjer om att inte stötta vapenmässor i framtiden. Jag tycker faktiskt att det skulle vara på sin plats att vi i Stockholms kommunfullmäktige gör detsamma. Kan de i Glasgow så kan vi i Stockholm! Jag yrkar bifall till FI:s motion om etiska riktlinjer.

Anförande nr 175

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Vi var väldigt många som reagerade starkt när Stockholmsmässan upplät sina lokaler till en vapenmässa vars vapen bland annat har använts mot civila mål i Jemen. Vi tycker att de nya ägardirektiven för Stockholmsmässan är bra, men vi anser att fler skärpningar behövs. Vi menar att samtliga av stadens styrdokument måste ses över och skärpas. Det handlar om vapen, men det handlar också om tobak, tobaksprodukter, alkohol, pornografi, kommersiella spelverksamheter och fossila bränslen. Vi tycker att dagens skrivningar är för svaga.

Vi har ett eget förslag till beslut vad gäller den här motionen. Det handlar om att vi vill vidga tankesätten kring etiska riktlinjer. Det finns fler marknader där vi ser att oetiska aktörer slår sig in. En av dem är bostadsmarknaden. Jag har flera gånger tidigare pratat om att vi har ett nytt fenomen på den svenska bostadsmarknaden. Internationella riskkapitalbolag köper upp icke renoverade miljonprogramsfastigheter och genomför ytliga renoveringar i syfte att chockhöja hyrorna. Sedan säljer de ofta fastigheterna vidare.

Vi tycker att etiska riktlinjer för staden behöver ha ett helhetsperspektiv. Har vi nu ett Agenda 2030-råd kan vi ta utgångspunkt i just Agenda 2030. Då inbegriper det både vapenfrågan och andra oetiska verksamheter. Men det handlar också om vilka typer av aktörer vi ska ha i vår stad och om vi ser bostaden som en social rättighet eller inte. Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets förslag till beslut.

Anförande nr 176

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Jag står här i egenskap av ordförande för Stockholmsmässan. Det är en verksamhet där vi är delägare tillsammans med Handelskammaren. Det är alltså inte så enkelt som att vi bara kan fatta beslut här om ägardirektiv och sedan styra verksamheten, utan vi är två ägare, och det måste vi förhålla oss till.

Det uppkom kritik i samband med den nämnda mässan, där fokus bland annat låg på cybersäkerhet. Vad jag förstår deltog också bolag som redan hade samarbete eller olika former av avtal med den svenska regeringen. Vi har ju fortfarande försvarsexport från Sverige, och en del av dessa bolag var på plats.

Eftersom det kom kritik säkerställde vi nu senast att ägardirektiven skärptes. Det vi kom överens om i majoriteten var att vi inte ska upplåta mässor till företag som tillverkar inhumana vapen. Dessa vapen ska inte heller marknadsföras i våra lokaler. Vi är även överens om att utställare som är tillverkare av vapen som strider mot internationella konventioner inte är lämpliga. Vi har gett nya ägardirektiv till bolaget. Där förtydligar vi att vi tycker att det är viktigt att företag som hyr lokaler av Stockholmsmässan följer internationella konventioner. De får inte saluföra inhumana vapen. Det är alltid viktigt att staden förhåller sig till internationella konventioner. Självklart gäller det också marknadsföring av vapen som bryter mot folkrätten. Det här är vi tydliga med i de nya ägardirektiven. Jag känner inte till några ytterligare förfrågningar från några försvarsmässor eller liknande. Men detta är en skärpning.

När man sedan hör på oppositionen inser man att det finns många olika åsikter om allt som ska in i ägardirektiven när det gäller vad som ska få ingå i mässor och inte. Plötsligt har vi en helt annan diskussion, där det också inkluderas tobak och så vidare. Men jag tror att vi med de här skärpningarna har kommit åt det som man efterfrågade, det vill säga att marknadsföring av inhumana vapen inte ska förekomma och inte heller företag och tillverkare som strider mot de internationella konventionerna. På så sätt har vi tillgodosett de önskemål som fanns. Samtidigt är det viktigt att mässan i framtiden är en öppen mötesplats för många olika aktörer. Det handlar inte i första hand om vapenmässor, för det är extremt ovanligt att sådana förekommer, utan om andra typer av mässor som vi har haft genom åren och som vi kommer att fortsätta att ha.

Anförande nr 177

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Det är bra att ni har tagit till er av den kritik som framkommit sedan förra året och att det har gjorts skärpningar. Men det finns vissa oklarheter. Till exempel skriver man om inhumana vapen. Jag har försökt ta reda på vad ”inhumana vapen” kan betyda. Det ska inte vara överflödigt lidande, sägs det. Men om någon dör på grund av ett vapen är det ett lidande som inte kan bli värre. Det är en väldigt konstig definition av inhumana vapen. Vem ska avgöra detta?

I den här mässan förra året deltog företag med kopplingar till kriget i Jemen, till kärnvapenindustrin och så vidare. Kan du, Anna König Jerlmyr, med era nya riktlinjer garantera att man inte kommer att hålla den här typen av vapenmässor – eller kanske vapenmässor över huvud taget? Vad menar du att de riktlinjer som ni nu har infört ska

uppnå? Är det fortfarande okej att det hålls stora internationella vapenmässor i Stockholms stads lokaler eller inte?

Anförande nr 178

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Vi har en svensk försvarsindustri. På mässan deltog en del företag kopplade till den svenska försvarsindustrin. Jag vet att Feministiskt initiativ har en annan inställning till detta än många andra partier.

Det finns en tydlig definition av inhumana vapen. Bland annat ingår klusterbomber. Försvarsmakten har en egen definition. Jag tycker att detta är tydligt avgränsat.

Samtidigt har vi kanske behov av fler mässor i framtiden. Hot mot cybersäkerheten blir vi alltmer utsatta för, både i Europa och i andra världsdelar. Jag tror att de nya riktlinjerna kommer att säkerställa det man önskade, det vill säga att företag som är kopplade till inhumana vapen eller som bryter mot internationella konventioner inte ska förekomma i våra mässlokaler.

Anförande nr 179

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Anledningen till att jag lyfter fram andra frågor än vapen är att vi har lagt fram ett eget förslag till beslut i kommunstyrelsen, där vi vill ta ett bredare tag i den här frågan. När det handlar om etiska riktlinjer är det inte bara vapen det handlar om. Som privatsparare, fondplacerare eller aktieköpare kan man vända sig till vilken bank som helst och få etiska fonder. Då handlar det just om de saker jag nämnde: tobak, spel, pornografi, fossilt kapital och vapen i största allmänhet.

Man kan ha olika åsikter om vad inhumana vapen är. Men detta är fortfarande en verksamhet som staden är delägare i. Frågan är om det ligger i det kommunala kärnuppdraget att tillhandahålla möteslokaler för vapenmässor över huvud taget.

Anförande nr 180

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Vi har från stadens sida anført att vi behöver mässor. Det är väl inte egentligen en kommunal kärnverksamhet ens det, men vi behöver mötesplatser för Stockholm för att kunna attrahera internationella besökare. Det är mycket läkarkongresser, men det är också branschmässor. Det är människor från Sverige, Norden och andra delar av världen som kommer hit. Sedan har vi haft devisen att det ska vara en öppen mötesplats. Vi ska inte försöka styra så mycket i ägardirektiven. Det är också svårt att göra det, eftersom det finns en annan ägare. Vi kan inte göra det ensidigt härifrån.

I det här läget fann vi det dock lämpligt att skärpa ägardirektiven beträffande inhumana vapen och företag som bryter mot internationella konventioner. Men vi har fortfarande en svensk försvarsindustri och en svensk försvarsexport, och det måste vi ta hänsyn till. Vi kan inte ha en linje nationellt från partier och sedan en helt annan linje lokalt, utan vi måste försöka avgränsa det vi vill komma åt. I det här fallet har det varit inhumana vapen.

Anförande nr 181

M a r i a J a n s s o n (FI): Ordförande och ledamöter! Först vill jag slå fast att vapenindustrin är en kommersiell industri. De tjänar pengar på att marknadsföra och sälja vapen, inte på att följa konventioner som har slagits fast på internationell nivå.

I svaret på motionen skriver Anna König Jerlmyr att mässan är öppen för olika typer av verksamheter som respekterar alla människors lika värde. Det här beror ju på hur man lägger betoningen, om man lägger den på *lika* eller på *värde*. Hur kan vapenindustrin räknas som en verksamhet som respekterar människovärdet? Det är obegripligt för mig.

Det diskuteras om man ska säga nej till inhumana vapen enligt definitionen från försvaret. Ja, det är klart att vi ska göra det. Men då är frågan: Vad är humana vapen? Finns det sådana? Jag skulle säga att vapen är prylar och att det beror på hur man använder dem. Det finns mycket belegg för att man använder så kallade humana vapen på sätt som är djupt inhumana. Det kommer rapporter från krig om att man medvetet använder vapen för att skada, inte för att döda, och att man medvetet använder vapen för att göra befolkningen till krymplingar. Detta gör man i syfte att både vinna retoriska poänger – det är inte så många döda – och försvaga fienden.

Ett annat exempel kommer från forskningen om kvinnor. När man efter ett krig ska försöka få kontroll över vapen, till exempel handeldvapen, är det oerhört svårt. De här vapnen dyker så småningom upp i olika fall, bland annat där män använder dem mot kvinnor i nära relationer. Det går inte att kontrollera vapen. Det är därför man inte kan prata om humana vapen.

För mig är vapen inte en väg till säkerhet. De är alltid en väg till osäkerhet. Därför skulle jag vilja säga: Inga vapenmässor i Stockholm, om vi har möjlighet att hindra det! Bifall till motionen!

Anförande nr 182

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Vi har lite olika ingångar i detta. Jag vet att Feministiskt initiativ, i alla fall på nationell nivå, länge har drivit att vi inte ska ha något svenskt försvar över huvud taget och inte ska lägga en enda krona på det. Det är er linje, vilket vi får respektera. Andra partier tycker ändå att det är rimligt med någon form av försvar men också försvarsindustri.

Det här har inte varit en vapenmässa. Det låter som det i debatten. Det har varit en cybersäkerhetsmässa, där det har ingått en del bolag som jobbar inom försvarsindustrin. Vi har nu försökt tydliggöra – jag har sagt det några gånger från talarstolen – att det inte ska förekomma bolag som arbetar med inhumana vapen, vilket är en definition som används. Det anser jag är en skärpning av ägardirektiven jämfört med tidigare. Sedan kan man alltid försöka driva in ytterligare skärpningar i ägardirektiven, men jag tycker att detta är tillräckligt för att komma åt det vi vill. I framtiden kanske det kommer jakt- och sportskyttmässor, och dem skulle vi fortfarande kunna möjliggöra.

Anförande nr 183

M a r i a J a n s s o n (FI): Du har rätt, Anna König Jerlmyr – vi har helt olika ingångar i den här frågan. Det som jag vänder mig mot är sättet att prata om detta. Man pratar om säkerhet när det inte alls egentligen handlar om det utan om att använda vapen. Säkerhet innehåller alltid ett mått av osäkerhet. Det är den här retoriken som man använder sig av i den krigshetsande tid som vi lever i. Man pratar inte om krig utan om konflikter. Man pratar inte om att man går in med väpnade styrkor från FN:s sida utan om att man gör fredsbevarande insatser. I alla de här lägena använder man vapen. I alla de här lägena skadas människor. För mig är det krig. För mig blir det ett sätt att försköna när man pratar om säkerhet i stället för att prata om till exempel försvar. Nej till vapenmässor i Stockholm!

(O r d f ö r a n d e n) : Jag skulle vilja ha ett tydliggörande från Feministiskt initiativ. Ni har yrkat bifall till motionen. Men det finns två olika förslag som har lagts fram i kommunstyrelsen. Det ena är Socialdemokraternas förslag, som har en viss anförandetext. Är det detta förslag som Feministiskt initiativ yrkar bifall till?)

Ja.

Anförande nr 184

K a r i n G u s t a f s s o n (S): Fru ordförande! För formens skull yrkar vi bifall till vår reservation. Enligt vår uppfattning bör Stockholmsmässan helt och hållet avstå från att arrangera mässor med vapen avsedda för krig och konflikt. Bifall till Socialdemokraternas reservation!

Anförande nr 185

Borgarrådet L u h r (MP): Det har blivit en lång debatt, men även jag måste ändå säga något med anledning av den vapenmässa som vi hade för ett år sedan. Vi kom inom den blågröna majoriteten överens om att vi skulle ändra och skärpa ägardirektiven för att trycka bort de företag som till exempel har kopplingar till kärnvapenindustrin – kärnvapen räknas som inhumana vapen. Jag tycker att det är ett bra steg framåt. Sedan kommer det att vara så med de ägardirektiv som vi nu har att vi kommer att behöva granska dem som ansöker om mässor. Det kommer att finnas andra vapenmässor, till exempel jaktmässor, som kanske vill vara här. Det kommer att bli en bedömningsfråga när det gäller det. Men det är helt klart fråga om en skärpning av ägardirektiven och en skärpning av inriktningen från staden. Det vill jag verkligen understryka.